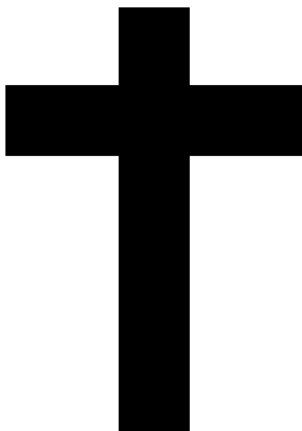

ÖKHS' I TSĪN IK SĪN
NI ST. MATTHEW OT
SĪN AI PI.

The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot
language of Canada

**ÖKHS' I TSĪN IK SĪN NĪ ST. MATTHEW OT SĪN AI
PI.
The Gospel According to St. Matthew in the Blackfoot
language of Canada**

Public Domain

Language: Siksiká (Blackfoot)

Translation by: Rev. John William Tims

This C. M. S. publication by the British and Foreign Bible Society in 1890 is in the PUBLIC DOMAIN (not copyrighted). Conversion to USFM was courtesy of the Digital Bible Society.

2017-10-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files dated 13 Dec 2023
0a409c18-61ef-5282-961d-ef2aa587bd17

Contents

ST. MATTHEW 1

ŌKHS' I TSĪN IK SĪN NI ST. MATTHEW OT SĪN AI PI.

1 SIN AK'SIN Jesus Christ David okkuai' Abraham okkuai' un'ix o sĭnaks' oaiĕxĕsts. 2 Abraham ikuyiu' Isaac; ki Isaac ikuyiu' Jacob; ki Jacob ikuyiau' Judas ki omu' pappiipix; 3 Ki Judas ikuyiu' Phares ki Zara, Thamar ipau'kaiĭmmiuax; ki Phares ikuyiu' Esrom; ki Esrom ikuyiu' Aram; 4 Ki Aram ikuyiu' Aminadab; ki Aminadab ikuyiu' Naasson; ki Naasson ikuyiu' Salmon; 5 Ki Salmon ikuyiu' Booz, Rachab ipau'kaiĭmmiuaiĕ; ki Booz ikuyiu' Obed, Ruth ipau'kaiĭmmiuaiĕ; ki Obed ikuyiu' Jesse; 6 Ki Jesse ikuyiu' David omŭx'nin'a; ki David omŭx'ina ikuyiu' Solomon, annŏk' ake'uŏk itom'itomiuŏk Urias man'itotsipokaiĭmmiuaiĕ; 7 Ki Solomon ikuyiu'. Roboam; ki Roboam ikuyiu' Abia; ki Abia ikuyiu' Asa; 8 Ki Asa ikuyiu' Josaphat; ki Josaphat ikuyiu' Joram; ki Joram ikuyiu' Ozias; 9 Ki Ozias ikuyiu' Joatham; ki Joatham ikuyiu' Achaz; ki Achaz ikuyiu' Ezekias; 10 Ki Ezekias ikuyiu' Manasses; ki Manasses ikuyiu' Amon; ki Amon ikuyiu' Josias; 11 Ki Josias ikuyiu' Jechonias ki o mu' pap piipix, annik' ito'toŏpikau Babylon; 12 Ki ot'sitotas au Babylon, Jechonias ikuyiu' Salathiel; ki Salathiel ikuyiu' Zorobabel; 13 Ki Zorobabel ikuyiu' Abiud; ki Abiud ikuyiu' Eliakim; ki Eliakim ikuyiu' Azor; 14 Ki Azor ikuyiu' Sadoc; ki Sadoc ikuyiu' Achim; ki Achim ikuyiu' Eliud; 15 Ki Eliud ikuyi u' Eleazar; ki Eleazar ikuyiu' Matthan; ki Matthan ikuyiu' Jacob; 16 Ki Jacob ikuyiu' Joseph, Mary om'i, annok ipau'kaiĭmmiuŏk Jesus, anĭstau Christ. 17 David otsis'tsits'unoauai Abraham itsipuk' sŭpokosĭnimotseĭiau ke'pitappĭiau nĭssekoputtsi; ki ot'sitotosau Babylon omats'ĭtsits'unoauai David mats'itsipuksŭpokosĭmmotseĭiau, matsĭsse'koputtsi; Christ omats'ĭtsits'unoauai ot'sitotosau Babylon mats'itsipuksŭpokosĭmmotseĭiau matsĭsse'koputtsi. 18 Jesus Christ, otsipokai'isĭnni ũn'niniitsiu: Annik' Mary, Jesus oksis'tsi, Joseph otak'okemattŏsaie itop itappi'inai, otse'kosatsok Atsĭm'istaaw. 19 Joseph om'i mokŏm'motsitappĭiu, ki matsitsitau'ats mŏk'aiiitsĭnnikŏttŏsaie; osĭme'tsitan mŏksisĭm'ianĭstŭpskoŏsaie. 20 Ki otai'ksĭmstatosae, Satsit, Ap'ĭstotokiuāoto'tokatatsĭs otsipopŏk'toakaie ki otan'ikaie, Joseph, David okku'i, pĭnstŭnnos Mary kŏk'okemattosi, otse'kosatsok Atsĭm'iStaaw. 21 Ki ai'aksipokaiĭmmiuaiĕ okku'yi, ki kitak'anĭstsĭnnikŏttau Jesus: tŭkkā, otsitappim'ix otsauum'itsitappi'isuauĕsts aiaki-taikŏmotse'piuax. 22 Itŭn'nitsiuaiĕ mŏk'itsenŭpanĭstŏsi Ap'ĭstotokiuā otse'poawsĭs, otsiprophei itotse'poawsĭnĕs, ki an'ĭmai, 23 Satsik, mokŏk'iake ai'akopitappĭiu, ki ai'aksipokaiĭmmiuaiĕ okku'yi, ki ak'anĭstsĭnnikŏttsiauaie Emmanuel, ito'kĭsasattop Ap'ĭstotokiuā ipokai'tappĭimmau. 24 Joseph otsipuaw'ki otso'kani, ũn'niitsitappĭiu Ap'ĭstotokiuā oto'tokatatsĭs otan'iĭpiaie, ki ito'tuyiuaiĕ otokem'an: 25 Ki ototom'okkuyi otsauomai'pokaiĭsaie matpoksokamiu'atsaie: kinitsĭn'nikŏttsiauaie JESUS.

2

1 JESUS otai'pokaiĭsi Bethlehem, auŏsĭn'ĭm Judĕa, annists'ĭsk

ksistsiku'istsk, Herod otsitsinaipi, Satsik, mokök'ietappix umut'autstsiipi apinök'kuyi itsipuk'sipuiâu Jerusalem, ² An'iau, unan'ök manipok'auök Jews otsin'aimoaiuaie? Tükkä, annim' apinök'kuyi stai'tappiosi nitsino'unan okökatosim, ki nimut'otopinän nok'itauatsimmimösinan. ³ Herod omüx'ina otokh'tsisaie, otap'itsi-tanaie, ki Jerusalem istokönai'tappix iköno-nokap'aitsitamiuax. ⁴ Ikönaumoi'piüsax omük'atoiapiekuax ki ai'sinakix, süppoöttesattsiuax Christ mök'itsipokaiiäie. ⁵ Ki an'istsiauaie, Bethlehem, Judæa istauösin'im, ün'nimaie; ün'anistappi prophet osin'aksin; ⁶ Ki ksësto'a Bethlehem, Judæa istauösin'im, kimats'inükstsi puua, Judah istsin'ax; Nin'auök, ksesto'a ak'itsistauasiu ki osto'i ai'akauökitsimau nitsitappim'ix Israel. ⁷ Herod, simi'nikötüssax mokök'ietappix, sokap'süppoöttesattsiuax otsokap'inökuyisaie kökatosi. ⁸ Ki itüpüt'oköttsiuax Bethlehem; kian'iu, kükko' sokap'apsümmok pokau'ök; ki ikonoainoeniki, itüm'ütskitsinikokik nok'itsitotosi nok'it a tsim mim mosi. ⁹ Otokh'tsisaie omüxina otan'iipiaie, itsis'tapuiau; ki satsik, anni'isk kök'atosiisk otsitsinoauaiisk umut'autstsiipi apinök'uyi otsitom'akoaiuaie, ki otai'totosi inük'sipokai ot'sitapupiaie itots'iketsipuyiuaie. ¹⁰ Otsinno'össauaie kök'atosi, eks'kamük otsetametüksuaii. ¹¹ Ki otaitsipis'sau nap'ioyis, Mary oksis'tsi ipinnu'yiauaie pokai'isk, ki innissi'iau, ki itatsim'mimmiau: ki otaipasuk'inissauësts otakomüskotuksuauësts, issak'okotsiauaie gold ki frankincense ki myrrh. ¹² Ap'istotokiua papauökianistcsax mökstaiskito'tosau, noke'tsi moksokui itüp'akaiiau. ¹³ Ki otau'mattosau, satsik, Ap'istotokiua stotokatatsis papau'tsiauaie Joseph, an'isituaie, Nipuat, ki mattos'au pokau' ki oksis'tsi ki iküm'itappoat Egypt, ki stau'pit ki kitak'otümanisto; tük'kä, Herod ai'akapsümmiuaie inük'sipokau möks'enitösaie. ¹⁴ Otai'puawksi, sepiai'akotuyiuaix inük'sipokau ki oksis'tsi ki Egypt itüp'itappoiau: ¹⁵ Ki itau'puaie otai'insaie Herod, möksenüp'anistosi Ap'istotokiua otse'poawsin, otsiprophet i totsi'uaie, Egypt, ün'nimaie nitsit' ütümmau noko'a. ¹⁶ Herod, otai'noösx mokök'ietappix otap'apistotoyisax, eks'kaiistsetükkiu, ki itüp'otoköttsiuax (otsen'nakemix) Bethlehem ki sa'akapotsim, ai'stokistuyimix sök'umappix ikön'ainittsiuax; küttaistoki'stuyimix sök'umappix mat'okönainittsiuax, umut'otsksinippi otsokap'süppoöttesattsiuax mokök'ietappix. ¹⁷ Itüm'enüpanistomaie Jeremy prophet otse'poawsin otan'ipi, ¹⁸ Epo'awsinni itsik'kitokhtsip Rama, asain'sinni ki aiim'motseisinni ki omükoyesinni, Rachel o'kosix itau'asünü ki matokuikiawpiketükkiu'ats, tükkä, itsen'iau. ¹⁹ Herod otse'insi, sat'sik, Ap'istotokiua ototokatatsis Joseph otsipapau'takaie, Egypt otsitai'tappiisaie. ²⁰ An'istsiauaie, Nipuat'ki mattos'au inük'sipokau ki oksis'tsi, ki itüp'itappoat Israel istau'ösinim; tük'kä ini'au anniks'isk ap'üssummiiskaie otsipai'tappiisinni. ²¹ Ki itsipua ki aiako'tuyiuaix pokau'a ki o ksis'tsi, ki Israel istauösin'im ito'to. ²² Ki otokh'tsisi Archelaus otau'atsuaiitsitapai'naiisi un'ni otsin'naiisinni, isstün'imaie mök'ittapposaie; ki Ap'istotokiua otsipapuanistosaie, Galilee itanis'tüpitappo: ²³ Ki akapioyis, Nazareth anistau, ito'to kiitoko'yiu; mökenüpanistosaie prophetix otan'iipiaix, akanistai'niköttau Nazaren'aikuun.

3

1 ANNISTS'ISK ksistsiku'istsk John Baptist ito'to Judæa

istoks'itapiksökkui, itüs'-ksinimatstokiu, ² Ki an'iu sauai'tsitak, spots'im i'ts'in'naiisinni atstsiu'. ³ Am'auk annök' matap'piuök Iſaiah prophet an'iu Nitsitappiua ksistapitauosinim sokse'puyiu, Süppoatsitotokh'sattoat Nin'a oksokui, oksoku'ists moköm'otstsisests. ⁴ Ki John, Camel oku'yists, itsis'totosiu, ki istisiköp'okui itsep'siu; ki otso'össinests tsikatsix ki namap'iniu. ⁵ Jerusalem istokönai'tappix otokönitota'akax, ki Judæa istokönai'tappix, ki Jordan istauössin'im istokönai'tappix mat'okönitautaaakax. ⁶ Ki nie'tüktai Jordan (an'istop), otst'üstapinopiax, ki otsaum'itsitappiisuests aiinüp'anistomiauests. ⁷ Ki otsinno'össax otas'taaissäx akai'tappiiax Pharisees ki Saducees, otsittüp'auauökössax otsitüsta'pinükipi, an'istsiuax, Pitseksinau'kosix, tükka' kitan'ikoau kökanistüpistüpiksatossuai annik' istse'tüksinik astai'tsiik? ⁸ Ai'süsksattok matsiin'ists mök'itanistosi kitsauai'tsitani: ⁹ Pini'tsiisiikasik kitsitsi' tanauests kok'kitünissuai Kín'un Abrahami; kitan'istopuau Ap'istotokiau, am'oxim okotokix ikotsistauatomoaiau Abraham pokax. ¹⁰ Kiannok' köts'eksists kaxa'kin itsipo'toau: könai'istsis saïnasissi ak'aikakiaiau ki ak'aututsaiau. ¹¹ Okke' kimut'situstapinopuau kökkitsisauai'tsitasuai: apatots'ik annök' ai'aksakootoök aiis'skunitapsiu, nimatsikökokotopa'tomouaust matsikists': Ostoi' kimutak'istapinokoau Atsim'istaaw ki is'tsi: ¹² Ose'kotükkiatsis ai'inimaie, kiau'pux'ixtoxixi otsit'aisuisuitsipik'iakipi aiaksokapse'maie, osos'tsipikiapioyis aiakitsiptsipotomests otapaien'insimmanists; ki istotox'ksiiests istsi'imatataksiu'ats ai'aketsinsimests. ¹³ Jesus Galilee itüm'aumatto, Jordani nie'tüktai ito'to, John mökitsistapiniisaie. ¹⁴ Ki John paiiau'tsimiuaie, ki otan'ikaie, ksësto'a is ta' pin o kit, kitaketak'sipuksipat to kökokotsis'tapinnöksi, ki kumauksipuksipaakiks? ¹⁵ Jesus an'istsiuaie pokitse'tsit annok': nöks'istutsininan moköm'motsitappiisinni. Itümipaio'kits etomoyiuaie. ¹⁶ Ki Jesus aiis'tapinnössi, itopitsissoa'tomaie okke': ki, sat'sik, spots'im kau'opiu, ki nan'nuyiuaie Ap'istotokiau otatsim'istaaw itutui'süpinümaie sistsi'i'itsinauüni'inai, ki itokhitopi'inai: ¹⁷ Ki, satsik, epo'awsinni spots'im itunni'u amok'auk nitük'omimokoa, nitsekökh'simau.

4

¹ ATSIM'ISTAAN ks's'itapiksökkui itümitüppip'uaie Jesus, sauum'itsitappiua mök saksksinnoösaie. ² Ki nisip'puyi koku'ists, ki nisip'puyi ksistsikuists otsit'saioyipists, itsakoo'notsiu. ³ Ki Issaks'ksinimaitappii itoto'yinaie an'iinai, Iküm'ümeniki Ap'istotokiau okku'i, am'oxim ok'otokixim siitsip'satsisau mökitapaienasau. ⁴ Ki itünis'tsiuaie, Sinaip Matap'pi matokot'otsipaitappi'iuats napaien, Ap'istotokiau maoi'umutokönai'poawsists aiakotsepaitappiiu. ⁵ Sauum'itsitappiua otsitsitappiok Atsim'akapioyis, ki itokhit'sipotoyeik Nato'iapioyis, ⁶ Ki an'istsiuaie, Iküm'ümeniki Ap'istotokiau okku'i, inis'suiuuunit: sin'aip, akanistsiuax ototokatatsix ksësto'a: ki otsu'auests kitakitotsiketsienokiau, koköt'sists kökstai'tüköhsau ok'otoki. ⁷ Jesus itünis'tsiuaie, mat'sinaip, kimataksaksinoau'ats Nin'a, kitap'istotokä. ⁸ Sauum'itsitappiua spaiistükki otsittüm'mi'pikaie itaiistummüt'tsiikaie kõnauau'ösinists ki itsap'inatsiikiests; ⁹ Ki anistsiuaie, am'ostsim kõnauau'ösinists kitak'okoto, apis'tuksisapanieniki, atsim'mimmokeniki. ¹⁰ Jesus itüman'istsiuaie, Mís'taput, Satan: sin'aip, Nina Ap'istotokiau kitak'atsimmimmau, ki kitak'aitanistaitoau. ¹¹ Ki Sauum'itsitappiua

otai'skikaie ki, sat'sik, oto'tokatatsix ito'toyikiax ki otpum 'okax. ¹² Jesus otokh'tsimsi John een'ösaie itsitap'po Galilee: ¹³ Ki otünistüpa'atosaie Nazareth, Capernaum ito'to ki itoko'yiu, išsoots'i omük'sikimi ai'aketskökkuu Zebulon ki Nephthaim: ¹⁴ Isaiiah otse'poawsin möksenüpanistösi otanipi, ¹⁵ Zebulon istau'össinni ki Nephthaim istau'össinni o mük'sikimi ista'potsim, Jordan ap'ümmotsim, Galilee istok'auaax; ¹⁶ Anniks'isk matap'pixk, ski'natsi itau'pixk omük'anatsi nan'immiu: ki anniks'isk matap'pixk auössin'ni eínsin'ni itstsi'ipi ki einiu'tüxissinni itstsi'ipi, itau'pixk, ksistsikui'natsiu otsüs'köpsiu. ¹⁷ Annik' Jesus aumütüpsokse'puyiu, ki an'iu, Sauai'tsitak; Spots' imistokök'itsimani äststsiu'. ¹⁸ Ki Jesus, auau'ökassi, Galilee istomük'sikimi, itsinnu'yiuax aiis'künnimotseiyix, Simon, an'istau Peter; ki oskün' anistau Andrew, isksimmatük'kiomikatsis omük'sikimi itai'suiapiximiauie, tük'ka itomik'aitappisau. ¹⁹ Ki itünis'tsiuax, noksuppa'akik, ki kitakitaumik'ottaiau matap'pix. ²⁰ Ki atomik'atsuai itskim'miau ki itopokiuo'iauaie. ²¹ O müt'tökkiosi matsitsinnuyeuax mat'oskünümmotseiyix, James, Zebedee o ku'yi, ki John oskün', ipit'süpinnuyiuax ak'iosatsis, Zebedee, iin'ouaie, aip'simix otomik'atsuaux: ki itsin'niköttsiuax. ²² Ki ipit'skittsiiauaie un'ouaie ki ak'iosatsis, ki itopokiuo'iauaie. ²³ Ki Jesus Galilee istokönau'össinni itap'auauökau, otatoiapioko'auëts itai'pistsksinimatstokiu ki aisokse'puyiu spots' im istsetam'itsiniksinni; ki matap'pix opüs'tsimmesuai ki otok'tokossinuauësts ikön an'küttutuyiuax. ²⁴ Ki otap'istutüksinni ikönauanetünistöpaie Syria istau'össinni; ki ikönai'oktokosix, ki amianiätsipüs'tsimisix, ki anniks'isk matap'pixk sauumitsitappiua itsips'tokoyiau, ki mat'tapsix, ki an'auxenix, ikönitautsippotoaiax; ki ikönau'küttutuyiuax ²⁵ Ki Galilee istokönai'tappix ikönaw'pokiouoiauaie, ki Decapolis, ki Jeusalem, ki Judæa, ki Jordan ap'ümmotsim istökönai'tappix matsekönaw'pokiou'iauaie.

5

¹ Ki otsinno'ossax akai'tappix ni tum'mo ita'misso: ki otau'pissi otsitappim'ix ototaakax: ² Ki itsipa'kuiaiu ki itüsksinim'atsiuax, ki itüniu, ³ Anniks'isk matap'pixk oskëttsipöppuauëxk ikikim'etükkisk, etam'etükkiau: spots'im itsin'naiisinni osto'auai otsinan'oiiau. ⁴ Au'yesix etam'etükkiau: aiaksikiawpiksistotoaiiau. ⁵ Ikkinäp'itappiix etam'etükkiau: ksök'kum otaksinan'oiiau. ⁶ Ino'tättomix moköm'motsipaitappiisinni ki inäk'attomix moköm'motsipaitappiisinni etam'etükkiau: ai'akokuyian. ⁷ Kimapi'itappix etam'etükkiau: otak'sikimokiau ⁸ Ksikus'skëttsipöppix etam'etükkiau: ai'aksinnuyiauaie Ap'istotokuuä. ⁹ Inüs'tsetappix etam'etükkiau: akanistainiköttaiau Ap'istotokuuä o'kosix. ¹⁰ Anniks'isk matap'pixk itsikim'atsistotoaiiau otökommot'sitappiuösoauësts etam'etükkiau; otsinan'oiiau spots' im itsin'naiisinni. ¹¹ Oksis'totokoeniiki ki maka'pi sitsip'sükoeniiki, ki aisimmim'motsenikiau, tükka kitük'omimmokoau kitse'tametüksuai. ¹² So poke'tametükkik, spopai'piik; kitakitakai'sakinnosüko spots'im: apatots'ik neto'yik üninetoksistotoyiuax Ap'istotokuuä otsiprophetix. ¹³ Kësto'akauk ksök'kum itsistsixipoku: attosai'e umut'aiawxipi itsix'ipokuyi, tsanistapiu ksök'kum umutaiaksistsixipokuisstsiip? Matütokoapi'uats, ki aksis'tapixip, ki akitsitautsamsai'osi. ¹⁴ Kësto'akauk ksök'kum istün'natsii. Akap'ioyis aitokittokhi

netum'moyi matokotsiksísatp'ats. ¹⁵ Matap'pix matotstsím'axauaie anak'imatsís mökítsitaistakhtotosauaie assuyin'i, itai'süppatomiau itai'süpanakímatsopi, ki matap'pix itsíps'taupix napioyís itokónnauan'akímaiau. ¹⁶ Neto'yik kitan'akimatsís ístot'únnaasayit matap'pix mök'ítsinniisau kitawx'ístutsípists mök'ítstsakúttosauaie kin'a spots'im. ¹⁷ Pinstak nimut'otopi nökítünnístupipotsísau okök'ítsímáni, ki prophet ix otün' issuai: nimatütoto'pa nökítünnístüpipotsísau, nimut'oto mökítsüpanís'tsístutsísau. ¹⁸ Kitau'münístopuau spots'im ki ksök'kum otsauomai'tsinikasi, ki okök'ítsímáni otsitsauomsüpanístsiopi tüks'kai sikük'sínaksín okök'ítsímáni ittsi'ipi mat'akítsínikauatsaie. ¹⁹ Annök tukskai am'ostsim inüxe'poawsists küttaí'aksístutsímökaie, ki ai'aksksinímatsokax matap'pix mök'staíístutsísaxaie, ak'anístainiköttau inüks'tsím spots'im; annök' ai'aksístutsímests ki ai'aksksinímatsokax matap'pix möks'ístutsímests, ak'anístainiköttau omük'sím spots'im. ²⁰ Kit an'ístopuau kitokómotsípaitappiisinni saíís'tüpükuiökhsíssi Scribes ki Pharisees ot'okómotsípaitappiisüests kimatakitsípupauats spots'im ístsín'naiisinni. ²¹ Kikai'okhtsípauu ükkaiiap'ix otan'íkoaiu, Pinuye'níki: ki annök'ai'akoyenikiuök ai'akesetsímaie okök'ítsímáni: ²² Ki kitan'ístopuau annök' ksístapístsím'iuök ox'okoä ai'akesetsímaie okök'ítsímáni; ki annök' ak'anístsiuök ox'okoa Raca, aiakesetsímaie okök'ítsímáni: ki annök' ak'anístsiuök, kítüt'tsapsi, ai'akesetsímaie Gihenni ots'tsíimímaie. ²³ Puksípip'potomíniki kitak'íksístomütskotüksínni natoí'apioyís, ki íksínim'íniki kixokoa kítsís'tsímok, ²⁴ Ün'nim altar ístsskit' kitakíksístomütskotüksínni, ki matskot'; matom'ots matsin'nüstseik ksésto'a ki kixokoa, ki tüm'ütsipuksiput ki sakumüts'kotoat kitsíksíst'omütskotüksínni. ²⁵ Kipínnüs'tseímís kikakhtum'o, kitsakiokhpokau'pimössi: kökstaíístapípiok au'kökítsímái, ki au'kökítsímái ök'staukotsei eénake'nai, ki kitakítsíps'tapixik itai'ínükiopi, ²⁶ Kitau' münísto kitsauomai'ponitatossi kitak'sakookotossi, kimataksuxpa. ²⁷ Kikai'okhtsípauu otanípauuüests ükkaiiap'ix, Kimatakauökotapauua: ²⁸ Ki nestoa kitan'ístopuau, annök' üs'sümüüök ake'uök mök'sta tossaie, ükaukhtauuökautáttseuaie u'skéttsípöppi. ²⁹ Kinet'oopspi itsuyísseeniki, sauau'tos ki mís'tüpapíksístsís: ökh'siu tüks'kúma mök'saiínakuaiíssi kööpspi, ökstaíís'tupapíksís kostüm Gehenna. ³⁰ Kinet'otsís itsuyísse'éniki kawksínnít', ki mís'tüpapíxit: ökh'siu tuks'kai kotsís'i mök'saiínakuaiíssi, ökstaíís'tüpapíksís kostüm Gehenna. ³¹ Ük'auanístop annök' aiaksíksíuatsíuök otokem'ani ünnianíst'okotsís íksiuo'ísínaksín: ³² Ki kitan'ístopuau annök' aiaksíksíuatsíuök otokem'ani, otsauomauu'ökotasi, nokets'ínai otauökotáts'okaie; ki annök' aiakokkem'iuök otai'ksíuatai'ísk itau'ökata. ³³ Stsík'i, kikai'okhtsípauu otan'ípauuüests ük'kaiiap'ix, kimatakíksístapatauüni'pa, ki, kitakítauanístau Ap'ístotokiaua kitatauün'íssinni: ³⁴ Ki kitan'ístopuau, Pinüt'auünik; spots'im pinitüpütauünik; tük'ka Ap'ístotokiaua otpiso'pötsísaie: ³⁵ Ksök'kum pini'tüpütauünik; itsíssuikau'piu: Jerusalem pini'tüpütauünik; tükka Omüx'ina ot'akapioyímaie. ³⁶ Kimat'akitüpütauuüni'pa kotokón', kimatöksíksístutsípats nitu'kuyekai ki kimatöksíksístutsípats. ³⁷ Ki anik' A, A; Sa, Sa; matoketuanieniki, mat'ökhsiu. ³⁸ Kikai'okhtsípauu, ük'auanístop sauau'toainiki moöps'pi, kitak'ökötanístotoko: ki sauau'tsímíniki mokhpe'kínni, kitak'ökötanístotoko. ³⁹ Ki

kitan'istopuau pinstšimmim'motsemis sauum'itsitappiua: ki annök' kitakauaiak'ioökö kitsets'stoksis matoko'tsis ki mat'stoksis'. ⁴⁰ Ki matap'pi makitotsissip'puyissaie au'kökitsimiai, ki stakhts'isokösim mök'otsisaie, mat ün'nistotsis kisau'tütsisokösim. ⁴¹ Ki annök' kitsitappa'atsokök tuks'ka üskkak'sinni, pokom'is na'toki iskskaksinni. ⁴² Annök' kitau'kömönikök, ko'tsis, ki annök' kitai'akükkumatükok, pino'tükaatsis. ⁴³ Kikai'okhtsipuau ük'auanistop kitak'ükomimmau kitopokau 'pimokä ki kitak'aukimaukikakhtum'o. ⁴⁴ Ki kitan'istopuau ükomim'misau kikakhtum'ix, Atsim'mimmisau anniks'isk matap'pixk kitai'pakosinikokoauaxk ökhs'istutosau anniks'isk matap'pixk kitau'kimokoauaxk, ki aua'tsimoiikatomosau anniks'isk matap'pixk kitse'ksistotokoauaxk, ki kitai'kimatsistotokoauaxk; ⁴⁵ Kokaukosimmi'issuai Kın'oua spots'im: tük'ka ikkünats'iuaiie natos'i saum'itsitappix ki ökh'sitappix, ki soio'tümstuyiuax mököm'otsitappix ki sau'ökömotstappix. ⁴⁶ Ukomim'mainoinikiau anniks'isk matap'pixk kitük'omimmokoauixk, tsaak'anistappiuats kisa'kinosuai? Küttomünistauükomimmotsein'axau publicanix? ⁴⁷ Ki namiksematsim'ainoinikiau kixokoax, tsanistapiu'ats kumutaumotsapiau stsik'ix? Küttomünistaiksematsimmotseiu'axau publicanix? ⁴⁸ Ki süp-puiap'sik manist'süppuiapsi kın'oua spots'im.

6

¹ ISKSKATS'İK kökstau'kömmotsitappiisuai matap'pix kökainu'yissi; ikümits'tsiki kın'oua spots'im kimataksakinösükoauats. ² Mak'aumütskotükkieniki pinik'it manistsik'ipi aiksistapokömotstappikasix itai'puyissax nato'i'apioyists ki moksoku'ists, matappix möksinnu'yissax. Kitau'münistopuau sakino'sattaiau. ³ Ki aumüts'kotükkieniki pinsksinis' i'aksissautsis kinet'otsisi otai'istutsipi; ⁴ Möksisimis'si kitaumüts'kotüksinni; ki Kın'a, aisimmiüs'süppiök, kitaksinnoam'sakinosük. ⁵ Ki atsimo'i'ikainoeniki pinet'omanistsik aiksistap'okömotstappikasix: otük'ometsimanoaiu mökauatsimoiikasau otsitai'puyisau nato'i'apioyists ki moksoku'ists itsi'kokeists, matap'pix möksinnu'yissau. Kitau'münistopuau, sakino'sattaiau. ⁶ Ki Ksësto'a, a'tsimoiikainiki, istsipi koko'ai, okim'iniki, a'tsimoiikamis kın'a ai'simmiapsiua; ki kın'a, aisimmiüs'süppiök, kitaksinnoam'sakinosük. ⁷ Ki atsimo'i'ikainoeniki piniksistape'puawtsis, manistaiksistapepoattopiauaie saie'tükkix: tük'ka üs'taiu ak'aiokhtokiau otakai'puyissau. ⁸ Pinet'omanistsik, tükka Kın'oua isksnim'ests kitsipu'inakitsipists kitsauomuan'istopi. ⁹ Ün'anistüttsimoiikak: Nin'an spots' im kitsitau'pipi, ünaniatsim'metsis kitsin'ikösim: ¹⁰ Ünaništo'tos Kitotümap'sinni: spots'im Kitsitsi'tan kanis'tutsipi, annom'ksük'kum noküt'anistutsit: ¹¹ Annok' ksistsiku'ik nokkok'inan aau'össin: ¹² Ki ünniksksinit'au nitsauum'itsitappiisanests, manistüs'ksinoawpi anniks'isk matap'pix nitsauum'istsitotokinanixk: ¹³ Ki pinistkim'ükinan, ki nokitsikömotse'piökinan Sauum'itsitappiua; kitusk'sainaniau nın'naiisinni, ki otünmap'sinni, ki istsapina'sinni. Amen. ¹⁴ Ünniksksinno'ainoeniki matap'pix otsauum'itsitappiisauests, Kın'oua spots' im kitak'okksinokoau. ¹⁵ Ki saouksino'ainoeniki matap'pix otsauum'itsitappiisauuests, Kın'oua Spots'im kimatakokksinokoau'ats. ¹⁶ Küttaioyienoeniki pinomüs'süppik manist'omüssüppiau

ksīstapokōmotsitappikasix: tūkka iksīstuts'imiau ostokso'auēsts, matap'pix mōks'ksinoōsax kūttaa'u'viau. Kitau'mūnistopuauūk'otsimiau saiakinosattopiau. ¹⁷ Ki ksēsto'a, kūttaaiau'yeniki pu'ikīniit, ki issis'kiosit; ¹⁸ Matap'pix kōkstai'īksīsnokiau kikūtauyi, kōksksīnnu'yīssi Kīn'a aismūiūsūppiā: ki Kīn'a aismūiūs'sūppiā kitaksīnnoam'sakinōsūk. ¹⁹ Pinaumoi'potosik akau'tsapsīnni annom' ksōk kum, apūn'ix ki apīssu'yēi otsits'oyipi, ki kōm os'iepītsix otipīs'sax ki otsikōmos'sax: ²⁰ Ki aumoi'potosik akau'tsapsīnni spots'im, apūn'ix ki apīssu'yēi otsitsau'oyipiau, ki kōmosiepītsix otsitsauaisisūppokatūn'akiipiau ki otsitsauai'kōmospiau: ²¹ Ittsi'piau kitsinan'īsts, ūn'nimau ku'skēttsipōppi. ²² Mostūm'i īsta'natsii moōps'piina; nituks'kūssi koopspi, kostūm' ak'otuitsiu anat'sii: ²³ Ki koōps'pi minīx'īssi, kostūm'i ak'otuitsiu ski'natsii. Anat'sii annik' i tsīspsts'tsiik kostūm'i ski'natsīssi maum'aumūko ski'natsīnni! ²⁴ Tukskūm matap'pi matokotsapotomoyiat-sax na'tokūmīx nīn'ax: aksikūmōkkīmiu tukskūm ki aks'ikūmūkomīmīmiu tsīk'i; akikūme'eniū tuks'kūm ki aksikūm'īstsīmīmīmiu tsīk'i. Kīmatokotapotomouaxau Ap'īstotokiūā ki sauum'itsitappiūā. ²⁵ Ūnnikaie kitan'īstopuau pinap'itsitatoat kitsipai'tappiisīnni kitaks'oattoppi ki kitak'sīmattoppi: ki pinap'itsitatoat kostūm'i kitai'aksūpskawsattoppi. Tse'ka isskīts'tau opai'tappiisīnni ki aau'ōssīn, mostūm'i ki istotos'īsts? ²⁶ Sūm'mokau paiu'tax: mat'omaiinsimmauaxau ki matomaipokiakiuaxau, ki matomaumoipotūkkīi'axau īnsīm'apioyīsts; ki Kīn'oau spots'im ai'īssoyiūax. Tūkka' isskīts'tau, ksēsto'a ki osto'auai? ²⁷ Ūs'tainoeniki kōk'spitappiisuai, tsīksīm' a' ak'aat'spitappiū? ²⁸ Kumauk'apaitsitappuaisīstsaii īstotos'īsts? Sat'sīkau anat'suiopokīsts itai'sūskīiau; matsatopotūkkīu'astsau, matapīs tutūkkīu 'āsts'au īstotos'īsts. ²⁹ Ki kitan'īstopuau Solomon ottsap'īstotossi mat skīt stom'atsēsts annīsts'īsk suo'pokīstsk. ³⁰ Is'totosatstopiēsts saīūs'kiīsts manīstīs'totosatstopiēsts annīsts'īsk annok' ksīstsīkuik na'paitappiīsk ki apinōk'wis apittūp'apixipiau īstsi'i: kikūttomaiakstaiisttūpīstototsatskokoauats, kitsenūk'aumaitūkkīpuau. ³¹ Ūn'nikaie pinapai'tsitatoak kōk'anīssuai Tse'a nōks'auattopīnan? Ki, Tse'a nōk'sīmattopīnan; ki; Tse'a nōks'īstotosattopīnan? ³² (Tūk'ka annīsts'īsk, Gentiles ap'ūssatsīmēsts:) Kīn'oau spots'im īksīnīm'aie kitsīm'mūkitatosēsts. ³³ Ki Matom'apsatsīk Ap'īstotokiūā otsīn'naiisīnni ki otokōmotsitappiisīnni ki annīsts'īsk kitak'ūtōkōnokokēsts. ³⁴ Ūn'nikaie pin ap'īstotok apinok'wis; apī'nok'wis ak'apīstiasiu. Tuks'kai ksīstsīkui, maka'pi sup'anīstisu.

7

¹ PINOKŌK'ITSIMAK ki kimatakokōkitsīmūk o'a
² Kanīstau'kōkitsīmapuai kitakanīstaukōkitsīmūkosuai;
 ki kanīstau'kotawpi kitakanīstau'kuyīssi. ³ Ki ku-
 mauk'satsīks kēskūn' osūppa'kōmosīnni, ki kimatstatopats
 kitomūksūppa'kōmosīnni? ⁴ Ki kikūttaukot'anīstau kēskūn'
 nōk'sauautsīssi kitsūppa'kōmosīnni; ki sat'sit, omūk'o ki-
 tauūtsūppa'kōmosīnni? ⁵ Kitsīksīstapo'komotsitappiāns, Matom'-
 sauautsīt kitomūk'sūppakōmosīnni, ki kitakotūmīmsokapsat-
 sīp kōksauautsīssi kēskūn' o sūppa'kōmosīnni. ⁶ Annīsts'īsk
 natoap'īstsk pinīko'tokau imītax, ki pearls pīnītūp'īstūpapixīkau
 ak'sīnix, ōksīkkūmitauau'ōkaiāu ki akotūmotūkau'auyīāu ki

kitak'otümsixipok. ⁷ Anik: ki kitak'okoko; apsatsik, ki kitak'okonip; istok'iakik, ki kitaksikauai'pixik. ⁸ Anniks'isk matap'pixk au'kõmõnixk au'kuyiaiu; ki annõk' ap'satsimõk, au'konimaie: annõk istok'iakiuõk, otak'sikauaipixikaie. ⁹ Tükka' nïn'naua, aukõm'õnistüssi okku'i napaiën, aiakokotsuaie okotoki? ¹⁰ Ki aukõm'õnistüssi mammi', aiakikotsuaie pitse'ksina? ¹¹ Ksësto'au, kitsauum'itsitappiipua, isksinim'enoainiki kõk'okotosuai ko'kosoauax õkh'sists, Kïn'õau spots'im küttoimaiakokotsiu'atsax õkh'sists anniks'isk matap'pixk otau'kõmõnikixk? ¹² Kanist'sitsitatopnai matap'pix kõkõnistsitsitaiïssuaiau, kitak'ünistsitsitattaiu: ünnianistap'piu okõk'itsimani ki prophetix otse'puawsuai. ¹³ Apüt'okitsimi pi'ik; sokokit'simi apük'oksokui itüp'itsiaiu akotap'sinni, ki akai'tappii itsipim'ix: ¹⁴ Annik' kitsim'ik, ki annik' moksoku'ik itüp'itsiikiau opai'tappiisinni, aput'tsiaiu; ki unna'tsitappii ikon'imix. ¹⁵ Stim'nokau ksïs'tapatoiapiekuax kit'sitotaakixk emük'ikinaïstotosixk, ki o'pistokini itapis'onotsiaiu. ¹⁶ Kit-aks'ksinoaiu otsin'asoauësts. Matap'pix küttoautuyiu'atsauax ksïssi'ix mïn'ists, ki ksïs'tapsüskiïsts küttoautsim'axau figs? ¹⁷ Neto'i kõnai'õkhsistsix ai'õkhsinasiaiu: ki makap'istsix makap'inasiaiu. ¹⁸ Õkhsistsis matokotokapinasiaiu'ats, ki makap'istsis matokot'õkhsinasiaiuats. ¹⁹ Kõnai'istsix küttaõkhsinasiaiu kakiok'au, ki is'tsi itsis'tüpapiksistaiau. ²⁰ Ün'nikaie kitaks'ksinoaiu otsin'asoauësts. ²¹ Kõnai'tappixk nitan'ikixk, Nin'a, Nin'a, matakokõnitaipim'axau spots'im ists'in'naiisinni: annõk' ap'istutsimõk Nin'a spots' im otsits'taniaie, ai'akitsipim. ²² Annik' ksïstsiku'ik akai'tappii nitak'anikiau, Nin'a, Nin'a, niküttoomaisitsipspanats kitsin'ikõsim? Ki niküttoomaisüskounaniauaxau sauum'itsistaawx kitsin'ikõsim? Niküttoomutaipissatskaspina kitsin'ikõsim? ²³ Ki nitakotõmanistaiau, kimats'ksinopu aua; Mïstüpa'akik, ksësto'au kitsauum'itsistutsipuaai. ²⁴ Annõk' aiokh'tsimiuõk annists'isk nitse'poawsistsk aks'istutsiu mokõkiin'ai annõk itokhit'okoïskauük ok'otoki: ²⁵ Ki ai'sotau, ki ai'sauksikïmskau, ki ai'sopu, ki annik' napioyis itot'süppu; ki matsistokhopiu'ats; tük'ka, itokhitokoïskau ok'otoki. ²⁶ Ki annõk' aiokh'tsimiuõk annists'isk nitse'poawsistsk, ki matsistutsim'atsësts aks'istutsiu matsapsin'ai, annõk' itokhit'okoïskauük spõts' ikui: ²⁷ Ki ai'sotau, ki ai'sauksikïmskau, ki ai'sopu, ki annik' nap'ioyis itot'süppu; ki istokhopi'u; ki omük'o otsis'tokhopiisinni. ²⁸ Ki ün'nitsiu, Jesus otaiksis'te'poattosësts annists'isk o'ot'awsistsk, matap'pix skaie'tükkiaiu otsksinimats'tüksinni; ²⁹ Ototümap'sinni itüs'ksinimatsiuax, ki sinak'ix manistüs'ksinimatsawpiax, matüsksinimatsiu'atsax.

8

¹ OTSÏN'NÏSAATOSSÏ nitum'mo akai'tappiii itopokiuo'iauaie ² Ki, satsik, nïnuau leper otsittotaakaie ki otsit'atsimimmokaie, Id otsit'anikaie, Nin'a, atsi'tatomïniki kitokotsiksixistotok. ³ Ki Jesus itsau'ksikïnstsiakiau, ki itsixen'iauaie, ki an'iu, nitak'anistutsip; ksïksit'. Ki soksikik'siauaie. ⁴ Ki Jesus anistsuaie, Sat'sit, pinaiitsinikos matap'pi; mïst'taput, annists'innosattsis natoï'apiekuün, ki aniiik' otan'ipik Moses issa'kumütskotoat möks'ksiniisau. ⁵ Ki Jesus otsito'taiipiissi Capernaum, eën'aken'ai otsitto'taakaie, ki otau'kõmõnikaie, ⁶ Ki otan'ikaie Nin'a, anrõk' nitapotomokõk noko'ai itsis'tokhaisiu,

ai'papuyiu, eks'kaaipuñüm. ⁷ Ki Jesus an'istsuaie, nitak'ittappo nitak'okuttutoau. ⁸ Eēnaken'ai an'istsuaie, Nin'a, nimat'sipumapspa kōkitsipissi noko'ai: kakse'puyit, ki annök' nitapotomokök ak'okuttutoau. ⁹ Nēsto'a nitap'otomoki, ki eēn'akex nitap'otomokiau; ki nitan'istau am'ok mis'taput, ki ai'istapu; ki nitan'istau stsik'i, puk'siput ki ai'paksipu; ki annök' nitap'otomokök nitan'istau, am'oi ūnnianis'tutsit, ki au'anistutsimaie. ¹⁰ Jesus otokh'tsimsaie, skai'etükkiu, ki an'istsiuax anniks'isk matap'pixk ipokiuo'ixk, Kitau'münistopuau manist'omükopi otaumai'tüksinni nimat'ünistokonip'ats Israel istauöšin'im. ¹¹ Ki kitan'istopuau akai'tappii umutautsipi apinök'kuyi ki otsit'tistükköpipi ak'ütotoiau, ki akopokau'pimiuax Abraham ki Isaac ki Jacob spots'im istšin'naiisinni. ¹² Ki nin'naiisinni istokos'ix ak'satüpiksistsiaux ski'natsii; annim asain'sinni ki satse'kinan ak'itsšian. ¹³ Jesus an'istsuaie eēnaken'ai mis'taput, kanist'aumaitükkipi kitakünistutoko ki annök' otap'otomokök itsök'okuttutoau. ¹⁴ Ki Jesus otsisipissaie Peter oko'aiaie, nannuyuaie otokem'ani o'ksistsaie itsis'tokhaitsiinaie, ai'okhtokim püs'tsimesinni. ¹⁵ Ki kaien'imaie otsissi, ki püs'tsimesinni itskimaie: ki itsipuu', ki ito'yiuax, ¹⁶ Autükkus'si ito'tšipotuyiauaie akai'tappiiu sauum'itsistaawx pakh'tokinattsiiikuaux: ki otse'poawsinni itsa'tüpiksistsiaux staawx, ki ikut'tutuyiaux ikōnai'okhtokosix: ¹⁷ Mōks'enūpanistosi otan'ipiaie Esias prophet, ki an'iu, Osto'i mat'simēsts kitsauūt' tsikotsapsinunists, ki ipa'tomēsts kitokhtokosinunists. ¹⁸ Jesus otsinno'össax akai'tappiiix oto'tüksipuyimokax, ikök'itsimau mōk'opūmmosau. ¹⁹ Ki tukskūmiñi aisinaki'ina itoto'yinaie ki an'istsuaie, Nin'a kitak'ittappopi nitak'opokiuo. ²⁰ Jesus an'istsuaie, ota'tuyix au'öttsimaniau, ki paiu'tax au'yiiu; ki Nin'nau okku'yi matsistokhotom'atsaie otokön'. ²¹ Ki stsik'i otüksšinimats'aie an'istsuaie Nin'a, nök'otomitappo nök'akitsösi nin'a. ²² Ki Jesus an'istsuaie, süppa'kit; ki enix ūnanistak'itsösauax enix. ²³ Ki otšüppopis'si akh'iosatsis, otüs'ksšinimatsax ipokitsüppo'piiix. ²⁴ Ki satsit iek'opaikimskau, ki ai'sikopaikimskau akh'iosatsis; ki ai'okau. ²⁵ Ki otüs'ksšinimatsax otsit'totaakikax ki otsitsiksekenokikax, ki an'istsiiikuaie, Nin'a kōmotse'piokinan: nitaks'inetspīnan. ²⁶ Ki an'istsiuax kumauk'sikopupuauaisks kisenükumaitükkipuan? Itūmit'sipuu, ki ai'sitsipsattomēsts sopu'ists ki pai'kimskaists; ki ikōnau' maitsiēsts. ²⁷ Ki nin'ax skai'etükkiau, ki an'iau, Tsökhtanistap'inanökhtauts, sopu'ists ki omük' sikimi manistse'tokēsts? ²⁸ Ki otopūmmo'si Gergesenes istauöšin'im ito'tatsemiauaie natsitappii sauumitsistaawx pakh'tokinattsiiikiax, aken'imanists itsüx'iax, eks'kainixiikiax, matap'pi matokottotsitsko'pats. ²⁹ Ki satsit, aisokse'puyiau, ki an'iau, Tsaakanistappikitsimattopinān, ksēsto'ā ki nēstūnan, Jesus, Ap'istotokiūā okku'yī? Kikūt'tautotopa kōkkitsikimatsistotoksīnan otsauomo'tosi itaiksistsikumiopi kōk'kitsikimatsistotoksīnan? ³⁰ Ki Pistsiksi'pio akaiēm ak'sinix itau'yiau. ³¹ Ki sauum'itsistaawx au'kōmōnistsuaie ki an'istsuaie, saiai'pixikīnaniki, nök'itsipisīnaniau ak'sinix. ³² Ki an'istsiuax kükku'. Ki otšüksax, ak'sinix itsipim'iax: ki, satsit, kōnak'sinix itsin'aukskasiau inno'tsistüppakui, ki omük'sikimi suioks'kasattomiau, ki inets'iau. ³³ Ki anniks'isk matap'pixk ūsks'kūmišksax itsis'tūpaukskasiau, ki akap'ioyis itsipim'iau ki ai'itsinikōttsiauaux, ki anniks'isk matap'pixk pakhtokkinattsixk sauum'itsistaawx mats'itsinnikōttsiauaux. ³⁴ Ki, sat'sit,

Kõnai'tappix ikõnai'süxkitsimiau akap'ioyis mõkittotatsemõsau Jesus: ki otsinno'õssauaie, au'kõmõnistsiauaie mõks'istapusaie otau'õssuai.

9

1 KI itsüppo'piu akh'iosatsis, ki ito'pümмо ki otauütakap'ioyim ito'to.
 2 Ki, sat'sit, itotsip'iauaie nin'nau, ai'pakhpuyiu, istokhai'tsiu üksin': Ki Jesus otsinis'saie otaumai'tüksuaiax anistsuaie ai'pakhpuyiä, Noko'a, õkh'sitükkit; kitsaum'itsitappiisists isksinip'iau. 3 Ki, sat'sit, stsik'ix ai'sinakix istai'au am'o (nin'nau) makapie'puyiu. 4 Ki Jesus isksinim'ests otüs'tapuaüests ki an'iu, kumauk'itsitatopuauaaisks maka'pi ku'skëttsipõppuauüests? 5 Tsim'a ksistspa'pi, kõk'ansi, kit sauum' itsitappiisistsisksinip'iau; ki kõk'anisi, Nipuat' ki auõkat'? 6 Ki kõks'ksiniisuai Nin'a okku'yi ikõts'ksinimësts sauum'itsitappiisists annom' ksõkkum (itüm'anistsuaie aipakhpuyii) Nipuat', matsit' kitük'sin, koko'ai istapat. 7 Ki itsipuu' ki oko'ai itsitap'po. 8 Ki akai'tappiii otsinis'sax, skai'etükkiau, ki a'tsimmimmiauaie Ap'istotokiaua annõk' ikotsiu'õk matap'pix otümap'sinni. 9 Ki Jesus otaumatto'si, nannuyiauaie nin'nau, an'istau Matthew, itaupii'inai itai'ponitotopiaie, ki an'istsuaie Süppa'kit. Ki itsipuu' ki pokio'attsuaie. 10 Ki ün'niitsiu Jesus otsitsips'taupissi nap'ioyis, otau'yissi, sat'sit akai'tappiiax publicanix ki sauum'itsitappix, itsito'taipimiau ki ipokau'pimiauax (Jesus) ki otüs'ksinimatsax. 11 Ki Pharisees otsinno'õssax, itünis'tsiauaax otüsksinimats'axaie. Kitsin'aimoau maukopoks'oyimiax publicanix ki sauum'itsitappix? 12 Jesus otokh'tsisaie, an'istsuaax, anniks'isk matap'pix ikut'totoaxk matsimümüki tappi'uaax assokinakki, anniks'isk matap'pix ai'okhtokosixk kimük'ittappiiax. 13 Is'tapuk, üs'ksinik manistap'ipi, nitõkh'sitsip kim'apiisinni, ki nimatõkhsitsipats ikit'stüksinni: tük'ka nimat'ütotopa nõk'ainikõttosau mõkõm'otsitappix mõks'isauaitsitasau, sauum'itsitappix nimut'oto. 14 John otüs'ksinimatsax otsitüm'ittotaakax, ki an'iau, Tsanistapiu'ats nimutsauu'yipinan nestün'an ki Pharisees, ki kitüsksinimatsax küttaisauauyiu'axau? 15 Ki Jesus anistsuaax küttaukotau'yesiuaxau man'okkemiuõk oko'ai istokos'ix, itsa'kiitawpissi man'okkemiuõk? Ki annists'isk ksistsiku'ists ak'otoiau man'okkemiuõk otai' akitotoawpistskaie, ki akotümsauu'yiau. 16 Kimatanipsospuu makap'isokõsists; annik' psak'sinik aksoksipinikau ki saku'apinikan aksistüpaipinikau. 17 Matap'pix matomaisüppasuyinimësts mani'ists min'iokkeists ükautokeissuyinists, õks'kakümipinikau ük'autokeissuyinists, ki min'iokke ak'saikimsskau, ki aks'iksistsuyiniasiax: Manin'iokkeists itsüppa'suyinimiau man'otokeissuyinists ki ai'aketõkhsiau. 18 Otsakiaisitsip'sattosax annists'isk epo'awsists, tuksküm'ini eenakin'ai itoto'iinai ki a'tsimmimmiauaie, ki an'iu, Nitün'na ük'ainiu; puk'siput ki kotsis'i tsixen'is, ki aks'ipui tappiiax. 19 Ki Jesus itsipuu', ki itopokom'iauaie, ki otüsksinimatsax mat'opokomiauaie. 20 Ki sat'sit ake'üä, au'atünikau üksaumawksaikimsskau otok'tokossinni na'tsikoputtuyi stuyi'ists, itsüp'paatsuaie, ki itsix'enimaie opekakün'imaniaie: 21 Tük'ka, is'tau, ksen'iminiiki opekakün'imani, nitak'okuttotoko. 22 Ki Jesus ito'tükkau; ki otsinno'õssaie, itüni'iu, Nitün'na, õkh'sitükkit, kitaumai'tüksinni kumut'okuttotoko. Ki ake'üä annik' itokut'totou. 23 Ki Jesus otsitto'taiiisi eenakin'ai oko'ai, ki otsinno'õssax au'yexis ki matap'pix eis'tekiniau, 24 An'istsuaax, anis'tapaaux, ake'kuün matseniu'ats, ai'okau. Ki itai'imiauaie. 25 Ki otsis'tüpskoõsax matap'pix,

itsipim, ki ito'tsimaie, otsis'aie, ki ake'kuun itsipuu. ²⁶ Ki otap'istutsipi, annik' auösin'ik, motüs'ksinipaie. ²⁷ Ki Jesus otsistüpaumatta'atossi, na'tokümi naps' tsix nin'ax ipokiuo'iax, ki aisokse'puyiax ki an'iau, David okkui', Kim'okinan. ²⁸ Ki otsitsipis'si nap'ioyis, naps'tsiox itoto'yiauaie: ki Jesus an'istsiuax kikutau'maitsipuan nökökotünistutsis? An'istsiauaie A, Nin'a. ²⁹ Itüm'itsixeniuaax oöps'puuax, ki itüni'u, kanisto'maitsipuai, ünnianistsis'. ³⁰ Ki itsikau'opiii oöps'puuax: ki Jesus saiemiuax mökstanis'tosax matap'pix. ³¹ Ki osto'auai, otsis'tapusau ikönai'tsinnikoyiauaax matap'pix annik'auösin'ik. ³² Ki otsüksax, sat'sit ito'tsipiauaie küttaiai'puyiaua sauum'itsistaaw pakto'kinattsiauaie. ³³ Ki sannm'itsistaaw otsai'piksistössaie, küttaiai'puyinä itse'puyiu: ki kónaitappix skai'etökkiau, ki an'iau, matsikainip'ats Israel istauösin'im. ³⁴ Ki Pharisees an'iau sauum'itsistaawx otsin'aimoauai itai'saipiksistsiuax sauum'itsistaawx. ³⁵ Ki Jesus itap'auauökau kónau'akapioyists, ki inük'akapioyists, ki itüs'ksinimatstokiu ota'toiapioyimoauests, ki ai'semokiu nin'naiisinni istökhs'itsiniksinni, ki ökökuttustimests matap'pix otokönai'oktokosuauests ki otokönau'atünikauests. ³⁶ Ki otsinno'össaie otappiisin'na, kaiim'iauaie, tükka üs'tsimsiu, aneto' manistau'anetopiax emük'ikínax saüits'tsissi üsk'sümokiuä. ³⁷ Itüman'istsiuax otüksinimatsax, akauo'yi insin'manists, ki ap'otükki x unna'tosimiau; ³⁸ Atsim'oiküttok insin'manists istsin'nau mök'itüpskoösx otünsimmanists apotükki x.

10

¹ OTSIPUK'SÜPINNIKÖTÜSAX na'tsikoputtsiau otüksinimatsax, ikotsiu'ax otüma'sinni mök'saipiksistosauax sauum'itsistaax, ki mok'ökuttutsisax amian'istokhtokosists ki amian'istatünikësts. ² Na'tsikoputtsix itoköt'tsiuax otsin'ikösoauests am'otsiaukiests; Matom'itappiu, Simon, mat'anistau Peter, ki Andrew oskün: James, Zebedee okku'i ki John oskün'; ³ Philip, ki Bartholemew; Thomas, ki Matthew, annök' publicanök; James, Alphæus okku'i. Ki Lebbæus, mat'anistau Thaddæus; ⁴ Simon, Canaanite; Ki Judas Iscariot annök' aien'üpanistsiuökaie. ⁵ Anniks'isk natsikoputtsix Jesus itoköt'tsiuax ki saiem'iuax ki an'istsiuax, Gentiles oksoku'auests pinitap'pok, ki Samaritans otakap'ioyimoauests pinüt'sitsipik: ⁶ Ki Israel oko'au otomük'ikinaumix ats'ax is'tapuk. ⁷ Ki auau'ökainoniki sem'otik, ki anik', spots'im istsin'naiisinni atstsiu'. ⁸ Ai'oktokosix kut'totokau, leperix issin'nomokau, enix' nipua'atsokau, sauum'itsistaawx sai'aipiksistokau; Kitsiskis'okoko, ksistoko'tökkik. ⁹ Gold ki silver ki brass pinitsüp'pitökkik kitsitai'süpopumatsopuauests, ¹⁰ Assuia'tsiman pinots'ik aumatto'ainoiniki, pinots'ikau na'tokaists spiks'isokösists, ki a'tsikists, ki otoats'ists; ap'otükkiuä ak'otsimaie otso'ösin. ¹¹ Annik' akap'ioyisk kitai'akitsipipika süppo'öttsesatsik annök' oks'apsiuok; ki annim' stau'pik kitsauomai'sükskitsissuai. ¹² Ki pim'innoainiki nap'ioyis, ksematsim'attok. ¹³ Ki ökhs'issi nap'ioyis ünnianistsito'tos kitsin'nüstseisuauests; ki sauökhs'issi ünnianistsska'atok kitsin'nüstseisuauests. ¹⁴ Ki annök' kikut'tautokök, ki küt'tauotsimikök kitse'poawsists, sükskitsim'innoainiki annik' akap'ioyisk sostsik'asattok. ¹⁵ Kitau'münistopuu akök'itsimaiksistsikuik Sodom ki Gomorra ak'skitstom annik' akap'ioyisk. ¹⁶ Sat'sik emük'ikínax mis'tüpskoawkiapis'ix neto'yik

kanistsis'tüpskopuau: mokök'ik manistsokökipi pitse'ksinax, ki ikkinaps'ik manistik'kinapsi kükku'ix, ¹⁷ Ki üsks'kümo kau matap'pix; kitakaumüts'kaukoau akök'itsimani, ki otatoi'apioyimoauësts kitakitaipstüstsipis'okoau; ¹⁸ Kinin'ax ki omüx'inax kitakittüpüp'iokoai, nësto'a kumut'aiakaitüpiokoai, kökkite'nüpanistosau ki Gentiles. ¹⁹ Ki aumüts'kaukuinnoainiki pinstak kökünistse'puyisuai; annik' kitak'okokoau kitai'akanipuai. ²⁰ Kimats'epuyipuuu, Kin'oua osta'aw ksësto'au itsipstai'puyiu. ²¹ Ki umu'pappiipi akumüts'kaiuaie umu'pappiipi möks'einsi, ki nin' a akumüts'kaiuaie okku'i; ki pokax aksenüpanistaiu un'ouuax ki oksis'touuax möks'enitösauax. ²² Ki kõnai' tappix kumut'akaukimokoaiu nësto'i; ki annök' eikak'imauök umuts'ipaitappiuaspi akitsikömotse'piauaie. ²³ Kim'atsistototsenoainiki tuks'kai akap'ioyis, mis'tüpokskasik stik'i: kitau'münistopuuu kimatakökönitotopuuu Israel istokõnau'akapioyists otsauomai'akotosi Nin'au okku'i. ²⁴ Üksšinimats'au matskitsimiu'ats otüskšinimats'tokiua, ki apotük'kiua matskitsimiu'ats otsin'aim. ²⁵ Ökh'siu üskšinimats'au möketüm'anistsau otüskšinimats'tokiua, ki apotük'kiua möketüm'anistsau otsin'aim. Anistsin'niköttüsuaie nap'ioyis otsin'aim Beelzebub, ak'staianistsinniköttaiaiu itsipstauPIX oko'ai? ²⁶ Pin stün'nokau; matsekipats akstaisaiipasokinnis; matsitsiks's'pats ak'staisaiüskšinis. ²⁷ Kitse'itsšinikopuai ski'natsii matai'itsinikok ksistsiku'inatsii: ki kitai'okhtsipuai kotokhis'suai, sem'ik spots' im nap'ioyists. ²⁸ Ki pinstün'nokau anniks'isk akenitomixk mostüm', ki sta'aw matokotsenitsiau'ats: stün'nok annök' i kots'enits iuökax mostüm' ki staaw stakts'im. ²⁹ Natokümix sistsix küttomütaiponitau'atsax nitsipün'asani? Ki tuks'küu matakittotsiu'ats ksök'kum sauüs'ksinoüssi Kin'oua. ³⁰ Kitoku'yikinsists ikönüks'topiau. ³¹ Piniko'puk; kitots'itskükaiixkimipuuu akaiëm'ix sistsix'. ³² Annök' aie'nüpanistsiuök matap'ii nësto'i, osto'i nitaks'enüpanistau nin'ä spots'im. ³³ Annök' nit'saietokök matap'piuök, osto'i nitak'saietoua nin'a spots' im. ³⁴ Pinstak nimut'oto innüst'sinni nökitsit'apixisi ksök'kum: nimat'otopa nökitsit'apixisi innüst'sinni, innu'stoan nimut'oto (nökitsit'apiksistos ksök'kum). ³⁵ Nimut'oto nin'au ki un'ni mök'itsipotsistsimotseisau, ki otün'ni ki oksis'tsi, ki äum'si ki maawks'i möktsipotsistsimotseisau. ³⁶ Ki nin'au aks'ikatummiiuax otopokau'pimix anniks'isk matap'pix oko'ai itsipsts' taupixk. ³⁷ Annök' aiis'tüpükommiiuök un'ni nësto'i nimatokotsinanük'ats: ki annök' aiistüpükommiiuök oku'yi ki otün'ni nësto'i nimatokotsinanük'ats. ³⁸ Ki annök' sauots'issi otaiünan'i sauopkiuo'osi nësto'ä, nimatokotsinanük'ats. ³⁹ Annök' ikon'imök opai'tappiisinni, ak'atstomaie; annök' at'stomök opai'tappiisinni, nësto'i itat'stomaie, ai'akokonimaie. ⁴⁰ Annök' kito'tokök nito'tok; ki annök' nito'tokök ito'toyeuaie annök' nitse'tokükök. ⁴¹ Annök' ito'toyeüök prophet otsiprophetisaie otak'okuyissi prophet osa'kinosinniaie; ki annök' ito'toyeüök mökôm'otsitappiäu otokômotsitappiisaie, otak'okuyissi mökôm'otsitappiäu osa'kinosinniaie. ⁴² Ki annök' ai'akutükuyiuök sto'kimi tuks'küu anniks'isk inüks'tsimixk otüs'ksinimatsösäaie, kitau'münistopuuu matakastom'ats osa'kinosinniaie.

11

¹ Ki un'niniitsiu otai'ksistanistössax na'sikoputsix otüskšinimats'ax

itsistüpa'atomaie möküskšnīmatstoksi ki mökatsīm'semöksi ot'akapioyimoauēsts. ² Annok' John itsipsts'taupissi itai'okiakiopi otokh'tsīsēsts Christ oiapīstutsipīsts'aie, itokōt'tsiuax na'tokūmix otūskšnīmats'ax, ³ Ki an'īstsiuaie, kikūtami'pa annōk' aiakoto'ōk, ki nōk'apsūmmōšinan noke'tsīmi? ⁴ Jesus an'īstsiuax, mīs'tapuk, matan'īstšinnomok John annīst'sk kītokh'tsipuauēstsk ki kitūs'satsipuauēstsk: ⁵ Naps' tsix ūs'sūpiau, ūs'tsekaiix ikōm'otauauōkaiau, leperix īssin'aiau, kūttaiai'okhtsimix ai'okhtsimiau, enī' aipuu'iau ki kīm'atapsix atsimsem'aiau ōkhs'itsīnksīni. ⁶ Ki atsim'siu annōk' kūttaī'itstskīmskūkiuōk nēsto'i. ⁷ Ki otsis'tapusax, Jesus otaumūtūpaiitsīnnikoōsuaie akai'tappix John, Tšanīstappiūā kumutsitappopuai ksis'tapskōkkum kōk'satsipuai? Kūttaīstsip'a apai' sopu'yi itau'ūtopāpokaii? ⁸ Ki tsan'īstappiua kumut'sitappopuai kōk'satsipuai? Kūttaīstsip'a nīn'naii ikikīn'īstotosi? Annīks'isk ikikīn'īstotosi kīt'okoyiau Omūx'īnax o'auēsts. ⁹ Ki tsan'īstappiūā kumut'sitappopuai kōk'satsipuai? Kūttaīstsip'a prophet? A, kitan'īstopuau skītsīm'iuaiē prophet. ¹⁰ Annōk šīnau', sat'sit, nitse'tomotokūttau nito'tokatatsīsau kostokšs', ki ake'tomsokapapīstusīmaie koksoku'i. ¹¹ Kitau'mūnīstopuau annīks'isk itsipokai'īmōkix akex, mats'itstīpa ōk'skītsīmaie John Baptist: ki annōk' inūks'tsīmōk spots' im īstšīn'naiisīni ai'skītsīmiaie. ¹² John Baptist īstīksīs'tsikuīsts, puk'sūpīksīs'tsikuīsts spots'īm īstšīn'naiisīni itūsk'o tuišpiop, ki ūskotui'tsipimix itūsk'otuišpimiau. ¹³ Konai'prophetix ki okōk'itsīmani aie'nūpanīstomiauēsts otsauomo'tosi John. ¹⁴ Ki mak'otsīmenoainiki, am'auk Elias annōk' ai'akoto'ōk. ¹⁵ Annōk itokh'iuōk mök'okhtsīmsi ūnanīststokh'tsīs. ¹⁶ Tsa nītai'akanīpa annōk' o'tappiisīnōk manīstšīn'naiīpuai? Netoinitsī'au pokax annīm' itaw'k'pūmauawpim itau'pīx ki ai'sītsīpsattīsau otūk'auauax, ¹⁷ Ki an'īstsiuax, kitsik'ūttomopīnan ki kīmat'spiūpu; kitau'yimopīnan ki kīmau'kaiisūauēsts kīmatakīpuauēstsau. ¹⁸ John oto'tosi matauyiu'ats ki mataisīmiu'ats, ki an'īop pakh'tokīnatsīu sauum'itsīstaaw. ¹⁹ Nīn'au okku'i oto'tosi, au'yīu ki ai'sīmiu, ki an'īop, sūm'mīs, aistok'soyīu ki aistok'sīmiu, publicanīx ki sauum'itsītappīx otūk'auauax. Ki mōkōk'sīni o'kosīx oto'kōmōtsīstutokaie. ²⁰ Itau'mūtūpsītsīpsattomēsts akap'īoyīsts annīm' otšī't'apīstutsipīsts ot'apīstutūksīsts otsauomai'sauaitisūtax. ²¹ Kitak'okšīnīp maka'pī, Chorazīn! Kitak'okšīnīp maka'pī Bethsāida! Nītsī't' tsīpsapīstutsipīsts kitakap'īoyimoauēsts nītsītsīpsapīstutūkkītopiau Tyre ki Sidon īstak'apīoyīsts īst'aisūmmīsaūtsītaupiau īskšīm'matūkkīaipīstīsts ki makh'skītsīsts, ²² Ki kitan'īstopuau Okōk'itsīmani īstīksīs'tsikui manīstaksīksīsts'papsīpī kšēsto'a, aks'īksīstspapīau Tyre ki Sidon. ²³ Ki kšēsto'a Capernaum, kītspīn'noko spots'īm, hades kitaks'īnnīssīmōko; omōk'apōtūksīsts kitakap'īoyīm itap'īstutsīpiau ittsīpsapīstutūkkītopiau Sodom, īst'aisakīaitītsīopi. ²⁴ Ki kitan'īstopuau, Okōk'itsīmani īstīksīs'tsikui manīstaksīksīsts'papsīpī kšēsto'au, aks'īksīstspapīu Sodom. ²⁵ Annīk' Jesus an'īu, nītōkh'sitūkki nīn'a, spots'īm ki kšōk'kum īstšīn'aīmī, kitai'ksīsattokīauēsts annīst'sk mōkōk'ietappīx ki kītaipaso'kīnomoaiu inūk'sīpokax. ²⁶ Ūnnīanīst'sit Nīn'a; manīstōkh'sīpī kītsīnī'tan. ²⁷ Nīn'a otokōnai'nānīsts nītokok: kī matsītsīpa īskšīnnu'yīuaie okku'īaie Nīn'a nīts'ksīnnuyīuaie; matsītsīpa īskšīnnu'yīuaie Un'ni, okku'ī nīts'ksīnnuyīuaie, ki annōk īskšīnīmats'stokōttseuōk Un'ni. ²⁸ Pūksīpa'akīk kōnai'īkapōtūkkīx ki

ikõnõs'soksistsix, ki kitak'okotopuau issik'sistsikosinni. ²⁹ Nokhkîn'ni kîn'attok, ki isksino'kik; nitsik'kînapsi nimat'omûkimuspa; ki kitak'okonipuuu ku'skëttsipõppuuuêsts itsik'sistsikosinni. ³⁰ Nokhkîn'ni ksists'papiu, ki nitopa'tüksin sôk'otsiu.

12

¹ AN NIK' Jesus Issik'opiiksistsikui itsisûp-poka'atomêsts napaiêninsimmanists; ki otûksinimats'ax au'notsiax, ki aiin'asists aumütûp'otsimix ki itaumütûp'ioattomiax. ² Ki Pharisees otsinno'õssauax, anistsiauaie, süm'misau kitûksinimatsax mat'õkhsiu otap'istutsipuuuêsts annok' issik'opiiksistsikuik. ³ Ki anis'tsiuax kikütanistopuuu'ats David otap'istutsipi otau'notssi ki otopokom'ix; ⁴ Manist'sipipi Ap'istotokiua oko'ai, manistau'atopiuu otsitau'pipi itske'tani annik' küt'taõkhsiik mõks'auattosi ki otopokom'ix mõks'auattosaxaie, ki kak'õkhsiu nato'iapiekuax mõksauattosauaie? ⁵ Ki kikütanistopuuu'ats okõk'itsimani nato'iapiekuax manistap'otûkkipiuu issik'opiiksistsikui otsitsips'taupisau omûk'atoiapioyis kimatsikuu'ats. ⁶ Ki kitan'istopuuu annom' itstsiu' tuks'küm ki skit'stom omûk'atoiapioyis. ⁷ Ki kitsini'topi manistap'ipi nitak'õkh-sitsip kim'apiisinni, ki nimatakökhsitsipats ikit'stüksinni, kis'taisaotu'i'mauopiuu küt-tautuitiiaix. ⁸ Nin'a okku'i itsin'auattominaai issik'opiiksistsikiii. ⁹ Ota'atsistapusi, otatoi'apioyimoai itsipim; ¹⁰ Ki sat'sit, nin'au itsips'taupiinaai, ki otsis'i ipo'kõtsiauaie. Ki aisûppo'õtsesattsiauaie, Kütai'õkhsiuats issk'opiiksistsikuists õk'okuttotoõsi? Mõks'enûpanistüssauaie. ¹¹ Ki an'istsiuax, Ün'nats nin'au kitopokittappi'immoau maksinan'si tuks'kumi emûk'ikina, itsisûp'popiissaie atûn'iaxin issik'opiiksistsikui, Küttomai'akstaisautuyiutsaie? ¹² Nin'au küttomai'skitsimiuats emûk'ikina? Ün'nikaie itõkh'siu mõk'õkhsapistutûksi issik'opiiksistsikuists. ¹³ Itûman'istsiauaie nin'au, Sauksikins'tsiakit. Ki itsauksikins'tsiakui; ki ikut'tutsipaie netoi'nitsiauaie otat'otsisi. ¹⁴ I tûmit'süksiau Pharisees, ki ikõnau'kõk-itsimattsiauaie manistaks'enitawpiauie. ¹⁵ Ki Jesus otsksinissaie, itsistapu': ki akai'tappix ipokiuo'iauaie, ki ikõnau'kuttutuyiuax; ¹⁶ Ki sokap'anistsiuax mõkstaiitsinnikoõsax'aie: ¹⁷ Mõks'enûpanistosi Esias otan'ipi, ki an'iu, ¹⁸ Süm'mok, nitap'otomok, annõk' nitse'niniwattauõk; nitûk'omimmau, nu'skëttsipõppi nimut'õkhsimmau: nitakitsipotoai'inaai nitsista'awi ki akanis'tsinmomoyuax Gentiles okõk'itsimani. ¹⁹ Mataketskau'ats matakoksipûppisüm'ats; mat'akitstsiapa matap'pi mõk'okhtsisaie otse'poawsists moksoku'ists. ²⁰ Apai' otûk'itsissi mataksinûkiu'ats: flax setsis'si matakütsim'atsaie otsauomai'tûpskisaie okõk'itsimani mõk'itsskitsstani. ²¹ Ki otsin'ikõsim Gentiles ak'umaitsimiau. ²² Tûks'küm ito'tsipotoau pakhts'istumattseu Saum'itsiStaaw, naps'tsiu, ki mataipuyiu'ats: ki ikut'tutuyiauaie, ki naps'tsiua it'sûppiu ki kütai'puyiu itse'puyiu. ²³ Ki kõnai'tappix it'skaietûkkiau ki aniau kütamiu'ats David okkiu? ²⁴ Pharisees otokh'tsimsau, an'iau, Am'o nin'au, matomaisaipiksistsiu'atsax Saum'itsiStaawx, Beelzebub Saum'itsistaawx otsin'aimoai, umutai'saipiksistopiax ²⁵ Ki Jesus isksinnu'yuaux otûs'tapiax ki an'istsiuax, Nin'naiisinni ai'aketotoki ak'eitsinikau; ki akap'ioyis ki nap'ioyis aiaketotokiau matakspuitsiuats: ²⁶ Saum'itsitappiua

satüp'iksistussi Sauum'itsitappiua, aiaketsistotosiu; ki otsin'naiisinni kuttomaksipuitsiu'atsaie? ²⁷ Satüp'iksistainikiau Sauum'itsistaawx, Beelzebub nimut'satüpiksistaiau, Tükka'ko'kosix itsatüpiksistsiu'atsax? Ün'nikaie osto'auai kitak'okökitsimükoau. ²⁸ Ki Satüp'iksistainikiau Sauum'itsistaawx Ap'istotokuä otsista'awmi nimut'satüpiksistaiau Apistotokuä otsin'aiisinni kito'taakoai'ni. ²⁹ Misköpin'ai oko'ai Tsa'akanistokotsitsipim'atsaie, mök'itauksistutsisaie ope'kanistsaie, sautüm'isksipistüsaie misköpin'ai? Ki ak'otümoksistutsimaie oko'ai. ³⁰ Annök' niküt'taispiimmokök, niköttum'a: annök' niküttaupokomoawk'iakimauök auanit'apiksistükküu.

³¹ Ün'nikaie kitan'istopuau, amian'istsauumitsitappiisinni ki amian'istitüpsauokömotse'poawsists Ap'istotokuä akitsksinoaiu matap'pi; ki annök' akitüpsauokömotsepuyiuök Atsim'istaaw matakitsksinoau'ats. ³² Annök' itüp'sauokömotsepuyiuök Nin'au Okku'i ak'itsksinoau, ki annök' itüpsauokömotsepuyiuök Atsim'iStaaw mat'akitsksinoau'ats annom' kšök'kum ki aie'nissi otsis'tüpipuitappiisinni, mat'akitsksinoauats. ³³ Ökhs'ap'istutos mistsis', mök'ökhsinasi: ki makap'istutos mistsis mök'okapinasi: mistsis' isksino'au otsin'assinni. ³⁴ Pitse'ksinaipokax! Sauum'itsitappiinoainiki Tsa'a kitakokotüniste'poattopuau'astsaii ökh'sists? Manista'kauoopi u'skëttsipöp'ppi, maoi' itai'puyiu. ³⁵ Ökhsin'auä manista'kauoopi ökh'si u'skëttsipöp'ppi sau'otsimësts ökh'siüsts: Sauumitsin'nauä manista'kauoopi maka'pi u'skëttsipöp'ppi sau'otsimësts makap'ists.

³⁶ Ki Kitan'istopuau Kõnai'ksistapitse'poawsists otakse'puyisau matap'pix aksenüp'anistomiauësts Okök'itsimani istiksiksi'sikui: ³⁷ Kitse'poawsists kitakokömotstappiets'okoaiu ki kitse'poawsists kitak'saietokoaiu. ³⁸ Stsik ix Sinak'ix ki Pharisees noküt'anistsiauaie ki an'iau, Nin'a nökökapipinan itots'tsipi kšesto'a. ³⁹ Ki noküt'anistsiuax osauum'itsitappiisinna ki otau'ökotaitappiisinna itok'apsatsimiau; ki mat'akitsipa ak'okotawpiau. Tuks'kai ak'okotapiu Jonas prophet. ⁴⁰ Manists'itau'pisaie Jonas mammi' o'koanniaie nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai koko'ists; ün'niak'anistsitau'puaie Ninau Okku'i kšök'kum u'skëttsipöp'ppi nioks'kai ksistsikuists ki nioks'kai koko'ists. ⁴¹ Nineveh itsin'ax, akopoksipomiauax o'tappiisinna istots'tsissi Okök'itsimani ki akitsautütsepuyiopiau; aisauai'tsitaiau otatsim'semössax Jonas; ki sat'sit, annök' skitsim'iuök Jonas annom' itau'piu. ⁴² Amskap'iksökkui itsin'nauake akopoksipomiauie o'tappiisinna istots'tsissi okök'itsimani, ki akitsautütsepuyiopiau: umuk'itsipi kšök'kui ito'to mökitokhtsissi Solomon otokök'siniaie; ki annök' skitsim'iuök Solomon annom' itau'piu. ⁴³ Sauum'itsistaaw otsai'piksistüssi nin'au, ikitksök'kuyim itap'auauökau issik'opissinni itap'satsim ki matokonim'atsaie. ⁴⁴ Itümau'aniu nitak'ätsko noko'ai numut'süx; ki oto'si ikon'im nam'itaitsiu, namokh'ipaie, ki a'natsistutsipaie. ⁴⁵ Ki itüm'itappo ki mat'tuyiux ikit'sikümüax sta'awx, itsis'tüpokapsiax, ki itsipim'inx ki itoko'attomiax: ki otsako'itappiisinni eikis'tüpokapiuaie ototom'itappiisinni. Neto'i ak'anistsiauaie ot'okapitappiisinna. ⁴⁶ Otsa'kiaisitsipsattosax matap'pix, Sat'sit, Oksis'tsi, ki omu'pappiipix säuauts'im itai'puyiax, ai'puinümiu mök'sitsipsattösauaie. ⁴⁷ Tuks'küm an'istsuaie, Sat'sit, Kiks's'ta ki kumu'pappiipix sauauts'im itai'puyiau, ki ai'puinümiu köksiisipsaiisau. ⁴⁸ Ki anni'isk otan'ikisk, an'istsuaie, Tükka' niks's'ta? Tükka' numu'pappiipix? ⁴⁹ Ki itas'kotuyiux otsis' otüs'ksinimatsax ki an'iu

Süm'mokau niksīs'tsi ki numu'pāppiipix! ⁵⁰ Annōk' ai'aksistutsimōknīni Spots' im otsitsit'ani aie, osto'i numu'pāppiipa, nēskūn', nit'akem, ki niksīs'ta.

13

¹ ETO'IK ksīstsiku'ik Jesus it sūks' ki tsīm nap'ioyīs, ki omūk'sikīmi īssoots'i itakau' piu. ² Isto'tuitappiix oto'taakax, ki akh'iosasīs itsitsūppo'piu, ki itakau'piu; ki isto'tuitap-piix ikōn'itūssuipuyiau īssoots'i. ³ Ki an'īstsiuax akauo'iau parables ki an'iu, Sat'sit, aisūppim'auā itui'sūppimmau: ⁴ Ki otai'sūppimmošsi, moksoku'yi stsik'īsts itsin'nīssiēsts, ki pau'tax itotoiax'ēsts ki itau'attomiaxēsts. ⁵ Stsik'īsts okotoksskui itsin'nīssiēsts otsits'inūksōkkuaspi; ki otsai'spixsōkkuaspi itsik'kūmsūskīiau: ⁶ Oto'tūmīskōpsi natos'i, itse'tsīnītsiau; ki otsau'okōtseksau itopo'kōttšiau. ⁷ Stsik'īsts itsin'nīssiiau ksīssi'ix: ki ksīssi'ix itsūsīkīiau ki ito'satsīiauaax: ⁸ Stsik'īsts ōkhs'ksōkkui itsin'nīssiiau, kiitsin'asiau, stsik'īsts kepīp'pui, stsik'īsts nai'īppui stsik'īsts niīp'pui. ⁹ Annōk' ito'kiuōk, ūnanīstokh'tsīms. ¹⁰ Ki; ūksinīmats'ax ito'toyiauaie, ki an'īstsiuaie, Kumauk'sītsīpsattaiīksīxau parables? ¹¹ Nokūt'anīstsiuax, kitokokoau kōk'itsksīniisuai spots'im itsin'naiisīni itse'kīpi, ki osto'auai matokotau'axau. ¹² Annōk' nan'naniuōk, ak'okotauaie, ki akakai'naniu: annōk kūttainan'īiuōk, otsinanattopi ak'otsipaie. ¹³ Ūn'nikaie numut'ūnīstsiīpsattaiiau parables, īssūppīs'au mōksta'apsau; okh'tsīmsau mōksta'okhtsīmsau, mōksta'īsksinīnisau. ¹⁴ Aien'ūpanīstom'ēsts Esaias, otan'ipi, okh'tsīmeniki kitak'okhtsim, ki kimat'akoksīnīpa; ki sūppi'niki kitakūts'api, ki kimat'aksīnīpa: ¹⁵ Am'o o'tappiisīnna u'skēttsīpōppīsts mī'ēsts, ki okhtok'ouaēsts matomaīpumokhtsīmiu'axau, ki oōps'puauax naps'tsiiax; mōksta'apsax moōps'pix, mōksta'okhtsīmsēsts mokhtok'īsts, mōksta'okhtsīmsēsts mu' skēttsīpōppīsts, mōkstaīsauai'tsitasa, nok'staukuttutuawsau. ¹⁶ Atsīm'siau koōps'puauax, aiapiu; ki kokhtok'īsts, ai'okhtsīmau. ¹⁷ Kit au'mūnīstopuau, akaiēm'ix prophetix ki mokōm'otsitappix ai'puīnūmiau mōk'satsīsauēsts annīsts'isk kitai'nīpuauīstsk ki matsīnīm'axauēsts; ki mōk'okhtsīsauēsts annīsts'isk kitai'okhtsīpuauīstsk, ki matokhtsīm'axauēsts. ¹⁸ Okhtok ai'sūppimmauā parable. ¹⁹ Ma tap' pi okhtsīs'si nīn'naiisīni itse'poawsīn, ki sauo'kōmotokhtsīssi, itūm'īpuksīpu Sauum'itsitappiūā ki ito'kasattomaie annīk' itsūp'īpumattopik u'skēttsīpōppi. Annōk'auk mat'sīmaie itsūppim'ani moksoku'i. ²⁰ Annōk' mat'sīmōk īstsūppim'ani ok'otokskui, ai'okhtsīmiu epo'awsīnu, ki otse'tametūksīni mat'sīmaie; ²¹ Mat'auūtsitstīpa kōk'seksi, ki matakisūmsu'ats; ikikīn'etūksīni ki ūkksīstutūk'sīni otos'au, atsim'epoawsīni ūn'nikaie ito'toiau, īsts'kīmskūkiu. ²² Annōk' mat'sīmōk īstsūppim'ani ksīssi'ix, ai'okhtsīmiu atsim'epoawsīn; ki annok' pai'tappiisīni īstap'aitsitani, ki spūkīs'sīsts ito'satstomiauaie atsim'epoawsīni, ki matsīnasiu'ats. ²³ Annōk' mat'sīmōk īstsūppim'ani ōkhs'ksōkkui, ai'okhtsīmiu Atsīm'epoawsīni, ki mokōm'otokhtsīmaie; ki itsin'asiu, stsikix, kepīp'puyi, stsik'ix nai'īppuyi, stsik'ix niīp'puyi. ²⁴ Stsik'ī parable an'īstsiuax, ki an'iu, Spots'im'īstsinnaīssīni netum'anīstsiu Nīn'au, annōk' ai'sūppimmauōk ōkh'sisūppim'ani otsin'sīman; ²⁵ otai'okasax otap'automokix, okatum'i ito'toyiauaie, ki ōkh'sisūppimani ipa'soksūp'pipumau makap'sūppimani, ki itsīs'tapu. ²⁶ Ki otsūs'kīssi

mattuyis, ki otsin'assi, itumın'akuo makap'süpipumani. ²⁷ Ki Nin'au otapautomokix otsito'taakax ki an'istsiauaie, Nin'a, Kiküt'taiinsimattop'a ökhsisüpipumani kitsinsimman? Tsema ito'to makap'süpipumani? ²⁸ An'istsiuax, Katum'a otap'istntüksinaie. Ap'automokix otan'ikax kiküt'ökhsitükkipa nöktottosinan nöksauotsisınaniau? ²⁹ Ki an'iu, Sa; sauau'tsimınoainikiau, makap'süpipnmani, kökskaküm'sanotsipnaini ökh'sisüpipumani. ³⁰ Unnianist'süskisan mök'itotosi pokiak'sinni: Ki pokiak'sinni oto'si, nitak'otümanistaiiau ai'pokiakix, matom'omoipotokan makap'süpipumani, ki is'ksipikan kök'ksietsinsissuauiau; ki istüp'omoipotokan napaien'insimman nitapaien'iokoai. ³¹ Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, Spots' im istsin'naiisinni netüm'anistsiu mustard istsin'simman, annik' mat'simök ninau, ki ai'süpipumau otsin'simman; ³² Itsis'tüpskaiinükotsiuaiie kónai'insimmanists; ki süs'kiissi, itsis'tüpomükkuiiau insim'mansts, ki itsis'tsisasiu, ki paiu'tax itotoiau ki itoko'attomiax isto'kuniksissts. ³³ Stsik'i parable an'istsiuax; Spots' im istsin'naiisinni nitüm'anistsin itai'kopütstaupi, annik' mat'simök ake'u, ki kaias'attom niuks' kümi omük'okosix, napaien itui'tsiau, ki ikónai'kopütstopiau. ³⁴ Am'ostsk Jesus ikónai'sitsipsattsiaüsts matap'pix parables itai'sitsipsattsiau; ki sauomai'sitsipsissi parable matomaisitsipsatsiuatsax: ³⁵ Möksenüp'anistossi Prophet otanipi, ki an'iu, nimutaksipa'kuiaki parables; nitakse'poattopiau annists'isk kai'sattop'istsk ksök'kumä sauomap'ästotoawsi. ³⁶ Ki Jesus aiis'tüpskuyiuax matap'pix, ki itsi'sipim nap'ioyis; ki otüksinimats ax otsitotakax, ki an'iau noksksinim'atsokinan parable makap'itaisüppipumaupi insim'man. ³⁷ Noküt'anistsiuax, Annök' itai'süpipumauök ökh'si insimmani Nin'au okku'yi am'ini; ³⁸ Insim'man konai'tappiua; ökh'si insimmani, nın'naiisinni isto'kos'ix; ki makap'iinsimmani, Sauum'itsitappiua o'kosix; ³⁹ Katum'a annök' ai'süppipumatomösts, Sauum'itsitappiua itamiu; pokiak'sinni ksökkum aiksiuo'si; ki aipo'kiakix, atsım'otokatatsisau, ⁴⁰ Manists'aumoipitükkipiau makap'insimmanists ki manistse'tsinitspiu; ak'üniststsiu aiksiuo'si annom' ksök'kum. ⁴¹ Nin'au okku' ai'aks'istüpskuyiuax otatsim'otokatatsix, ki ak'omoipotsimiauësts ikónau'kapiists ki anniks'isk matap'pixk, sauum'itsitappiua ak'omoipotoyiuax; ⁴² Ki akitsipst'apiksistsiaüax omüx'tsi; annim' ak'itstsiu a sain'sinni, ki satse'kinani. ⁴³ Moköm'otsitappix akotümik'kunasuyeiau, manistsik'kunasuyipi nato' si, un'oauai otsin'naiisinni, akotsik'kunasuyiauaie. Annök' itokh'iuök ünaniostkh'tsims. ⁴⁴ Stsik'i, Spots' im istsin'naiisinni nitüm'anistsiu treasure kaias'attomaie insim'man; kon'issi nın'au, mat'aiksasattomaie, ki otsetam'etüksinni itsis'tapu ki ipum'attopiësts otokónai'nanists, ki ipum'attomaie annik' insim'manik. ⁴⁵ Stsik'i, Spotsim istsin'naiisinni nitüm'anistsiu awkh'pumapiekuun otap'sümmössi ökh'six pearls: ⁴⁶ Kon'issi tuks'kümi pearl akai'ixkimasiau, itsis'tapu, ki ipum'attopiësts otokónai'nanists ki ipum'attau. ⁴⁷ Stsik'i, spots' im istsin'naiisinni nitüm'aniststsiu itau'mikaupi, annök' itsuia'piximökaie omük'sikimi, ki itoman'istomoiipitükkiau: ⁴⁸ Itui'tsissaie, itopits'üssköpattomiauaie issoots'i, ki ito'piiua, ki ökh'six itaisüppitsi'iau üskix; ki makaps'ix itsis'tapiksistsiiau. ⁴⁹ Ak'otümanistsiu aiksiuos'i ksök'kum: atsım'otokatatsix ak'sipuksüpsüxiau, ki akai'aketaipiksistsiiau Sauum'itsitappix ki moköm'otsitappix; ⁵⁰ Ki akitsipst'apiksistsiiau

(sauum'itsitappix) omũ'tsii; annim' ak'itstsiu a saĩn'sĩnni ki satse'kinani. ⁵¹ Jesus an'ĩstsiuax kikai'okhtsimipuaustsau annists'isk? An'ĩstsiuaie, A, nĩn'an. ⁵² Itũm' anĩstsiuax Annok' ai'sinakuioķ ũksĩnimats'au spots'im istsĩn'naiisĩnni, nitũm'aniststsiu nĩn'au, iko'yiuoķ, sauauts'ĩmests treasure manists' ki ũk'aisĩsts. ⁵³ Ki itũnĩsts'tsiu, Jesus otaĩksiu'attosests annists'isk parables, itsĩstũpa'atomaie. ⁵⁴ Ki otsito'tosi otau'ũtauoĩsĩni otat'oiapioyimoai itsipst'ũksĩnimatsiuax, ki ek'skaietũkkiau, ki, an'iau, Tse'ma itotsĩm'atsests am'ok mokok'sinik, ki am'ostsk ot'omũkapĩstutũksĩsts? ⁵⁵ Kũttomai'sauamiu'ats ai'satsakuia okku'ĩ? Kũttomaisauainikõttstsiu'ats Oksĩstsi, Mary? Ki omu'pappiipix kũttomaisauainikõttstsiu'atsax James, ki Joses, ki Simon, ki Judas? ⁵⁶ Ki ot'akemix okũttomaisaiiokõnopokomok'atsax? Am'o Nĩn'au, Tse'ma itotsĩm'atsests annists'isk? ⁵⁷ Ki its'tsskĩmskũkiax osto'i. Ki Jesus an'ĩstsiuax, prophet itũs'tsakõttau, sauomai'tappiõests otau'õsĩni ki otauũt'okoai. ⁵⁸ Otsauomai'tuksuai ũn'nikaie itsauomapiĩstutũkkiiu annim' akatio'yiests ũkkũk'umapotũksĩsts.

14

¹ ANNİK' Herod tetrarch okhtsim'attomests Jesus otap'ĩstutsipists, ² Ki an'ĩstsiuax otap'otomokix am'omauk John Baptist; enio'sĩnni mat'sipuu; ũn'nikaie ũkkũk'umapotũksĩsts itap'ĩtutsimests. ³ Herod ũkai'eĩniaie John, ki aiĩs'ksipĩstsiuaie, ki itsok'iaie osto'iaie Herodias, us Philip otokeman'inaai. ⁴ Tũk'ka John an'ĩstsiuaie matõkhsiu'ats kõk'otoõsi. ⁵ Ki otai'aksenitossaie, stun'nuyiuax matap'pix, tũk'ka ĩksĩnnu'yiuaxauaie prophet. ⁶ Ki otai'totstsĩssi Herod otsit'sipokaiipi, Herodias otũn'ni itũt'sikiptiu, ki itsũp'ĩstutuyiuaiie Herod. ⁷ Itsĩksĩs'toatsiuaie atoũn'ĩssĩnni mõk'ittokotossaie otan'ĩstopiaie. ⁸ Ki oksĩs'tsi otsĩs'tok, ki an'iu, John Baptist otokõn' istsũp'potoat omũk'okos ki annom' ĩstoko'kit. ⁹ Ki omũx'ina itsĩk'oketũkkiiu: ki otũtoanis'si ki otopokau'yemix, ũn'nikaie itani'u mõk'okotõsaie. ¹⁰ Ki itũp'skõkiu, ki itsi'kawkokĩtsiuaie John itsĩpst's'okiawpiaie. ¹¹ Ki otokõn'itsipuk'sipĩppotopaie, omũk'okos itsũp'potopaie, ki ikotauai'e ake'kuũn: ki ito'tsĩppotuyiuaiie oksĩs'tsi. ¹² Ki otũs'ksĩnimatsax itoto'iau ki mat'sĩmiau mostũm' i, ki ai'akotomiau, ki i'tappoiau ki itũnĩs'tsiiau Jesus. ¹³ Jesus otokh'tsimsi, itsĩs'tũpaatomaie akli'iosatsĩs itsui'akhiosiu, ki ksĩs'tapsksõkkum itũpanĩstappo'aie: ki matap'pix otokh'tsiu itsĩksiuopokiu'iauaie, otakap'ioyimoauests sũx'iau. ¹⁴ Ki Jesus itopiĩsĩssa'atomaie, ki nan'nuyiuax akai'tappix, ki kaiĩm'iuax, ki itup'tutuyiuax otai'oktokosimoauax. ¹⁵ Ki otai'ĩstũkkõpsi, otũs'ksĩnimatsax otsitota'akax, ki an'ĩstsiuaie, annom' ksĩs'tapsksõkkumasiu, ki au'mũtũputũkku; o'tappiisĩnna ũnnĩstũps'skos, mõk'ittapposi akap'ioyists, mõk'opumattosi aau'õsĩn. ¹⁶ Ki Jesus an'ĩstsiuax, matokuiĩstapu'iauats; kotok' mõks'auattopiau. ¹⁷ Ki an'ĩstsiuaie, annom' nĩtsinan'anĩsts nĩsĩtu'yi ke'tanĩsts ki na'tokũmi mammix'. ¹⁸ An'iu, puk'sipĩppotokikau. ¹⁹ Ki an'ĩstsiuax kõnai'tappix mõk'opasax mattu'yikui; ki mat'simests nĩsĩtu'yists ke'tanĩsts ki na'tokũmi mam mix', ki, otspisũp'si itatsĩm'etsimests, ki itau'minotsimests; ki ikotsiu'ax otũs'ksĩnimatsax ke'tanĩsts, ki otũs'ksĩnimatsax ikotsiu'asts o'tappiisĩnna. ²⁰ Ki ikõnau'yiau, ki itoku'yiau: ki mat'simests iau pi'nikests itstsi'ĩsts na'tsikoputtuyi ĩksĩmmatũk'ĩissokaiĩsts. ²¹ Ki aiĩniks'isk au'yixk nĩsĩtsi'

omük'sikepïppix nïn'ax, ki akex, ki pokax'. ²² Ki Jesus eikak'imatsiuax otüs'ksïnïnatsax mökït'süppopïasax akh'iosatsis, mökotom'apümмосax, otsakiaïis'tüpskoösaie tappiisïn'na. ²³ Ki otsis'tüpskoösax otappiisïn'nä, itsitamisso' nitum'mo mökatsimoiikasi; ki otau'tükkussi itsittau'piu. ²⁴ Ki akli'iosatsis ai'itütsikioo, ki ipawkh'paikimskawp: tük'ka, umut'totsüppopi. ²⁵ Ki nïsoo'yi iskska'tüksinni koku'yi Jesus itsitappo'ax, omük'sikïmi itokh'itauauökau. ²⁶ Ki otüs'ksïnïmatsax otsïnno'ossauaie umuttokhitauau'okani omük'sikïmi, ap'aitsitaiu, ki an'iau, Sta'awina; ki oko'pusuai itokum'iau. ²⁷ Ki Jesus kaiïp'sitsïpsatsiuax, ki an'iu, Ökh'sitükkik; nitam'i; Piniko'puk. ²⁸ Ki Peter noküt'anïstïuaie, Nin'a küm'ämieniki ani'kit ksësto'a nökitotosi nökititüpaauökau omük'sikïmi. ²⁹ Ki an'iu, Puk'siput. Ki Peter otïnnïsa'atossi akh'iosatsis, itokh'itauauökau omük'sikïmi mök'ittapposi Jesus. ³⁰ Ki otsïnï'si eik'sopuyi, itsiko'pum: ki otaumutüp'süppopiisï omük'sikïmi ita'sainiepuyiu, ki au'aniu Nin'a, Kömotse'piokit. ³¹ Ki Jesus itüp'sauksikïns'tsakiuaie ki itsën'uaie, ki an'ïstïuaie, ksësto'a enükaumai'tükkiua, kumauk'saietükkiks? ³² Otsito'tosau akh'iosatsis, itsiksist'sopu. ³³ Anniks'isk itsüp'popixk akh'iosatsis itoto'iauaie ki atsïmmïm'miauaie ki an'iaiu, E'mümü kitam'i Ap'ïstotok'iuä okku'i. ³⁴ Ki otau'pümмосau, itoto'iau Gennesaret istau'össini. ³⁵ Ki annim'ïstï'n'ax, otüs'ksïnuoössau, itüp'skükiu könüs'ksökkum sa'akapotsi, ki itotsïp'iauaie ikönai'oktokosix: ³⁶ Ki au'kömönïstïsuaie (Jesus) mökskaks'ïxenïasax oso'kösim itssain'ikaists: ki manïsts'eipi kaien'ïmïx ün'nineetsïmi sokap'okuttotoax.

15

¹ AI'SÏNAKIX ki Pharisees, Jerusalem itsitappimix otsit'totaakax Jesus, ki an'iau, ² Tsanïstapiuats umut'ünïstüpaipixipiau ükaitappix otün'ïssuaiauests: Oyis'sax ke'tan, matüstsïmiu'ax. ³ Noküt'anïstïuax ku'maukanïstüpaipixipuaïïks Ap'ïstotokuä otse'poawsïnni kök'satsïsaai kïksis'tapünïssuai? ⁴ Ap'ïstotokuä an'iu, atsïmmïm'mïsau kïn'a ki kïksis'ta; ki, annök' ai'pakosïnikuyiuök un'ni ki oksis'tsi, unnianïstse'ïnsä. ⁵ Ki kitan'ipuu annök' an'ïstïuök un'ni ki oksis'tsi, kotük'sinaie, kitak'ototokuinanipi nësto'a, ⁶ Ki küt'atsïmmïmmiuax un'ni ki oksis'tsi, paio'toau. Kitse'poawsuauests kumut'saiepumapïstutsipaie Ap'ïstotokuä otse'poawsän. ⁷ Kitsikis'tapokömmotsïtappiansuai! Esaias prophet kit'sokapenüpanikoau, ki an'iu, ⁸ Am' ox matap'pix nimut'astokokiau maau'ësts, ki nimut'atsïmmïmmokiau oto'ünüauësts: ki u'skëttsipöppuanësts nitsïp'piokokiësts. ⁹ Nitsikis'tapatsïmmïmmokiau, ök'aumaitsipïsts ät'suaïksïnïmats'iauaux nïn'ax otan'ipuuauësts. ¹⁰ Ki nan'niköttsiuax o'tappiisïnna ki an'ïstïuax, Okh'tok, ki sokap'okhtok; ¹¹ Annik' itsüp'popiik maoui' matokapïstotok'atsaie nïn'aii; annik' sük'siik maoui' itokapïstutuyiu'iu'aie nïnaii. ¹² Ki otüsksinïmats'ax otsitota'akax ki otan'ikax kiküt'üsksïnïpa Pharisees otsis'küksau otokh'tsïsau annik' epo'awsïnni? ¹³ Ki noküt'ünü, könai'süpïpumannïsts Nin'a spots'im öküt'taisüpïpumattöpïtsi ak'süsköpattöpïests. ¹⁴ Amau'patokau; naps'tsiotüppïnnükiau naps'tsïx. Ki naps'tsiuä ätüppïn'nüssi naptsi'ï, atün'ïaksïnni akai'akitsüppopiiau. ¹⁵ Peter itüman'ïstïuaie, noksksinïm'atsokïnan am'om parable. ¹⁶ Ki Jesus an'iu,

kiküttaisakiaisauaiokhtšimipiuaua? ¹⁷ Kiküttaisauaiokhtšimipiuaua, an-
 nik' itsüp'opiik maoi'i, itüp'süppopiu mo'koanni ki ipsai'piosop? ¹⁸ Ki an-
 nists'isk itsüks'isk maoi'i u'skëtšipöppi itsüks'iax; ki itokap'istutuyiauaie
 nïn'aii. ¹⁹ U'skëtšipöppi itsüks'ësts sauum'itsitsitanists, inik'sïsts,
 auok'otanists kômos'ïsts, itüp'saiepïtsïnni, atauun'ïssïsts; ²⁰ Am'ostk
 itokap'istutuyiauaie nïn'ai'i; ki maks'oyïssi otsauomüs'tsimïssi
 matokapistutuyiuats nïn'aii. ²¹ Jesus itümïstüpa'atomaie, ki Tyre
 ki Sidon ïstssoots'ïsts itsitap'po. ²² Ki sat' sit, Canaan ista'ke
 itsux'iu annists'isk issoots'ïstsk, ki itasaine'poattsiauaie, ki an'iu,
 Kim'okit Nin'a, David okku'! Nitün'na eiko'ksïstutoau maka'pistaaw.
²³ Ki matsitsipsattsiautsaie. Ki otüksinïmatsax otsitota'akax ki
 otau'kômönikax ki an'iax Ünnïstüp'skôs; nitüksauasaine'poükïnan.
²⁴ Ki noküt'anïstsiuax, nikak'itüpskoko Israeli ïstat'stanix emük'ikïnaiix.
²⁵ Otsitümitota'akaie ki otatsim'mïmmokaie, ki an'iu, Nin'a Spum'mokit!
²⁶ Ki noküt'anïstsiuaie, matökhsiu'ats mök'otsïssi pokax otsau'ôsïnoai
 mökitüp'apïxisësts imitax'. ²⁷ Ki (ake'uä) an'iu, E'müniu, Nin'a; ki
 imitax' au'attomiau pinikësts innïssi'ïsts otsin'aimoauai otsitau'yipiaie.
²⁸ Jesus itümok'anïstsiuaie, Ake', omük'o kitaumai'tüksïnni:
 Ünnianïstsits'tsïts kitsitsi'tatopi. Ki otün'ni ikuttotoai'ïnai annik'
 itai'ksïstsikumïopik. ²⁹ Ki Jesus itsis'tüpaatomaie annim', ki
 itast'toto Galilee istomük'sikïmi; ki ita'mïssô nitum'mo ki itau'piu
 annim'. ³⁰ Ki akai'tappix otsito'taakax, ki ipokom'iauaux üs'tsekaiix,
 naps'tsix, küttaiai'puyix, iko'müksix, ki akaiëm'ix stsik'ix ki Jesus
 okt'sïsts itsin'apïksïstsiuax; ki ikut'tutuyiaux: ³¹ Ki kõnai'tappix
 ek'skaietükkïau, otsïnno'össauax küttaiai'puyix otse'puyïssax,
 ki iko'müksix otokut'totoösx, ki üs'tsekaiix otauau'ökäsax, ki
 naps'tsix otsaps'ax: ki üs'tsaköttsiau Israel ïstap'ïstotokii. ³² Jesus
 itümïn'niköttsiuaux otüksinïmats'ax, ki an'iu, nitai'kimaiiau o'tappiisïna
 nioks'kai ksïstsiku'ïsts nitopokau'pimokïau, ki matokoyiu'axau: ki
 nimat'aksïstüpskoauaxau otau'notssau ökskakümütseni'au moksoku'i.
³³ Ki otüksinïmatsax an'ïstsiuaie Tse'ma nõkitotsipïnan'a ke'tani
 manïsto'mükopïau mök'otkuïstësts o'tappiisïna? ³⁴ Ki Jesus anïstsiuax,
 Tsanet'o'a ke'tanïsts kitsinan'ouæst's? Ki an'iau, Iküt'sikaïau, ki
 unna'tosïmi inük'umix. ³⁵ Ki an'ïstsiuax o'tappiisïna, ksök'kum
 mökittopasax'ax. ³⁶ Ki mat'sïmësts iküt'sikaiësts ke'tanïsts ki mammix',
 ki a'tsïmoïkïau, ki a'mïnotsimësts, ki ikotsiuaux otüksinïmats'ax, ki
 üksinïmats'ax ikotsiuaux o'tappiisïna. ³⁷ Ki ikönau'yiau, ki ikuyi'au;
 ki mat'sïmiau pinikësts itskim'iauests iküt'sikaii ïksimmatük'isokaiïsts
 itui' tsïsts. ³⁸ Anniks'isk au'yixk nissoyïm'i omük'sikepïppix nïn'ax,
 ki akex, ki pokai. ³⁹ Ki itsis'tüpskuyiu o'tappiisïn'na, ki itsit'süppopiu
 akh'iosatsis, ki ito'to Magdala ïstssootsïsts'i.

16

¹ PHARISEES ki Saducees ipok'itotoïau ki as'saksksïnnuyiauaie,
 ai'puïnümïau mökanïs'tsïnnomoösx spots'im ïstap'stosïnni.
² Noküt'anïstsiuax, autükkus' si, kitan'ïpuan ak'etameksïstsi ku;
 ämawk'ïssoksisïtsikuïsts. ³ Ki ksïskünna'tünnïssi, ak'akapïksïstsiiku
 annok' ksïstsiiku, amawkïssoksisïtsikuïsts ki ikikïn'inatsiu.
 Kitsïksis'tapokämotsitappiansuai! Kitokot'ainipuaux assoksis'tsikuïsts
 ostokso'auëst's; ki kimatokot'ainipuaux annists'isk ksïstsiiku'ïstsk
 ïstap'stosïsts. ⁴ Otsauum'itsitappiisïn'na ki otau'ökotaitappiisïn'na

ap'satsĩmiau apsto'sinni; ki matakokotau'axau apsto'sinni; prophet Jonas otap'stosinni akokotauaie'. Ki skĩtsiu'ax ki itsĩs'tapu. ⁵ Ki otũs'ksĩnĩmatsax otau'pũmmosau pakhts'esaiĩskĩnĩmiau mők'atũksau ke'tani. ⁶ Jesus itũm'anĩstsiuax Mokők'ik ki iskskats'ik Pharisees ki Saducees itsti'kopũtsketatsisau. ⁷ Ki ai'sĩtsĩpsattseiaiu, ki an'iau, nimatotsipĩnan'a ke'tani, ⁸ Jesus otsinno'õsax, an'ĩstsiuax, Inũk'aumaitũkkix, kumauk'sĩtsĩpsattseipuauaisks, kitsauo'tũksuai ke'tani? ⁹ Kikũt'taisakiaisauokhtsĩmĩpuaua, kikũttaisauũskĩnipuaua nĩsito'mũskikepĩppix matap'pix itstĩsĩttu'ĩsts ke'tanĩsts, ki tsanetso'ã kitots'ĩpuauẽsts isksĩmmatũk'isokaiĩsts? ¹⁰ Nistoyĩm'i omũk'sikepĩppix matap'pix itstokĩtsikaĩsts ke'tanĩsts ki tsanetso'ã kitots'ĩpuauẽsts isksĩmmatũk'isokaiĩsts? ¹¹ Kumauk'staiokhtsĩmĩpuauaisks kimat'sĩtsĩpsattopuau'ats ke'tani, kőkĩskskatsissuai Pharisees ki Saducees itsti'kopũtsketatsisau? ¹² Itũm'ĩskĩnĩmiau matsemiu'atsax mőkĩskatsĩaie ke'tani itsti'kopũtsketatsis, ki ai'semiuaxmők'skatsĩaie Pharisees ki Saducees ots'ksĩnĩmats'tũksuaiax. ¹³ Jesus otsito'tosi Cesarea Philippi, ai'sũppoõtsesattsiuax otũskĩnĩmats'ax, Tsa aniu'axau matap'pi nesto'a nĩn'au okku'i nõk'ũmsi? ¹⁴ Ki an'iau, stsik'ix John Baptist: stsik'ix, Elias; ki stsik'ix, Jeremias, ki stsik'ã prophet. ¹⁵ An'ĩstsiuax Tsa kitak'anipuuau nõk'ũm-si? ¹⁶ Ki Simon Peter nokũt'anĩstsiuaie ksẽsto'ãkauk Christ, Ap'ĩstotokiũã ipai'tappĩũũk okku'i. ¹⁷ Jesus nokũt'anĩstsiuaie kitatsĩm'si, Simon Bar Jonas. Ik'sisakuyi ki aa'pũni kimat'ũskĩnĩmatsok'atsau: nin'a spots'im kitusksĩnĩmats'ok. ¹⁸ Ki kita'atanĩsto, ksẽsto'ãkauk Peter, ki am'om ok'otokũm nitak'ĩttokhitokoĩska church; ki Hades istokh'sepĩstanĩsts matakatsiu'atsaie. ¹⁹ Ki kitai'akokoto spots' im itstĩn'naiisĩnni itotai'kauaipixixtũkiopi; ksők'kum kitai'akomianĩstomopipi, spots'im ak'itomopipo; ksők' kum kitai'akomianĩstapotsippi spots'im ak'itapotsip. ²⁰ Itũm'anĩstsiuax otũskĩnĩmats'ax mőkstaitstĩnnikoõsax'aie osto'i otũm'si Jesus Christ. ²¹ Annik' Jesus itaumũtũp'anĩstĩnomoyiuax otũskĩnĩmats'ax manĩstakittappopi Jerusalem, manĩstaks'ĩpuinaistoto'awpianaie omũx'ĩmĩx ki omũk'atoiapiekuax ki ai'sĩnakix, ki manĩstaks'enitawpĩaiaie, manĩstaks'ĩpuauĩstotoawpĩaiaie nioks'kai ksĩstsikui. ²² Peter itũmo'toyĩaie, ki aumũtũp'sĩtsĩpsattsiuaie, ki an'iu, Nin'a kőkũnĩstĩp'piokosi; matakittotstsiu'ats ksẽsto'a. ²³ Ki itapotũkau'aie, ki an'ĩstsiuaie Peter apũt'tokokit, Satan; kők'kitstsskĩmskũki; kimatsskũmau'ats Ap'ĩstotokiũã kitskkska'tũksĩsts annom' ksőkkm. ²⁴ Itũmanĩstsiuax otũskĩnĩmats'ax Istsĩ'ki matap'pi makopokiũo'õssi nõsto'a, ũnnianĩst'auũtsikĩmĩstĩstotos, ki ũnnianĩstto'tsĩs otauai'staksĩnni, ki ũnnianĩstopokiũos nõsto'a. ²⁵ Annők'aiakĩtsikõmotsepiosiũok opai'tappĩĩsĩnni, akatstomaie': ki annők' itai'akatstomõk opai'tappĩĩsĩnni, nõsto imutak'atstomaie, ai'akokonimaie. ²⁶ Tsanetso'ã matap'pi ak'okuĩstĩpũsokuiĩm'ats minan'attũssi kõnũs'ksőkkm, ki atstõ'si otsipai'tappĩĩsĩnni? Awx'a otai'akokotawpĩaie opai'tappĩĩsĩnni? ²⁷ Nin'au okku'i akototo'yĩnaie Un'ni ots'tsapĩnasĩnni ki ototokatatsix akopokiũo'iax, ki kõnai'tappix manĩstsi'piẽsts otap'otũksauauẽsts ak'ũnistoktsiuax. ²⁸ Kit au'mũnĩstopuau stsik'ix annom' itai'puyiau, matakattotsĩm'axau eĩno'sĩnni otsauomai'noõsau nin'au okku'i otsĩn'aipuksĩpusi mők's'ĩnaiisi.

17

¹ OTAIXSIUO'ĔSTS nauyi ksistsikuists Jesus mat'toyiuaX. Peter, James, ki John oskŭn', ki itŭnistŭpŭp'iuax spi'tummo. ² Ki otsakiainoosauaie it'oketsistŭmiinai; ki ostoksis'i ikkŭn'natsiuaie manist'ikkŭnnasuyipi nato'si, ki otsitotos'ists ksix'inatsiests manisti'ksix'inatspi ksistsikui. ³ Ki sat'sit, itsina'kuaiemiau Moses ki Elias, ki ai'sitsipsattsiauaie. ⁴ Peter itŭm'anistsiuaie Jesus, Nin'ă, ōkh'siu annom' nŏk'it'tauapisinan: ōkh'sitŭkkieniki, nŏkapistutsisinan annom' nioks'kai api' manists; tuks'kăii kŏksinan'attosi, ki tŭks'kaii Moses mŏksinan'attosi, ki tuks'kaii Elias mŏk sinanattosi. ⁵ Otsakiai'puyissi, sat'sit ikkŭn'aisoksisitsikuyi ituyi'kŭnakoaiiau: ki sat'sit, epo'awsinni itots'tsiu assoksis' tsikui, ki an'iu, Am'o nitŭk'omimokos nitsekŏkh'simmau; okh'tok. ⁶ Ki ũksŭnimats'ax otokh'tsisauaie itopi'iau ostokso'auests, ki eks'kaikopumiau. ⁷ Ki Jesus ito'to, ki i tsixen'iuax, ki an'iu, Nipuauk', ki piniko'puk. ⁸ Ki ot'sŭpsau matsinnuyiau'axau matappix, kaks'innuyiau Jesus. ⁹ Ki nituin'moyi otsinissat'tosau, Jesus itsem'iuax, ki an'iu, Pinanis'tok matap'pi kitsinip'uauests, Nin'au okku'i otsauomăt'sipuausi eŭnsin'ni. ¹⁰ Ki otŭs'ksŭnimatsax aisŭppoottsesat tsiauaie, ki an'iau, mauk'auaniŭksixau ai'sinakix ak'otomoto Elias? ¹¹ Ki Jesus nokŭt'anistsiuaX, E'mŭniu, Elias ak'otomoto, ki akokŏnau'kŏmototom. ¹² Ki kitan'istopuau, Elias ũk'auot, ki matsŭnnuyiu'axauaie ki nitsis'tutuyiauaie manistŭp'stapiiau. Neto'yi akŭnistai'puŭnattsiauaie Nin'au okku'i. ¹³ Itŭm'isksŭnimiau ũksŭnimats'ax umutai'sitsipsi John Baptist. ¹⁴ Otsito'tosau o'tappiisŭn'na, nŭn'aii otsito'taakaie itsito'topistuksisano'piŭnaie, ki an'iu, ¹⁵ Nin'a kŭm'is noko'a; au'atusinau ki eks'ipuŭnŭm: ai'kapsiuoipiu istŭii ki ai'kapsiuoipiu okke'. ¹⁶ Ki nitsitotsip'iauaie kitŭksŭnimats'ax ki matokotokuttotu yiuaxauaie. ¹⁷ Jesus itŭm'ăniu, o'sauomaitŭkkesinna ki otapok'apitappisinna! Tsanetso'a kitakopokau'pimopa? Tsanetso'a kitak'itsitattopu aua? Puksipŭp'potokik. ¹⁸ Ki Jesus seŭtsŭp'sattsiauaie sauum'itsistaaw; ki itsŭksiinai; ki annik' pokau' ikut'totoau. ¹⁹ ũksŭninats'ax itŭm'itotoiauaie Jesus ki an'iau, numauk'sauokotsatŭppikŭstŭnan? ²⁰ Ki Jesus an'istsiuaX, Kitsauomai'tŭksinni: kitau'mŭnistopuau, kemŭk'enŭkotsissi kitaumai'tuksinni, manist'omŭkopi mustard itotai'sŭpipumauopi kitakokot'anistop am'om netum'moyi ōk'ŭmistŭpotosi omim', ki ak'itŭpitsiu; ki matakitsipa kikŭt'taakokotsŭtsipuaui. ²¹ Am'oi ũnanistap'pi matomai'sŭxiuats saits'tsŭsiau a'tsŭmoikani ki sauau'yisinni. ²² Ki otsa'kiitapŭssau Galilee, Jesus an'istsiuaX, Nin'au okku'i ak'okotau matap'piix: ²³ Ki aks'inittsiauaie, ki nioks'kasi ksistsiku'ists, akŭtsŭsipua'atsau. Ki eks'kaikikinetŭkkiau. ²⁴ Ki otsitŭto'tosau Capernaum, anniks'isk au'tujix mix'kim, itoto'iau Peter, ki an'iau, kŭttomisauaiponitau'atskŭtsin'aim? ²⁵ An'iu, A, ki otsŭpŭs'si nap'ioyŭs Jesus i'tomsŭtsipsattsiauaie, ki an'iu Tsa kitsta'pa, Simon? Tŭkka' au'tuyiaa mŭx'kim ksŏkkum istŭsin'ax? Otauŭt'okosix, ki pie'tappix? ²⁶ Peter an'istsiuaie. Pie'tappix. Jesus an'istsiuaie, o'kosoauax matakotŭmaiponitau'atsax. ²⁷ Ki, nŏkstaisau'kosatsŏsau is'tŭpuk omŭk'sikimi, ki suaipikŭstŭsŭs amik'atsŭs, ki mammi kitotom'omikani mattos', ki pakuiin'ainiki kitak'okonoau mix'kim: annŏk' mattos', ki ko'tsisau, kitak'siponitanuni.

18

¹ AN NIK' otüksšinimats'ax itoto'iau Jesus ki an'iau, Tukka' mīstūpomūksīm'a spots' im istsīn'naiisinni? ² Ki Jesus istsīn'ikōttšuaie inūk'sipoka ki itūt'sikipotoyiuax. ³ Ki an'iu, kitau'mūnīstopuau saiišau'aitšinoeniki, ki saie'tumanīstšinoeniki inūk'sipokax, kimatak-sipi'puaua spots'im istsīn'naiisinni. ⁴ Annōk' aks'inūksipokaistutosiuōk manīst'inūksštšimipi am'o pokai'i, itsīs'tūpomūksīm spots'im istsīnnaiisinni. ⁵ Ki annōk' ak'autuyiuōk tuks'kai inūk'sipokaiistotosiisk, nēsto'i nitau'tok. ⁶ Ki annōk'īstsskīm'skūkiats'iuōk tuks'kūmi anniks'isk inūk'sipokaxk nitau'maitokixk, ōkh'siu pikiak'iokotoki kīn'attossaie, ki inets'īssi omūk'sikīmi. ⁷ Istsskīm'skūksīnni it'okapiu ksōkkum, Istsskīm'skūksīsts ak'itotoiau; ki annōk' nīn'auōk paiuk'sipīppotomōk īstsskīm'skūksīnni, aks'ksīnīmaie maka'pi! ⁸ Ūn'nikaie kotsīs' ki kokōt'si īstsskīm'skūkiats'otsenikiau, kōksnīt'au, ki mīs'tūpāksīstaiiau: itōkh'siu kōk'kitsipīssi opai' tappiisīnni kōks'īstsekaīisi ki kōk'opokōksi, kōkstaitūp'apixikōsi kūttaiaiapunstsiuasi ki kitai'akokōtsīsts ki kitai'akōtsīsts. ⁹ Ki koōps'pi īstsskīm'skūkiatsotseniki, sauau'tos, ki mīs'tūpāksīstīs: itōkh'siu kōk'kitsipīssi opai'tappiisīnni tuks'kūm moōps'pa; kōkstaitūp'apixikōsi kūt'taiaiapunstsiuasi, ki kitaiakoōpsix. ¹⁰ Mokōk'ik kōk'stauksīstotoawsi tuks'kumā am'oksk inūks'tsīmīx: kitan'īstopuau spots'im otōtokatatsuaux ūsk'skatsīmīau Nin'a ostoksīs'aie spotsīm otsitau'pipi ¹¹ Nīn'au okkui ito'to mōkītsikōmotse'piōsaie annōk' at'stauōk. ¹² Tsa kitūs'tapuau? Nīn'an minan'attūssi kepīp'pi emūk'ikīnax ki tuks'kūmi itūnīs'tapu, kūttomisauūsskītsīmīu'axau piksīp'pi piksi'koputsi, ki kūttomisauaitappo'ats netum'moīsts, ki kūttomisauapsūmmīuats annōk' nittūppu'ōk? ¹³ Ki ikūm'okonoōssaie, kitau'mūnīstopuau manīstse'tametūkkīpiax piksīp'pi piksi'koputsi otsaiīs'tapusax itsīs'tūpskaīetametūkkīu annōk' ikon'īmauōk. ¹⁴ Neto'i omat'sitsitanats Kīn'ā spots'im tuks'kūmi anniks'isk inūx'tsimīxk mōk'saiinakuaiīssau. ¹⁵ Stsik'i, kumu'pappiipi sauo'kōmotsīstototseniki, matan'īstīs otsauo'kōmotsitappiisīnni, ksēsto'a ki osto'i namīs tsītatpiik; okh'totseniki kitse'motsau kumu'pappiipi. ¹⁶ Ki saīiokh'totseniki, tuks'kūm tsōktau natokumīx pokītappomīsau, kōnai'poawsīsts mōks'eikosau, otokh'tsīsau natsitappix, tsoktau nioks'kaitappix. ¹⁷ Ki sauokli'toūsax, anīstīs'church: ki sauōkh'tsīssi church, ūnnianīsts'is sai'etūkkīuā ki publican. ¹⁸ Kitau'mūnīstopuau, kitsīt'aiīpipi ksōk'kum, akītaiīpip spots'im: ki kitsītapotsīppi ksōkkum, akūtsītapotsīp spots'im. ¹⁹ Kīmat'anīstopuau, netum'anīstīstītainoainiki kitak'aukōmōnisuai, Nīn'a spots'im aks'īstutomoyiuaxaie. ²⁰ Natokūmi tsoktau nioks'kūmi nītsīn'ikōsim itsītom'o'auipi nīt'sītaiūtšīkiaupi. ²¹ Peter itūmitotoaie, ki an'īstšuaie, Tsanetso'awtau numu'pappiipa nōksauumīstīstutuyīssi, ki nōks'ksīnnoōssi? Akokītsīkaīasts? ²² Jesus an'īstšuaie, Kīmatanīstōpa ikīt'sīkaīēsts, ikītsīkīppūēsts ikīt'sīkaīēsts. ²³ Spots'im istsīn'naiisīnni nitum'anīstšiu omūx'īna annōk' ak'okōkītsīmaīauōk otsītappīm'ix. ²⁴ Ki otau'mūtūpūkstūkkīsi tuks'kūm ot'sīttotsīppotokaie, ke'pi omūk'sīkepīppoyi mīx'kīmīx otai'akokotopīxaie. ²⁵ Otsai'īstšīssi mōkokotōsai'e, Otsīn'aim an'īnaie mōk'apīkōsaie, ki otokem'an ki o'kosīx ki otokōnai'nānīsts, ki mōkotoku'yīsax mīx'kīmīx. ²⁶ Otsītappīmī itopīstūksīsanō'pīīnaie ki atsīmīmīmī'īnaie ki an'īnaie Nīn'a, pīnane'tūkkīt ki kitaksūpanīs'tsokoto. ²⁷ Ki annōk' matap'pīuōk

otsin'aim kaiim'iuaiie ki paio'toyiuaiie ki ünnim iks'ksinnuyiuaiie.
²⁸ Ki neto'ök matap'piuök süx'iu, ki tuksküm'i otopok'apotükkimix ikon'oyiuaiie otai'akokok'isk kepip'pii a'pünasainix; ki een'iuaiie, ki paiu'tsinüaiie ki an'iu, Ponitat' kitai'akokokipix. ²⁹ Ki otopokapotükkim'i itoipistuksisanopiiaie, ki auköm'önistsiuaiie, ki an'iu, pinane'tükkit ki kitaksüpanistsokoto. ³⁰ Ki matökhsitükkü'ats; ki itappo' ki itsipsts'tapiksistsiuaiie itai'okiakiopi, otsauomaisüpanistsiponitasaie mökstaisüksaie. ³¹ Otopok'apotükkimix otsin's'sax eks'kaikikinētükkiau, ki ito'toiau, ki otsin'aïmoauai aiitsinikuyiauësts. ³² Ki otsin'aim otsin'nikötossaie, an'istsiuaiie, Saum'itapotükküä, kitai'akokokipix kitsin'omokitan'ikipi: ³³ Kanis'tsikimopi kumauk'sauanistsikimaisks kitopokap'otükkimokä? ³⁴ Ki otsin'aim istse'tükki'inaï, ki itsitüpumüts'kauaiie pu'inaitappix otsauomai'süppiponitassaie. ³⁵ Neto'i Nin'a spots'im kitak'anistotokoau saïsin'iminoainiki ku'sskëtsipöpuauësts kumut'aukïmaupuai kumu'pappiipix.

19

¹ KI Jesus annists'isk epo'awsists otaiksiu'attosësts Galilee itsistüpa'atomaie. Ki Judëa istssoots'ists, Jordan mis'taputsim, itoto': ² Ki akai'tappix ipokiuo'iauaie; ki annim' ikut'totoyiuax. ³ Pharisees itoto'iauaie, ki as'saksksinnuyiuaiie ki an'istsiuaiie, ökhsiu'ats nin'au kõnai' nükünistapists mök'anistüskoösaie otokem'an? ⁴ Ki noküt'anistsiuax kikütanistop'ats sinak'sin, annök istsitsap'istutuyiuökax ap'istutuyiuax nin'au ki ake'u. ⁵ Ün'nikaie nin'au itai'akskitsiu ax un'ni ki oksis'tsi, ki ai'akükömmiu otokem'an: ki akitum'anistoksisakumiau. ⁶ Ün'nikaie matsistoküm'axau, itse'tumanistoksisakumiau. Ap'istotokiaua otsipo'totopists, pinits'tsis matap'pi mökai'aketotosësts. ⁷ An'istsiuaiie, niauk'anii Moses ök'okotösi sinak'sin, ki ök'ünistüskoawsi? ⁸ An'istsiuax Moses, kumut'sipotomokoau kitse'usskëttsipöppisuai, kõkotünistüp'skoössuai kotokem'anoauax; ki itsitsi'i matütünistsiu'ats. ⁹ Ki kitanistopuau annök' akünistüp'skuyiuök otokem'an, sauau'ökotasaie, ki otai'kaokemaitaii stsik'i itau'ökotau: ki annök' ikem'attauök itüp'skoauök, itau'ökotau. ¹⁰ Otüs ksïnimatsax an'istsiuaiie Ün'nianists'issau nin'au ki otokem'an, matökhsiu'ats mök'ökemsi. ¹¹ Ki an'istsiuax kõnai'tappix matokot'ostimaxeie annik' epo'awsinik, anniks'isk iko'taxk nittsimiauie. ¹² Itstsi' iuai'itax itsipo'kaiiau; ki stsik'ix matappix iuai'itsiuax, ki stsik'ix iuai'itastotösiu, Spots' im istsinnaisinni umut'uaiitastotöspiau. Annök' ikot'totsimök ün'nianistots'isaie. ¹³ Inük'sipokax itotsipotöai mökïttokhitsikins'tsaksax, ki mökitatsimoiikasi: ki üsksinimats'ax an'istsiuax unnai'e. ¹⁴ Ki Jesus an'iu, Pokitsim'mokau inük'sipokax ki pinanis'tokau nõkstaï'puksipaaïsau. Ün'nianistaps'iau spots' im istsin'naiisinni. ¹⁵ Ki itokhitsikins'tsakiuax, ki itsis'tüpaatomaie. ¹⁶ Ki, süppit, tuks'kümi itsitotoïnaie ki an'iu, Ökhsin'ai, tsanistap'iaua nõk'ökhsistutsipi, nõkkuinan'si üsk'sipaitappiisinni? ¹⁷ Ki an'istsiuaiie, Kumauk'ainikük'iks ökh'si? Matütsitsipa ökhsi, nitüks'küm, Ap'istotokiüä, itökh'siu: makitsipim'eniki opai'tappiisinni, sat'sitësts ökök'itsïmanists. ¹⁸ An'istsiuaiie Tsistsimä? Jesus an'iu, kimataksenik'ipa, kimatakau'ökotapa, kimataksikömos'pa, kimatakitüp'saiepitpa. ¹⁹ Ükomïm'misau kin'a ki kiks's'ta; ki, kitak'anistükomïmäu

kitopokau'pimau kanistük'omimmospi. ²⁰ Man'iköppi an'istsuaie. Nitokönüs' satsipiau am'ostsk nitsök'umapiisi. Tsanistap'iaua niküt'tomüssatsipi? ²¹ Jesus an'istsuaie maksüpanis'tsiminiki matap'iköttoat kitsinan'ipi ki ko'tsisau kim'atapsix, ki kitak'okuinani treasure spots'im: ki puk'siput, pokiuot' nēsto'a. ²² Ki man'iköppi otokh'tsim'si annik' epo'awsinik, itsikikin'iistapu: tük'ka ek'akauoi otsinan'ists. ²³ Jesus itüm'anistsiuax otüksinimats'ax, kitau'münistopuau, ako'tsapsiua ak'skotoitsipim spots'im istsin'naiisinni. ²⁴ Ki kimat'anistopuau aks'istüpiksistspapiu'camel mökotsisüppoksüx atünau'ksis istakün'ikai, ki matakiksistspapiu'ats ako'tsapsiua mök'itsipissi spots'im istsin'naiisinni. ²⁵ Otüksinimatsax otokh'tsimsax ek'skaietükkiau, ki an'iau, Tükka' akokotsikömotse'piau? ²⁶ Ki Jesus üs'sümüuax, ki an'istsiuax matap'pix matokotsistutsim'axau; Ap'istotokiau ikotokön'apistsimēsts. ²⁷ Peter itüm'anistsuaie, sat' sit, nitokönüsskipinan ki nitopokiuo'pīnan ksēstu'a. Tsa nitakanistokuinan'ipinan? ²⁸ Ki Jesus an'istsiuax, kitau'münistopuau, ksēsto'au kitopokiuo'puau nesto'a, Nin'au okkui otak'ittokhittaupissi ots'tsapinaiso'pōtsis, ksēsto'au kitak'ittokh ittau pipuau na'tsikoputtuyists asso'pōtsists kökitokök'itsimattosau Israel ististsikoputsix matap'pix. ²⁹ Ki anniks'isk skīm'ixk oko'auēsts, ki anniks'isk skīts' ixk umu'pappiipuaux ki ot'akemoauax ki un'ouauax, ki oksist'ouax ki otkem'anoauax ki o'kosoauax, kiotsin'simmanoauax, nēsto'i itskim'iauēsts, kep'p'pi ak'okuyiau, ki akokuinan'attomiau üsk'sipaitappiisinni. ³⁰ Ki akai'tappix matom'six ak'sakoissiau, ki sako'issix ak'otomsiau.

20

¹ SPOTS' IM istsin'naiisinni netoi'nitsiu nin'au, nap'ioyis istsin'aim, annök kök'kōnisuxiuök mök'anistosī ap'autükkix, mökapotomoyisax otsin'simman. ² Ki ökh'situkkisax mökokuysax tuks'kai ksistsikui tüks'kümi apün'asaini itüp'skuyuiax otsin'simmani. ³ Ki nioks'kai itai'ksistsikumiopi mat'suxiu, ki stsik'ix nan'nuyiuax nam'itaipuyiax itau'pumopi, ⁴ Ki an'istsiuax noköt'sitappoak insim'man, ki mököm'otsissi kitak'okotopuau, ki itappo'iau, ⁵ Nau'yi itai'ksistsikumiopi, ki piksu'yi itai'ksistukumiopi, mat'suxiu, ki netoi' mat'anistsiu. ⁶ Ki nitsiko'puttuyi itai'ksistsikumiopi, itsüx'iu ki ikon'oyiuax stsik'ix nam'itaipuyix, ki an'istsiuax konai'ksistsikuyi kumauka'amaitaipuisk annom'? ⁷ An'istsiauae mats'itsipa matap'pi nok' anikinan. An'istsiuax, Noköt'sitappoak insim'man; ki mököm'otsissi kitak'okuinanipua. ⁸ Ki autükkus'si, insim'man istsin'aim an'istsuaie otap'otomoki, niniköt'sisau ap'autükkix, ki ko'tsisau saiak'inosattaupiau, matom'okotsisau sako'issix, ki tüm'okotsisau matom'six. ⁹ Ki istoto'sau nitsiko'puttuyi itai'ksistsikumiopi itaumütüp'apotükkix, könai'inax ikōno'kuyiau apün'asaini. ¹⁰ Ki matom'six isto'sau, üs'taiiau mökoku'yisuaie stsik'i; ki ikōno'kuyiau apün'asaini. ¹¹ Ki otoku'yisuaie, itüpaukape'poawtsiauaie nap'ioyis istökhsin'ai, ¹² Ki an' iau, anniks'isk sako'isix nituk'skau itai'ksistsikumiopi itapotükkiau, ki kanistokotaiiau kanist'okokipinan ki ksistsiku'i istsis'stutsissinni nitap'autükkipinan. ¹³ Ki an'istsuaie tuks'kümi, Nap'i'a, kimat'omaimatsistotopa: kiküt'tomaiökhsitükkipa tuks'kümi apün'asaini? ¹⁴ Matsit' kitsinan' ki mis'taput; nitak'anistokotau am'o sako'issiu kanist'okotopi. ¹⁵ Küttomökhsiuats nitsinan'

nanistsitsitapi nõk'anistutsissi? Kütäukapiu'ats koõps'pi, mõk'õkhsissi nitsinan'? ¹⁶ Ki sako'issix akotom'siau, ki matom'six ak'sakoïssiau; tükka akaiëm'ix ni'nikõttaiu, ki un'natosimix mat'toaiu. ¹⁷ Ki Jesus otšitüpamissosi Jerusalem, na'sikoputtsix otüs'ksinimatsax itünistüp'iikax, ki an'istsiuax, ¹⁸ Sat' sit aitüpamissau'op Jerusalem, ki nin'au okku'i akitüpomüts'kau omük'atoiapiekuax ki ai'sinakix, ki akünistokõkitsimüt'tsiiauaie mõks'einsaie. ¹⁹ Ki akütsitüp'omütskau Gentiles mõkitapapıştotoõssauaie, ki mõkitstipis'ossauaie, ki mõkauai'stõssauaie; otsoks'kaiksistsikusi ak'ütsipuu. ²⁰ Zebedee oku'ix oksis'toauai ipok'itotomiauax oku'ix, ki atsimmim'miauaie, ki au'kõmõnistsiauaie tuks'kaii. ²¹ Ki an'istsiauaie, Tsa kanistsitsitapa? An'istsiu aie. Anit am'ox nitai'akokosix mõkittapuisau kitsin'naiisinni, tuks'küma netots'i, ki tuks'küma e'aksisauotsi. ²² Jesus an'iu, kimatsksinip'uaua kitau'kõmõnikipuai, Kikütaiakokotsimipuu annõk' kos'õk nimutai'aksimipük? Kikütaiakokotüstapinükipuu üsta'pinüksinni nimutai'aküstapinükipi? An'istsiauaie, nitokot'ünistspīnan. ²³ An'istsiuax kitak'ütsimipuu no'kosä, ki kitak'üstapinükipuu üsta'pinüksinni nimut'aküstapinükipi; ki nimatsinanestsau kõkokotosuai kõkittapuisuai netots'i ki e'aksisauotsi nesto'a, ki anniks'isk matap'pixk Nin'a ük'aisüppütsistotomoyiuax, otaksinan'oaiau. ²⁴ Ke' pix otokh'tsimsau istsimmim'miauaax na'sitappix ipapiimotseii. ²⁵ Ki Jesus ninikõt'siuax, ki an'istsiuax, kits'ksinipuu Gentiles otšin'aimoauax otain'aiiskotokoaiuax ki anniks'isk omüx'inax nokõt'ai'naiiskotokoaiuax. ²⁶ Ki mataketūmanistsiu'ä ksēsto'au: annõk' ak'omüksimõk, ūnanistap'otüksi; ²⁷ Ki annõk' kitaks'innauükõk ūnanistap'otüksi: ²⁸ Nin'au okku'i matütoto'ats mõk'apotomoõsaie, mõk'apotomoõsi umut'oto, ki mõk'itatsuauamütskotosi akaitappix opai'tappiisinni. ²⁹ Ki otšitüpaatosau Jericho, akai'tappix ipokiu'iauaie. ³⁰ Ki satsit, natsitappix naps'tsiox pitsiko'-otsim i tau' pix otokh'tsīsau Jesus umutak'itsskosaie awk'umiau, ki an'iau, kīm'okinan, Nin'a David okku'i. ³¹ Ki o' tappiisīn'na ai'semiauax mõkstaie'puyisax: ki matsistawk'umiau ki an'iau kīm'okinan, Nin'a, David okku'i. ³² Ki Jesus itsipu'yiū, ki nan'nikõtsiuax, ki an'iu, Tsa kõk'anistutopuu? ³³ An'istsiauaie, Nin'a mõksikauopiisaii nõõps'pīnanix. ³⁴ Ki Jesus kaiim'iuax, ki itsiksen'iuax oõps'puauax, ki oõps'puauax kau'opiau, ki itopokiuo'iauaie.

21

¹ OTSITASTOTOSAU Jerusalem otsitotosau Bethphage, itum'uasuaie Olives an'istop Jesus itüp'skuyiuax na'sitappix otüsksinimats'ax, ² Ki an'istsiuax, akap'ioyis astsi'īm istsipi'ik, kikitakstümkonau üsk'omükstokiua aks'iskspīstau, ki o'kosepokai ak'opokitaipuyimiu: apo'tokau ki puk'sipīppotokikau. ³ Ki sītsīpsatsenoainiki matap'pi, kitak'anīstaiu Nin'a au'anistsiuax; ki ak'otümütsitüpskuyiuax. ⁴ I kōnan'istutsip mõks'enūpanīstosi otan'iipiaie prophet ki an'iu, ⁵ An'istok Sion otūn'ni, Sūm'mīs kitsin'aimau kitsipuksipa'ak, ikīnīs'siu, ki üskomük'stoki itokhitopiu, ki o'kosepokai üskomük'stoki o'kosaie. ⁶ Ki üsksinimats'ax itappo'iau, ki Jesus itūn'istutsimīax manistanīstopiax. ⁷ Ki itsipuksipīp'pīauaie üskomük'stoki ki okose'pokai, ki itokh'itstomiau otstīstots'ouaēsts ki itsittokhitstī'iauaie osto'i, ⁸ Ki ek'akaitappix saie'kuyīiauaie otstīstots'suauests moksokui; ki stsi'ix kaiak'īmiau okūn'iksīsts ki moksoku'i itõkh'tūmiauests. ⁹ Ki anniks'isk matap'pixk i'tomaumattoyixk ki itopokiuo'ixk, awk'umiau,

ki an'iau, Hosanna ũnnianistsitŭp'itsis David okkui: Atsŭm'siu annŏk' aipuksipu'ŏk nin'a otsŭn'ikŏsim; Hosanna mŭs'tŭpspiu. ¹⁰ Otsitsipis'si Jerusalem, konai'akapioyis ap'aitsitaiiau, ki an'iau, Tŭkka'ats? ¹¹ Ki akai'tappix an'iau annŏk'auk Jesus Nazareth itsiprophet, Galilee istauŏsim'im. ¹² Ki Jesus itsipim Ap'istotokiŭa otatoi'apioyis ki annŏks'isk itsipst'anmŭskotŭkixk, ki itsipstawk'pumaxk nato'i'apioyis, itsai'tŭpiksistsiuax, ki au'ŏtsuautuyixk otsit'aisinakipuauests ima'piximests, ki au'mŭskotŭkixk kŭkku'ix otsasso'pŏtsuauests ima'piximests. ¹³ Ki an'istsiuax, Sŭn'aip, Noko'ai ak'anistop a'tsŭmŏiikapioyis, ki ksęsto'au kanis'tutsipuu kŏmos'iepitsix oko'auai. ¹⁴ Ki naps'tsiox ki ũs'tsekaiix itsipstotoyiauaie Nato'i'apioyis; ki ikuttotoyiaua. ¹⁵ Ki omŭk'atoiapiekuax ki aisinakix, otŭnis'ęsts skai'pissitapists otap'istutsipists, ki pokax otsitsipst'awkkumsau nato'i'apioyis, otan'issau Hosanna ũnnianistsitŭp'itsis David okku'i, eks'kaaisauŏkhsitŭkkiaiu. ¹⁶ Ki anistsiauaie, kikŭttaiaiokhtsŭp'ā otan'ippiu am'oxi? Ki Jesus an'istsiuax, A; kikŭttomisauanistopa sŭnaksin, pokax ki ũs'tax maau'auests kumut'totssŭpanistsistutsip itsak'sin? ¹⁷ Ki itskŭt'siuax ki akap'ioyis ittŭp'sŭxkitsimaie Bethany; ki annim' itsok'au. ¹⁸ Ki ksŭskŭna'tŭnni mat'skitapposi akap'ioyis, itun'otsiu. ¹⁹ Ki otsitsinno'ęsi mokoku'i omŭx'iniistsi, itoto'aie ki matsitokonimau'atsaie, nam'itaitsii suo'pokists, ki anistsiauaie, ũnnianist'sauŭksaiin as it ksęsto'a. Ki omŭx'iniistsis sotŭm'ikŭnipisuii. ²⁰ Ki ũksŭnimatsax otsŭnis'au, skai'etŭkkiaiu, ki an'iau, Mau'maikipikŭnipisuii! ²¹ Jesus an'istsiuax, kitau'mŭnistopuu Aumaitŭkkienoainiki, saietŭkkienoeniki itsistsŭt'ipi omŭx'iniistsi kimataksikaksistsupa, ki nokŭt'anistomŭnoainiki am'o nitum'moi, ũnistŭp'itsit, ki ũnistŭp'apiksistŭkit omŭk'sikimi; ak'ŭnistutsip. ²² Kitak'omianistau'kŏmŏnipuai a'tsŭmŏiikainoeniki aumaitŭkkienoeniki, kitak'okoksui. ²³ Ki otsitsipis'si nato'i'apioyis, omŭk'atoiapiekuax ki matappix ot'omŭximoauax otŭs'ksŭnimatstŭksi ito'toiauaie, ki an'iau, Tsanistapotŭmapsŭn'na kumut'anistsipiaua am'ostsk? Tŭkka' kit'okokaii am'ok otŭmapsŭnnik? ²⁴ Ki Jesus an'istsiuax kitak'oksŭppoŏtsesattopuu tuks'kaii anik'ienoainiki kitak'ŏtanistopuu otŭmap'sinni numut'auanistutsipi am'ostsk. ²⁵ John ŏtŭs'tapŭnŭksinni, Tsema itottsiu'ats? Spots'im, ki matap'pi? Ki ai'sitsipsattseiaua, ki an'iau, mak'aninaniki spots' im; nitak'anikŭnan, kumauk'stauaumaitoauaiisksix? ²⁶ Ki mak'aninaniki ma tap' pi, nitstŭnnauŭnaniau matap'pix; tŭk'ka ikŏn'auaniau John mŏkoprophetsi. ²⁷ Ki anistsiauaie Jesus, ki an'iau, Nimatokot'anipinan. Ki an'istsiuax, kimatokot'anistopuu otŭmap'sinni nimut'auanistutsipiaua am'ostsk. ²⁸ Ki Tsa kit'stapuu? Tuks'kŭmi matap'pi, na'tokŭm o'kosix; Ki matom'sii itoto'aie, ki an'iu, noko'ā, matap'otŭk kit annok' ksŭstsiku'i nitsŭn'simman. ²⁹ An'iu Nimat'akittappopa: ki itsako'isauaitsitau ki itsitap'po. ³⁰ Ki matstsik'i itoto'aie ki mat'anistsiauaie. Ki an'iu nitak'ittappo, nin'ā; ki matsitappo'atsaie. ³¹ Tŭma' amoxi ũs'satsŭma un'ni otsitsitaniae? An'istsiauaie, Matom'siuā. Jesus an'istsiuax, kitau'mŭnistopuu kitsauomai'pisuai Ap'istotokiŭa itsŭn'naiisinni publicanix ki mats'akex ai'aksipimiau. ³² Tŭk'ka John kitsitota'akuau mokom'otsitappiisinni istokh'sokui, ki kimataumaitoauau'ats: ki publicanix ki mats'akex au'maituyiauaie: ki ksęsto'au kitsŭnis'uai kimatsakoisauaitsitapuu kŏkaumai'toausuai. ³³ Okh'tsik stsŭk'i parable, itsŭsiu' tuks'kŭmi nin'au, nap'ioyis itsŭn'aim, itsŭppipumattomaie insŭm'man min'istsix, ki itsŭtse'pŭskŭnattomaie, ki itatun'iakiu itsŭn'iokkeŭmskaupi, ki spiap'ioyis

itap'istutsiämaie, ki itök'kumatokuyiuax ai'insimax ki itsi'pio: ³⁴ Ki otas'tsissi män'ists otai'akitsetspiests itüp'skuyiuax otap'otomokix aiinsimax mök'okuyissi istsin'ists. ³⁵ Ki ai'insimax mat'tuyiuax otap'otomok-ix, ki tuks'kümi, itauaiak'iauaie, ki stsik'i initsi'auaie, ki stsik'i okotokix itau'aiakiauaie. ³⁶ Ki mats'itüpskuyiuax stsik'ix otapotomokix: ki netoi' an'istutuyiuax. ³⁷ Ki sako'okhtsim, itüp'skuyiu okku'i, ki aniu, ak'atsimmimmiau noko'a, ³⁸ Ki ai'insimax otsinno'össau okku'i an'istseiau Am'o otak'sinan; ki, öks'enitai, ki nöksinan'attopinaniau otsinan. ³⁹ Ki een'iauaie, ki itsai'tüpiksistsiauaie insim'man, ki initsi'auaie. ⁴⁰ Oto'si insim'man istsin'aim, Tsa' akanistutuyia'atsax anniks'isk ai'insimax? ⁴¹ Anistsiauaie, ak'saiinaknaiatsistutuyiuax anniks'isk sauum'itsitappix, ki ai'akökkumatuyiuax otsin'simman stsik'ix ai'insimax, anniks'isk aiakokotsiauaie istsin'ists aits'Isau. ⁴² Jesus an'istsiuax, kiküttomaisauanistopuaiisix natoi'sinaksists, Ok'otoki, annök' itsis'tüpapiksistaüük aiokotoksapiokoiskaiu, netoi'nitsiu koke'i istotom'okotok; am'ok Nin'a ot'apistutüksinni ki skae'tsip noöps'p'inanists? ⁴³ Ün'nikaie kumut'anistopuau Spots'im istsin'naiisinni ak'otsip kséstou au ki ak'okotau noke'tappix, anniks'isk aks'inasiük. ⁴⁴ Ki annök' ai'akittutütsinnissiuük annök' ok'otoki, aksi'sisiu, ki annök' matap'iuök ai'akittutütsinnissiuük okotoki aksipin'iau. ⁴⁵ Ki omüx'atoiapiekuax ki Pharisees otokh'tsimsau parables, isksinim'iau osto'auai umutai'puyisaie. ⁴⁶ Ki otap'sümmösax mök'sixenösax, üs'stünnyiuax akai'tappix, tük'ka ü, 'taiau mök'siprophetsi.

22

¹ Ki Jesus mat'anistsiuax parables, ki aniu, ² Spots'im istsin'naiisinni netoi'nitsiu tuks'kümi omüx'inau, okuyi otokem'si. ³ Ki itüp'skuyiuax otap'otomokix möksiniköttosaxax anniks'isk otüm'axk: ki matüskak'sipuksipuax. ⁴ Ki mats'itüpskuyiuax stsik'ix otap'otomokix, ki an'istsiuax anistok'au anniks'isk üm'axk, Sat'sik, nikaw'apastutsip nitso'össin: nitap'otskinamix ki nitunistakhtsimix ükainitaiu ük'okönaiksistsiau: Puksipa'atok okem'sinni. ⁵ Ki ap'etsimiauäie, ki oksoku'ouests itappoiu, tuks'kümi otsin'simman, stsik'i otsit'aumütskotütkkipi: ⁶ Ki stsik'ix mat'tuyiuax otap'otomokix, ki au'ksistutuyiuax, ki initsiu'ax. ⁷ Ki omüx'ina otokh'tsimsi, itsis'tsetükkiu: ki itüp'skuyiuax otseän'akemix, ki itsaiinakuaiistutuyiuax anniks'isk inik'ixk, ki itsin'siämaie otakap'ioyimoaiaie. ⁸ Itüm'anistsiuax otap'otomokix, ük'aiksistsiu mak'okemsinni, ki anniks'isk üm'axk matsipumapsiu'ax, ⁹ Itap'poak möksoku'ists ki kit'okönaukonoaxk üm'mokau mak'okemsinni. ¹⁰ Ki anniks'isk apotükkixk itsitap'poiäu möksoku'ists, ki ikönau'moipiaüax ot'okönokonoauax makap'six ki ökh'six: ki itsüpanis'tsimiau üm'max. ¹¹ Ki omüx'ina otsipis'si möks'innoössax ümma, nan'nuyiaie nin'aii ikem'sinni istsiso'kösimi, mat'süpsköstattaie; ¹² Ki an'istsiaie, Napi'a, Tsa kanis'tsipapa kitsauomai'süpsköstatosi ikem'sinni istsiso'kösimi? Ki matsepuyiu'ats. ¹³ Omüx'ina itüm'anistsiuax otap'otomokix is'ksipistok otsists' ki oköt'sists, ki is'tüppippis, ki satüp'iksistsis ski'natsi; ak'itsysi asain'sinni, ki papüx'ekinikani. ¹⁴ Akai'tappix naniköttaiau: un'atosimix mat'toiäu. ¹⁵ Itümits'apuiäu Pharisees, ki itauüt'ünistsiau mökitokonimötsiauaie ote'poawsistsaie. ¹⁶ Ki ipokitüp'skuyiaüax otüksinimatsauauax ki Herodians, ki an'istsiauaie, Nin'a, nits'ksinipinan kitau'müni ki

kitau'münisksinimatstükki Ap'istotokiuä oksoku'i, ki kimatsümman'ax matap'pix: tük'ka, kimatsatsipats manistüp'apitappiipiau. ¹⁷ Anik'inan, Tsa kit'stapa? Ökh'siuats mök'otsiponitasi Cæsar, tsöktau mat'öksiuats? ¹⁸ Ki Jesus nan'imaie otsau'okömotsitappiisuai, ki an'iu kumauk'saksšinokipuauiists kitsiks's'tapokömotsitappiansuai? ¹⁹ Ünis'tsinümmokik mixk'm, kumut'siponitapi. Ki ito'tsipotuyiauaie nitai'pünasainiini. ²⁰ Ki an'istsiuax, tükka' am'o ostoks's'ä, ki tükka' os'naks's'in'ats? ²¹ An'istsiauaie, Cæsar otsinan'. Itüm'anistsiuax kotok' Cæsar otsinan'ists, ki Ap'istotokiuä kotok' otsinan'ists. ²² Otokh'tsimsau annists'isk epo'awsistsk itskai'etükkiau, ki itsk't'siauaie, ki oksoku'auai itappo'iau. ²³ Neto'ik ksistsiku'ik, Saducees, anniks'isk an'iisk matsitsipats matsipuu'osinni itoto'iauaie, ki ai'süppoötsesattsiauaie, ²⁴ Ki an'iau, Nin'a, Moses itüni'u enis'si n'n'au, ki saiiitssissi pokax, oskün' akokem'attsi'inaii otokem'an, ki ak'ksistauütto mu yuaie us'i pökax'. ²⁵ Annok'ikit'sikümau umu'pappiipix; ki matom'si otokem'attosi, its en'iu, ki otsai'itssissi o'kosix itsk't'siauaie otokem'an oskün' mök'okemattosaie: ²⁶ Neto'nitsiu osküni enis'aie, ki omat'osküni ki ikit'sikümau ikönen'iau. ²⁷ Ki itsako'ieniu ake'u. ²⁸ Matsipuu'osinni tükka' otakokeman'atsaie, ikit'sikümix? Tük'ka ikönau'tuyiauaie, ²⁹ Jesus an'istsiuax. Kitai'patsistutsipuu kimatsksinipuauešts nato'i'sinaksists ki ototümap'sinni Ap'istotokiuä. ³⁰ Matsipuu'sax matokemiu'axau matapikau'axau. Neto'nitsiau Ap'istotokiuä otatsim'otokatats Spots'im. ³¹ Annik' matsipuu'awsinnik kiküttomisauanistop'ats annik' kitan'iipik Ap'istotokiuä. ³² Nesto'akauk Abraham otsinan Ap'istotokiuä ki Isaac otsinan' Ap'istotokiuä, ki Jacob otsinan' Ap'istotokiuä Ap'istotokiuä enix' matsinan'ouats, sa'kiaitappiix otsinan'ouax Ap'istotokiuä. ³³ Ki akai'tappiix otokh'tsimsau skai'etsimiau otüsksinimats'tüksinni. ³⁴ Ki Pharisees otokh'tsimsau ot'omaupütsössax Saducees, itauütto moi'piotseiau. ³⁵ Ki tuks'kümi, lawyer, ai'süppoötsesattsiauaie, ki as'aksksinnuyiauaie, ki an'iu, ³⁶ Nia'a, tse'a omük'o okök'itsimani istse'poawsists? ³⁷ Jesus an'istsiauaie, Kitak'ükomimmau, Nin'a Ap'istotokiuä kitokönai'uskëttsipöppi, kitokönai'staaw, ki kitokönai'tsitani. ³⁸ Am'oi matom'iu ki omük'o epo'awsinni. ³⁹ Ki pok'iotomi netoi'nitsiu, Kitak'ünistükomimmau kitopokau'pimok kanistük'omimmospi. ⁴⁰ Annists'isk na'tokaistsk epo'awsists, ikönauk'kitsimanists ki prophetix otan'ipists ikön'itaitsiiešts. ⁴¹ Otsakiaumoi'piotseisau Pharisees, Jesus süppo'ötsesattsiauaie, ⁴² Ki an'iu, Tsa kitstatau'ats Christ? Tükka' oko'atsaie? An'istsiauaie David okoi'e. ⁴³ An'istsiuax, David umut'ainistainiköttaupiaie Nin'ä, otanipi, ⁴⁴ Ap'istotokiuä an'istsiauaie n'n'a, netots'i tüpo'piit, nökö'ünistutošsai kikatun'ix kitsitautütsekau'pipi? ⁴⁵ David niniköt'tüssi Nin'a, Tsa otak'anistoko'atsaie? ⁴⁶ Ki matap'pi matsitsipsa mök'okotsi'sipsätötsi tuks'kai epo'awsinni, ki annik' ksistsiku'ik matap'pi matokot'sakosüppoötsesattau.

23

¹ JESUS itüm'si'tsipsiuax akai'tappix ki otüsksinimats'ax, ² Ki an'iu, Ai'sinakix ki Pharisees, Moses otsiso'pötsisaie itau'piau: ³ Ünnikaiie kitomian'istaniipuai sat'sik ki nistutsik'. Ki manists's'tutsipiau, pinan is'tutsik: tük'ka itan'iau, ki matsistutükkiu'axau. ⁴ Issoks's'tsists itau'monimiauēšts soku'ēšts mökopa'tosau ki matap'pix otsistsouēšts

itotom'iauësts; ki osto'auai matakotsistüpakioitsim'axauësts tuks'kümi okit'suauax. ⁵ Otokõnap'otüksuauësts itsistuts'imiauësts möksinnu'yisau matap'pix: itopüx'istutsimiauësts phylacteries, ki itomüx'istutsimësts otsaieno'tüksuauësts, ⁶ Ki ükome'tsimiauësts oye'tanists itotom'iapioyists, ki natoï'apioyists itotom'isopõtsists. ⁷ Ki otsitau'pïsau itau'pumaupi aiksemattsin'otseisinni, ki möks'inikõttosau, Rabbi, Rabbi. ⁸ Pini's'tsinikükik Rabbi: tuks'küma kitsin'aimoauä, Christ: ki ksësto'au kitokõnaix'okoauax. ⁹ Ki Pini'nikõttok matap'pi, annom' ksök'kum, kin'a; tuks'küma kin'oua annök' spots'im itau'piuök. ¹⁰ Ki pinitsin'ikükik Nin'ax: tuks'küma kitsin'aimoaua, Christ. ¹¹ Annök' omüx'imök ksësto'au, kitak'apotomokoau. ¹² Annök' ak'omuxistutosiuök, aks'inüxistutoau; ki annök' aksinüx'istutosiuök, ak'omüxistutoau. ¹³ Kitaks'ksinipuaau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai! Kitsitaiok'iauaiau matap'pix Spots'im itsin'naiisinni: ksësto'au kimatsitaiipuaau'ats, ki aiaksipimix kimats'epokkïtsetomauaxau mök'itsipïsau. ¹⁴ Kitaks'ksinipuaau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai! Nam'akex oko'auësts kitau'atopuaiau, ki kitaisümiksistapatsimoiikapuaa: mis'tüpkapii kitakoku'yisuai. ¹⁵ Kitaks'ksinipuaau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai kitotka'atau ksök'kum ki omük'sikimi kõk'itokonoõsi tuks'küma matap'iuä mökïtanis'tsitsitasi kanistsitsi'tawpi kitamaïtu'yïssi, kanistüm'ipuai ksësto'au Hell oku'yix kitak'anistsistokiaiïstutoauau. ¹⁶ Kitaks'ksinipuaau maka'pi ksësto'au kitsaps'tsiotüpünükipuaau, kitan'ipuaau annök' akitüp'ütäuüniuök omük'atoiapioyis matsikiu'ats, ki annök' akitüp'ütäuüniuök omük'atoiapioyis isto'tokuïïxkim, aks'ïstutsïmaie! ¹⁷ Kitüt'tsapspuaau, kitsaps'tsiipuaau: Tsïma' omük'o. Otoku'ïïxkim, ki omük'atoiapioyis annik' itatsim'mimmiik otoku'ïïxkim. ¹⁸ Ki annök' akitüp'ütäuüniuök altar, matsikiu'ats; ki annök' akitüp'ütäuüniuök kotük'sinni altar itokhïts'tsiipi, ai'aksistutsïmaie. ¹⁹ Kitüt'tsapspuaau, kitsaps'tsipuaau Tsïma' omük'o, kotük'sinni, ki altar annök' itatsim'etsimök kotük'sinni? ²⁰ Annök' aiakitüp'ütäuüniuök altar, itüp'ütäuüniu altar ki mian'ïsttokhïtsïi. ²¹ Ki annök' aiakitüp'ütäuüniuök omük'atoiapioyis, itüp'ütäuüniu omük'atoiapioyis ki annök' iko'attomök. ²² Ki annök' aiakitüp'ütäuüniuök spots'im, itüp'ütäuüniu Ap'ïstotokiüä otspiso'põtsis ki annök' itokhittaupiuök. ²³ Kitaks'ksinipuaau makapi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai! Kïtai'ponitasuai mint ki anise ki cummin, ki ïssoku'ïsts kimatsatipuauestsau, okök'itsimanïsts, kim'apiisinni ki aumai'tüksinni: am'osts õkh'si kõk'satsõsuaiau; ki mat'õkhsiauts kõk staiïstutsïssuai stsik'ïsts. ²⁴ Kits'aptsiotüpünükipuaau, kitai'soautsauau inüx'soïksïssi, ki kitaits'ïsstimauau camel: ²⁵ Kitaks'ksinipuaau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai! Kõs'ä ki saiëtso'kosi sauauts'i kitüs'siipuaiau, ki pistots'im itu'tsiau minik'otüksinni ki auüt'tseisinni. ²⁶ Kitsaps'tsii Pharisee, matom'siitau pistots'im kos'ä ki saiëtso'kosa mök'ütsitsiksixïssi sauauts'i, ²⁷ Kitsaks'ksinipuaau maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisee kitsiks's'tapokõmotsitappiansuai! Ksïkoken'ïmanïsts kine'tümanïstspuaau ai'õkhsinipiau sauauts'ïtsi, ki pistots'im itu'tsiau enix' okin'ouaësts ki makap'ïsts. ²⁸ Netoï'nitsiïi ksësto'au kïto'kõmotsitappiïnipuaau matap'pi, ki pistots'im kitotuitskitsipuai ksïs'tapokõmotsitappiisinni ki sauum'itsitappiisinni.

29 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksęsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiks's' tapokomotsitappiansuai! Kitap'istutsipuaiau prophetix otoken'imanoauęsts, ki kita'nęsts'itsutsipuaiau mokom'otsitappix otoken'imanoauęsts, 30 Ki kitanipuau nitsa'kaiatappiipinanopi nin'anix otsa'kaiatappiisau nįs'tasauopoksistokemaunānopiau prophetix otsa'apūnoauęsts. 31 Ūn'nikaie kit'auūtanipuau, ksęsto'auūkauk anniks'isk matap'pixk initsixk' prophetsix o'kosoauax. 32 Tu'itok kįn'ouaux otsauum'itsitappiisauauęsts. 33 Pitseksįnax, opįx'exinasįnna, Tsa'a kitakanįstupis'tapixsattopats Hell įstokok'itsimani? 34 Ūn'nikaie, sat'sik kįtakittųp'skoiiau ksęsto'au prophetix, ki mokok'ietappix ki ai'sinakix: ki stsik'įx kitax'enifauaiu ki kitiikau'aistauaiu; ki stsik'įx kitakitsipstųstispi's'auaiu kitato'i'apioyimoauęsts, ki kįtak'auksįstutuauaiu amian'įstakap'ioyįsts ota'i'akitsipįsau: 35 Mōkįttokh'ittaitisįsi ksęsto'au kōnau'kōmotsitappiaapūni ksōk'kum įtsai'kimskaii. Abel mokom'otsitappiūā otsa'apūn itųpots'tsiauae Zacharias, Barachias okku'i otsa'apūniaie annōk', kitsįsenitauauōk itųt'sikatsi omųk'atoiapioyįs ki altar. 36 Kįtau'mūnįstopuau kōnai'sįstskā aunok' o'tappiisįnna akįtotu'ięsts. 37 Jerusalem, Jerusalem ksęsto'auā kįtai'nitauaie prophetix, ki anniks'isk itųp'skuaxk ksęsto'auā ok'otokix kumutauauaiak'iauaiu, nōkstanįstikapumo'i'piauo' ko'kosoauax nipuaū'ā manįstau'moipiopi o'kosix ki kimat'ōkhsįtsipuaū'ats! 38 Sat'sik, Koko'auai nam'itaisiu kįt'skįtomoko. 39 Kitan'įstopuaū, įssoots'i kimatakainokipuaū sauanenoainiki Atsįm'siu annōk' paiuksipū'ōk Ap'įstotokiuā otsįn'ikōsįm.

24

1 KI Jesus įtsųx'iu ki įtsis'tųpaatomaie omųk'atoiapioyįs ki otųksįnimatsax itoto'iauaie mōkanįs'tsįnno moōsuaiae omųk'atoiapioyįs įstap'įstutųksįnni. 2 Ki Jesus an'įtsįuax kikųttaisauainipuaustsau kōnai'įstsk? Kįtau'mūnįstopuaū, matakskįt'aupa okotoki mōkstaiįna'piksįstosi. 3 Otsįt'tokhitaupįssi nitum'moyi Olives, ūksįnimats'ax įsįmitoto'iauaie, ki an'iau, Anik'įnan Tsanįstįs' akanįstsiu'astsau? Ki tsa akanįstsiu'a kitsipuksipusįnni, ki punksōk'kuasįsi? 4 Ki Jesus an'įtsįuax Iskskats'įk kōkstaipįstiksįstutu'yisuai. 5 Akai'tappix ak'ųstītotoiau nįtsįn'ikōsįm ki ak'aniau Christ nęsto'akauk; ki ak'įpįstįksįstutuyiaūax akai'tappix. 6 Ki kitakokhįsmattopuaii auakaw'tseisįsts ki mak'auakawtseisįsts: Sats'sik kōksta'i'apaitsįtsauai; kōnai'įstsk ak'įtsįsiau; ki umut'aketsįnikawpi matomoto'ats. 7 Aiok'auua aksipua'tseiau aiokauai'i ki nin'naiisįnni aksipua'atomiau nįn'naiisįnni; ki ak'unnatosiu aau'ōssįnni, ki ak'įtsįsiu okh'tokosįsts, ki ksōk'kumā otaks'ikauopiisįsts, ki akokōnau'toitstįsiau. 8 Am'osts Įstokōnau'mūtųpipuįnawkuyii' sįsts. 9 Kitakaumųts'kakipuaū kōkįtapauksįstutoksi, ki kįtaks'enikoaiu: ki kōnai'okauua kumutaks'tsįmmįmokoau nįtsįn'ikōsįm. 10 Ki akai'tappix akįstskįmskųkįu ki akaumųts'katseiau, ki akau'kįmotseiau. 11 Ki akaiēm'įx ksįs'tapsix prophetix aksipuaūuau ki aksipįksįs'tutuyiaūax. 12 Ki sauo'kōmotsitappiisįnni otakau'osi, akai'tappix otųkome'tųksuaii akstuyiaue. 13 Ki annōk' eikak'įmauōk umuk'įtsipi aksikōmots'e'piaū. 14 Ki am'ok nįn'naiisįnni įstōkh'sįtsįnįksįnni ak'anįstop kōnųs'ksōkkum, kōnai'okoaua mōks'ksįniįsuaiae; ki umuk'įtsipi ak'otųmitoto. 15 Ninįm'įnnoainiki ūs'tsįmetsipi Daniel otan'įstopi atsįm'apii

16 İstai'puyıssi (annök' an'İstomök ünnİsts'ksİnİssi:) 16 Annİks'İsk Judæa itau'pİxk ünnİanİstİtİpİks'kasau nitum'moİsts: 17 Annok' İtokh'İtaupİuök oko'ai pİnünİsts'İnİssaatos mök'sauautsİssi İtsİpsts'tsİİ oko'ai: 18 Annök' İnsİmman İtaupİuök pİnüt'ünİstsskos mök'otsİssi otsİstİtos'İsts. 19 Annİks'İsk İpİtap'pİİxk İ üs'takataxk aksksİnİmİau makapİ annİsts'İsts ksİstsİku'İsts! 20 Atsİmİİkkak kök'stautsİmutasuai stuyİssi, kİ İssİk'opİİksİstsİkuİ. 21 Annİk' omüx'İpuİnasİnnİ ak'İtstsu, İstsİtsİs'sİ ksök'küm, kİ annok' manİsts'İpuİnapspi, aksİs'tüpünİstİspuİnapspİu, kİ İs'sotsk matakotümanİstsİpuİnapspİu'ats. 22 Kİ annİsts'İsts ksİstsİku'İsts sauun'natsİstutsİests mat'akİtstİpa matap'pİ İtsİkİmotse'pİaİau; aumai'tükkİxk, osto'auai İtunnats'İstutsİmİests annİsts'İsts ksİstsİkuİsts. 23 Kümİts'tsİkİ matap'pİ kİtai'akanİkİ Süm'mİs, am'auk Christ, kİ om'auk; pİnau'maitos. 24 Ksİs'tapsİx Christİx akİtsİpuau'İau kİ ksİs'tapsİx prophetİx, kİ akanİs'tsİnnükİau omük'apstosİsts kİ pİsats'kasİsts; kİ İküm'İtstİkİ aks'İpİstİksİstutuyİauax aumai'tükkİxk. 25 Sat'sİk, kİkau'anİstopau. 26 Küm'anİstsenİkİau sat'sİt ksİs'tapsksökkuyİ ün'amauk; pİnİ'tappoat; Sa'sİt, sİmİap'İoyİsts ün'amauk; pİnaumai'tükkİk. 27 Ksİstsİkum' manİsttotsİpuksİpİpİ umut'autstİpİ apİnök'kuyİ, kİ manİststİpİkünatspİ ame'totsİ; netoİ' ak'ünİststİsu nİn'au okku'İ otos'aİe. 28 Mİksİnİİ otsİts'tsİpİ, ün'nİm pİ'tax akomoo'İau. 29 Annİsts'İsts ksİstsİku'İstsk İstspİ'İnasİsts otaİksİuos'au, nato'sİ akskİ'İnüm, kİ kokum'İkesüm matakanaKİmauats, kİ kök'atosİx akotots'İnİssİau, kİ spots'İm otsİs'köpsİnnİ akauİt'apİxİp: 30 Kİ Nİn'auä okku'İ otap'stosİnnİ akİtsİnakoaeİ spots'İm: kİ ksök'kum İstokİnai'tappİx ak'otümauyesİau, kİ aks'İnnoyİau Nİn'au okku'İ spots'İm İstİssokksİs'tİkuİsts İtsİpsts'otosİ, otümap'sİnnİ kİ omüxİk'künnasİnnİ akopoto. 31 Kİ ak'İtÜpskuyİuax otatsİm'otokatatsİx ak'soksİkkİax, kİ aumai'tükkİxk akİtotomoi'pİİauax, nİssoo'İsts sopu'İsts kİ spots'İm umuk'İtsİpİ: 32 Annok', İsksnİk parable omüx'İnİstsİs; okün'İksİ otsa'kİükkİnİsİsİ, kİ otsuİo'pokassİ, kİtsksİnİpuau nepu'yi İtasts'tsİu; 33 Neto'İ maks'İnİmenoaİnİkİ annİsts'İsk, İsksnİk, mökaststİsİsİ, İto'to okh'sepİstanİsts. 34 Kİtau'münİstopau am'oi o'tappİİsİnaiİ matakstİstapu'ats otsauomaisüpanİs'tsİosau annİsts'İsk. 35 Spots'İm kİ ksök'kum ak'eİtsİnİkİau, kİ nİtse'poawsİsts matakİeİtsİnİkİau'İstsau. 36 Annİk' ksİstsİku'İk kİ annİk' İtai'ksİstsİkumİopİk matsksİnİm'ats matap'pİ, Spots'İm İtso'tokatatsİx matsksİnİm'axauaeİ, Nİn'a nİts'ksİnİmaİe. 37 Noe otsİksİs'tsİkumİsts manİststİpİests, netoİ' ak'anİsttsİİests Nİn'au okku'İ oto'saİe 38 Otsauomo'kİnaiokkeuasi ksök'kum manİstau'yİpİau kİ manİstai'sİmİpİau, manİstok'kemİpİau manİsta'pİkİttükkİpİau, İtÜp'İtsİu annİk' ksİstsİkuİk, Noe otsİt'süppopİssİ akh'İosatsİ. 39 Kİ matsksİnİm'axau otsauomo'kİnaiokkeuasi kİ İtsau'İnakuaiİstutuaİau; netoİ' ak'anİststİu Nİn'au okku'İ oto'saİe. 40 Natsİtappİİx akotümitau'pİİau İnsİm'man: nİtuks'kümü ak'otoau, kİ stskİ'İ ak'skİtau. 41 Natsİtappİİx akex' akİtaİpİk'İakİau; nİtuks'kümü ak'otoau, kİ stskİ'İ ak'skİtau. 42 Ün'nİkaİe mokİkİk: kİmats'ksİnİpuau annİk' İtai'ksİstsİkumİopİk kİtsİn'aimoau otai'akİtotopİk. 43 Am'okä İsksnİk', Napİoyİs İstökhsİn'auä otksİnİm'opİ annİk' İtai'ksİstsİkumİopİk otai'akİtotosİ kömos'İepİtsİuä İs'taiüskskümüopİ, İstai'saİepukİtsetsİmopİ oko'ai İstokİtsİm'İ mökopokse'İsaİe. 44 Ün'nİkaİe İk'aisüppuİapİstotosİk; kİtsİt'sİsauaİtsİtatopuİ, Nİn'au okku'İ ak'İto. 45 Tükkä' aumai'tükkİ

ap'otūkkuuā, ki mokōk'i apotūkkuuā annōk' otsin'aim otīnaiāts'okōk oko'ai ītsitappim'ix, mōk'okōmotokotōsax otso'ōsinoauēsts?
 46 Atsīm'siu annōk ap'otūkkuuōk, otsin'aim oto'saie otak'okonokaie netoi' it'ūnīstsīstutsimaie. 47 Kitau'mūnīstopuau, akokōnītainaiāts'iauaie otokōnai'nanīsts. 48 Ki annōk saum'itapotūkkuuōk, makotots'anīssi u'skēttsipōppi ai'sūmsiu nītsin'aim; 49 Ki makaumūtūpauaiak'iūssi ot'opokapotūkkimax, ki makopoks'oyimūssi ki mak'opoksīmimūssi ai'sīmīx; 50 Annōk' ap'otūkkuuōk otsin'aim ak'oto annik' kustsiku'ik otsauomūsks'kūmosaie, ki annik' itai'ksīstsikumīopik otsauomūs'ksīnīīssi, 51 Ki akaiaketsin'iauaie, ki aiakokotsiauaie mōk'itau'pīssaie otsitau'pipīax ksīstapokōmotsitāppiansix: annim' ak'itstsiu asain'sinni ki satse'kīnani.

25

1 SPOTS' IM ītsin'naiisīnni aketum'anīstsiu ke'pix ake'kuax, anniks'isk mat'tuyīxk ot'anakimatsuauests, ki itsux'iau mōkota'tsemōsau annōk' ai'akokemiuōk. 2 Ki nīs'itsix mokōk'iau, ki nīs'itsix mat'tsapsiau. 3 Anniks'isk mat'tsapsixk nito'tsīmau ot'anakimatsuauests, ki mattotūkku'axau okke'anakīmatsīs: 4 Ki mokōk'ixk ipok'iotscmīau otanakimatsuauests okke'anakīmatsīs, kos'ix itsūp'pitūkkiau. 5 Annōk' ai'akokkemiūōk otai'sūmsi, ikōnai'okano'pīiaū ki ikōnai'okax. 6 Ki itūt'sikiikokoi ikum'īustutsip, sat'sik, ak'okemiuā ai'puksipu; Sūksīk' kōkotatsemōssuai. 7 Itūmokōnaipuu'iau am'ox ake'kuax, ki ikōn'itaisūppasuyīnūkiaū otanakimatsuauests. 8 Ki mat'tsapsix an'īstsiuax mokōk'ix, kok'īnan kitōk'keanakīmatsuai; tūk'ka, nītan'akimatsīnanēsts ūk'aiīsīnikaiāu. 9 Ki mokōk'ix an'īstsiuax, Sa; matakakau'ats ksētūn'un: Is'tapuk aumūts'kotūkkīx kōk'opumattosai. 10 Ki otsakīaitappos mōk'opumattosai, aiakokemi ito'to; ki anniks'isk sopuīap'īstotosīxk ipok'sipimīuaie okkem'sinni: ki ai'okip. 11 Sako'okhtsi mat'tsapsix nokūt'otoiaū ki an'iau, Nin'a, nin'a, kauai'pīxīkīnan. 12 Ki an'īstsiuax, kitau'mūnīstopuau kimats'ksīnopuauats. 13 Ūn'nikaie mokōk'ik', tūk'ka, kimats' ksīnipuauats annik' ksīstsiku'īk ki annik' itai'ksīstsikumīopik Nin'au okku'i otai'akītotopik. 14 Spots'im ītsin'naiisīnni netum'anīstsiu nīn'au annōk' pīuōk, ki nīnikōt'tsiuax otap'otomokīx, ki ikotsiu'ax otsinan'īsts. 15 Ki tuks'kai ikotsiu'aie nīsītsi'i itaw'pumaupix ki stīk'i na'tokai, ki stīk'i nītuks'kai; ki kōnai'tappix itanīstokotsiu'ax manīst'okotsīstutsīpīau; ki itau'matto. 16 Annōk' ikuyiu'ok nīsītsi'i itaw'pumaupix itsīs'tapu, ki itau'mūtskotūkkīu, ki ikuyiu' stīk'ix nīsītsix itaw'pumaupix. 17 Ki netoi annōk' ikuyiu'ōk na'tokūmi, ikuyiu' stīk'ix na'tokūmīx. 18 Ki annōk' ikuyiu'ōk nītuks'kūmi itsīs'tapu, ki itatūn'akiu ksōk'kum, ki ai'ksasattomaie otsin'aim otsīxkīmim'iaie. 19 Otai'sūmmoši, am'ox ap'otūkkīx otsin'aimoauai itoto'yīnai, ki ipokoks'tūkimīuax. 20 Ki annōk' ikuyiu'ōk nīsītsi'i itaw'pumaupix ito'to ki ito'īstapowīu stīk'ix nīsītsix itaw'pumaupix, ki an'iu, Nin'a, kit'okōk nīsītsi'i itaw'pumaupix: Sat'sit nītokuīnan' matsīs'ītsix. 21 Otsin'aim an'īstsiuaie, kitōkhs'īstututūkkī, ūkhs'apotūkkuā ki emūn'apotūkkuā: kitse'mūnūssatsīpīau un'natosēsts, kitakīnai'atso akauo'īests: Kītsīn'aim otse'tametūksīnni īstsi'pī'it. 22 Annōk' ikuyiu'ōk natokūm itaw'pumaupix ito'to ki an'iu, Nin'a, kit'okok natokūmi itaw'pumaupix: Sat'sit, nīmat'okuīnani mats'īstokai itaw'pumaupix. 23 Otsin'aim an'īstsiuaie, kitōkhs'īstututūkkī,

okhs'apotükkiuä ki emün'apotükkiuä; kitse'münüssatsipiau un'natosësts, kitakinai'atso akauo'iësts: Kitsin'aim otse'tametüksinni istsi'pit. ²⁴ Annök' ikuyiu'ok tuks'kümi itaw'pumaupi ito'to ki an'iu, Nin'a kits'ksino ksësto'a kitse'inai, kiküt'tomaisüppipumattopi kitai'pokiaki, ki kiküttomauanit'apixipi kitomoi'pitükki; ²⁵ Ki nitsiko'pum, ki nitsit'tappo ki nitai'ksasattop ksök'kum kitsinanä itaw'pumaupi: Sat'sit, kitsinan. ²⁶ Otsin'aim an'istsiuäie, kitsaum'apotükkiuä ki kitsistap'apotükkiuä, kitsksinoki nitai'pokiaki niküttomai'süppipumattopi, ki nitomoi'pitükki, ni küttomauanit'apixipi: ²⁷ Kumaukstuokotaiisksixau au'awtsoomütskotükki nitsix'kimimix, ki nitsitotopi nök'staitokuyitopi nitsinan'ix ki umut'okuyesix. ²⁸ Mattomok'aie itaw'pumaupi, ki kotok' annök iku'yiuök ke'pix itaw'pumaupix. ²⁹ Anniks'isk iku'yixk ak'okotaiu, ki otaksinanouaiu akauo'i: ki annök' itsau'okuyiuök ak'otomou annik' ooko'ösinik. ³⁰ Ki istüp'satüpiksistsis ap'otükkiuä itsau'okuyiuä ski'natsii: ak'itstsiu asain'sinni ki satse'kinani. ³¹ Otak'itotosi Nin'au okku'i otsta'pinasinni ipokom'össau otokönatsim'otokatatsix, ak'otümotokhitaupi otstsapisso'pötsis: ³² Ki akokönipotamoi'piaiu iköna'okauua: ki aiakanistäiaketaipiksistaiu emük'ikinaiuün manistai'aketaipiksistopix emük'ikinax ki apomük'ikinax: ³³ Ki akotüpipiux emük'ikinax onet'otsis ki ap'omükikinax otse'aksissauotsis. ³⁴ Omüx'ina akotüm'anistsiuax anniks'isk onetotsis itau'pixk, Puk'sipuk, Nin'a otatsims'imix, ki nin'naiisinni matsik' annik' kitapistutomokiik, otsauomap'astutoëssi ksök'kum. ³⁵ Nitse'nots, ki kit'okokipuu aau'öšin; nitse'naki, ki kitsit'tutokokipuu: nitsi'piitappi, ki kito'tokipuu: ³⁶ Nimatsistotospa, ki kitsis'totosatskokipuu; nitokh'tokos, ki kitsipis'kotokipuu; itai'okiakiopi nitsitau'pi, ki kitsittotaakipuu. ³⁷ Moköm'otsitappix akotüm'anistsiuäie, Nin'a, tsanistsi'i kit sits' In o pin an kitau'nots, ki kits is' so pi Q an? Ki kitse'naki, ki kitiitakopinan. ³⁸ Tsanistsi'i kitsits'inopinan, kitsi'piitappiisi ki kito'tosinin? Ki kimatsistotospa, ki kitsistotos'atskopinan? ³⁹ Tsanistsi'i kitsits'inopinan kitai'okhtokos, ki kitsitau'pissi itai'okiakiopi ki kitsito'taatosinan? ⁴⁰ Ki omüx'ina ak'anistsiuax, kitau'münistopuu kanistitüpištutsipuai tuks'küma inüx'tsima am'ox nix'okoax, kitanists'istutomokipuu. ⁴¹ Akotüm'anistsiuax anniks'isk ote'aksisautsis itau'pixk, is'tapuk emütskax mökseinsau, üksustsinasii is'tapuk, ek'aisepütsistotomoiuax au'tutsokuä ki oto'tokatatsix: ⁴² Tük'ka, nitau'nots, ki kimatsissok'ipuuua: nitse'naki, ki kimat'tutukkokipuuua: ⁴³ Nitsi'pitappi, ki kimat'otokipuu: nimats'istotospa, ki kimatsistotsats'kokipuuua: nitokh'tokos, ki nitsitau'pi itai'okiakiopi, ki kimat'sipiskotokipuuua. ⁴⁴ Osto'auai ak'otümanistsiuäie, Nin'a Tsanistsi'i kitsits'inopinan kitau'nots, ki kitse'naksi, ki kit'sipitappisi, ki kitokh'tokosi, ki kitsitau'pissi itai'okiakiopi kökstaikaw'änistotösinan? ⁴⁵ Ai'akotümanistsiuax, kitau'münistopu au kanist'saiitüpištutsipuai tuks'küma inüxtsima amox, kimat'anistsistutomokipuuua. ⁴⁶ Ki am'oxi aksistüpitappo'iau üsk'sitauksistototspi: ki moköm'otsitappix akittappoiu üsk'sipaitappiisinni.

26

¹ KI itünistsiu, Jesus otaiksiste'poattosësts am'östs epo'awsists, itün'istsiuax otüksinimatsax, ² Kitsksinipuu aisto'küssi ksistsiku'ists

ak'itstsiu passover, ki Nīn'au okka'i itaumüts'kau mök'itsiksistoxösi. ³ Omük'atoiapiekuax, ki aisīnakix, ki matap'pix otsin'aimoauax itūmitūpaumooiau sp'a'toiapiekuūn Caiaphas oko'aii. ⁴ Ki ai'si'tsipsattseiau mök'anistokotsisimmiotoösaueie Jesus, ki mök'itsenitösaueie. ⁵ Ki an'iau, pinits'tsīs oye'tani itsiksīs'tsikui ökskākümüstisikīniau matap'pix. ⁶ Jesus otsitau'pissi Bethany, Simon leper oko'ai otsitsipsts'taupissi, ⁷ Ake'ua itoto'aeie, ipa'tükkiu alabaster atūxak'sin puye' itsūp'patomaie, akai'inxkīmasiaueie, ki otau'yisaie itsita'suyinīmaie otokōn'iaie. ⁸ Ki otüksinīmats'ax otsinīs'saxaie, istse'tükkiax, ki an'iau mauk'etsinikatopi? ⁹ Am'ok ipum'atotopi is'taiekekaiixkīmasiuopi, ki kīm'atapsix is'tauokotaupiaueie. ¹⁰ Jesus otokh'tsimi, an'istsiuax, kumauk'sauaiksixinuoauaisix ake'uā ökh'isui nitapīstutu'yipi. ¹¹ Ksēsto'au, kīmatapsix kitūsk'sauopoksemokoaiu; ki nēsto'a kīmat'ūksauopoksemokipuaa. ¹² Am'ok puye' nostūm'i otsita'suyinīssi itsitstus'imaie mökītsopuiapīstutuyissi nōkitak'itsasi. ¹³ Kitau'mūnistopuau am'oi ökh'sitsinīksinī amianīstan'istopi kōnūs'ksökkumā, am'ok, am'o ake'uā otap'istutsipi ak'ūtanīstaie, mök'itūsksinōösi. ¹⁴ Na'tsikoputsix, tuks'kūmä, anīstau Judas Iscariot, itappo omük'atoiapiekuax, ¹⁵ Ki an'iu, tsanīstap'pi kitak'okokīpuaii, ki nitakitūp'omutskau ksēsto'au? Ki nitsi'tuyiaueie nūp'pii ksixix'kīmīx. ¹⁶ Ki annik' itot'apsatsim mök'itamütskōsaie. ¹⁷ Ke'tani kūt'taikopūtstsi, istotom'iksīs'tsikui, ūksinīmats'ax itoto'iau Jesus, ki an'istsiaueie, Tse'a kit'stapa kök'sopuiapīstutosīnan kök'kitsoyīsi passover? ¹⁸ Ki an'iu is'tapuk akap'ioyīs, ki om'umā nīn'auumā anīstok', Nīn'a, an'iu, nitsiksīs'tsikūm'i aststsi'u: koko'ai nitūs'ksinīmatsax nitak'opoksoyīmaiau passover. ¹⁹ Ki ūksinīmats'ax manīstan'istopiax itan'isttutsīmīax; ki itsō'pōtsistutsīmīau passover. ²⁰ Ki otau'tükkusi, ipokītau'pimīuax na'tsikoputsix. ²¹ Ki otau'yīsau, an'iu, kitau'mūnistopuau tuks'kūmä ksēsto'au kītakaumüts'kauki. ²² Ki eks'kaiikikīn'etükkiau, ki ikōnau'mütūpanīstīsaueie, Nīn'a nēsto'akats? ²³ Ki an'iu, annök okīt'sīs nitopokstapīmakemauok kos'i nitakaumüts'kauk. ²⁴ Nīn'au okku'i itanīstīstappo nitsīn'awpi: ak'itūpokapiu annök' nīn'auök imüts'kaiuök Nīn'au okku'ī! Kūt'taikokīuopi annök' nīn'auök, is'taökhīsiuopi. ²⁵ Judas anni'isk itse'mütskaukisk, itūm'anīstīsaueie, Nīn'a nēsto'akats? An'istsiaueie, kitan'i. ²⁶ Ki otau'yīsau Jesus ito'tsīmaie ke'tani ki itatsīm'istutsīmaie, ki itaumin'īmaie, kī ikotsiu'ax ūksinīmats'ax, ki an'iu, Matsik', oyik'; am'oiak nostūm'i. ²⁷ Ki mat'tuyiaueie kos'i ki thanks ikotūk'kiu, ki ikotsiu'ax, ki an'iu kōnai'sīmattok; ²⁸ Am'okauk nitsa'apūn, mananīst's'etoksīnī itūp'itsiu itsai'kīmskau akai'tappix otsauum'itsitappīsuauēsts mök'sinīsēsts. ²⁹ Ki kitan'istopuau nīmatakūtśīmattopa am'ok mīniokke sauomo'pokitsipstīsmattomīnīni manīs'si nīn'a ots'īnnaīsīnī. ³⁰ Ki otinik'sau natoī'īnīksīnī itūp'sūxiau nitum'moyi Olives. ³¹ Jesus itūm'anīstīsuax, nēsto'a kītak'okōnūsskīmīskūkipuau annök'ā koko'ikā: tūk'ka, sīn'aip, nitak'auaiakiau annök' ūks'kūmiuök emük'ikīnax, ki ot'omükikīnauāūsīnna isto'mükikīnax akūneto'iau. ³² Aiksistatsīpuau'eniki kītakitūpotoma'topuau Galilee. ³³ Peter an'istsiaueie, ikūm'okōnūstsskīmīskūkīssau ksēsto'a, nīmat'akīstsskīmīskūkīpa. ³⁴ Jesus an'istsiaueie, kitau'mūnīsto, Annok' koko'ik otsauomit'awkkūmsi nīpuau'ā nioks' kai kitakani kīmatksīnok'īpa. ³⁵ Peter an'istsiaueie

ökskakümpoks'eniop, nimat'akanipa kimatsksinopa; neto'i ikönau'aniiax üksšinimats'ax. ³⁶ Jesus itümitüpopokomiuaax Gethsemane an'istop, ki an'istsiuax otüksšinimatsax, annom' stau'pik, nitakittappo omim' nökitüt'tsimoikasi. ³⁷ Ki mat'tuyiuaax Peter; ki Zebedee otsistok'okuyix, ki itaumütüpikikin'etukki ki itau'mütüpeikapitsitau. ³⁸ Itüm'anistsiuax nitsitüpikikin'etukki e'insinni: annom' stau'pik, ki ök'itüskskatükkiop. ³⁹ Ki pa'tsiüstüpaatsiuax, ki isstokopi'u ostoksis', ki itüt'tsimoikau ki an'iu, Nin'a, iküm'okotsitstissi am'oi kos'a ünnianistis'tüpipotoössi; nimatakitsitan'ats, ksësto'a kitak'itsitan. ⁴⁰ Ki matskitoto'ax otüksšinimats'ax, ki ikon'oyiuaax oto'kaniax, ki an'istsiuaiie Peter, Awx'ats? Kiküttaukotüskskümmokipa tuks'kai itai'ksistsikumioipi? ⁴¹ Mokök'etsik ki a'tsimoikak, kökstaitsipissuai issaks'ksinüksinni; sta'aw itsitsi'tatomaie ki ix'isakuvi matsi'uats. ⁴² Ki mats'istapu ki itüt'tsimoikau, ki an'iu, Nin'a, am'oi kos'a sauomot'aisimmieniki suomis'tüpipotomokoeni, kitak'itsitan. ⁴³ Ki mat'oto ki mat'okonoyiuaax otsok'asax: tük'ka issoksim'au oöps'puauax. ⁴⁴ Ki itskitsiuax, ki mats'istapu, ki nioks'kai itüt'tsimoikau, ki netoi' au'aniu. ⁴⁵ Itüm'itotoiax otüksšinimats'ax ki an'istsiuax okak' annok, ki issik'sistsikok: sat'siak aststsiu' itai'ksistsikumioip, ki Nin'au okku'i itüp'aumüskau sauum'itsitappix otsu'auësts. ⁴⁶ Nipua', ökittäppau'op: annök' nitakaumüts'kauök aststsiu'. ⁴⁷ Ki otsa'kiai epuyissi, Sat'sik, Judas, na'tsikoputsix tuks'küma ito'to ki akai'tappix ipokom'iauaie inus'stoanix ki söksis'tsists ipa'tükki, itototoiax omük'atoiapiekuax ki matap'pix otsin'aimoauax. ⁴⁸ Ki annök' imüts'kaiüokaie ikotsiu'ax apsto'sinni, ki an'iu, annök' nitak'sinnauskippauök, an'nökauk: mi'eenok. ⁴⁹ Ki iköm'itoto Jesus, ki aniu, Hail, Nin'a; ki itsin'nauskippiuaie. ⁵⁰ Ki Jesus an'istsiuaiie, Napi'ä, kumauk'sipuksipuksiks? Itümitoto'iauaie ki een'iauaie Jesus, ki mat'tuyiauaie. ⁵¹ Ki sat' sit, anniks'isk ipokom'iskaie Jesus, tuks'küma itsitüpikins'tsakuiaie otsin'usstoan itsau'tuyiauaie, ki sp'a'toiapiekuun tuks'kümi otap'automok of'auaiakiokaie, ki kök'sinimaie okhtok'isaie. ⁵² Jesus itüm'anistsiuaiie, kitsin'usstoanä otsits'tsipi isttsi'is; anniks'isk matap'pix mat'tuyixk inus'stoan, inus'stoan itax'enittaiau. ⁵³ Kit'tapa nökküttokotsitüp'atsimoikani nin'ä, ki annok' nök'okuyissi otsitsksistsikoputsix legionix otatsim'otokatatsix? ⁵⁴ Tsa akokototümunistsistsutsipa natois'naksists, mök'itünistsissi? ⁵⁵ Neto'ik itai'ksistsikumioipik Jesus an'istsiuax akai'tappix, kiküt'anistsipuksipa'akipuaa kanist'sitappopuaa kömos'iepitsi annök' pa'tükkiuök inus'stoax ki söksis'tsists, kök'otoksuai? Anis'tsiksistsikuists kitopokau'pimopuaa omük'atoiapioyis köküksšinimats'opuaa ki kimatseen'okipuaa. ⁵⁶ Ki am'ostsk ikönaiistutsipi möks'enüpanistosau prophetix osinak'suauests. Ikönüksšinimatsax itüm'skittsiiu ki ai'tsimmutaiau. ⁵⁷ Ki anniks'isk een'ixkaie Jesus itüp'ipiauaie Caiaphas, sp'atoiapiekuun, itomoi'piawpiau ai'sinakix ki omüks'imix nin'ax. ⁵⁸ Ki Peter piaapütsitüpa'tseuaie sp'atoiapiekuun oko'ai, kiitsipim' ki ipokau'pimiuaax ap'otükki mökitokönai'nisi. ⁵⁹ Annok', omük'atoiapiekuax ki omüks'imix nin'ax ki ikönau'kökitsimax, istüp'iksistapenüpanissinni ap'satsimiau möks'enitösauaie Jesus; ⁶⁰ Ki matokonim'axau; otsito'tosax akai'tappix aiksistapenüpanix, matokonim'axau. Sako'okhtsim ito'toiax naitsitappix ai'tapksisenüpanix, ⁶¹ Ki an'iau, am'o nin'au an'iu nitokot'opüksinip Ap'istotok'iuä otatoi'apioyis ki nitokot'sokapistutsip nioks'kai ksistsiku'i. ⁶² Ki Sp'atoi'apiekuun itsipuaa', ki an'istsiuaiie, kitakstaie'puyipa?

Tsanistapiu'a am'ox kitse'nüpanipiau? ⁶³ Ki Jesus matsepuyiu'ats. Ki Sp'atoi'apiekuun mat'anistsuaie, kita'tauunisto Äp'istotokiua ipai'tappiiuä, kök'aniksinnan iküm'ümeniki Christ, Ap'istotokiuaä okku'i. ⁶⁴ Jesus an'istsuaie, kitsemüniani; ki kitan'isto sako'okhtsim kitaks'inoauai'ini Nin'au okku'i, otsitau'pissi otümap'sinni istset'otsisi ki umutspuk'sipusi Spots'im istsisoksis'tsikuists. ⁶⁵ Sp'atoi'apiekuun itümai'pinotsimësts otsistotos'ists ki an'iu, itüpepo'atomaie Ap'istotokiuaä; nitak'otsikipinana stsik'ix e'ënüpanix? Sat'sik, kikai'okhtoauu oksis'tapiniköttsimani. ⁶⁶ Tsa kit'stapuuuä? An'iau, möks'einsi. ⁶⁷ Itüm'itaisokuttüttsiauaie ostoksis'aie, ki oto'auësts itsitauaiak'iauaie: ki stsik'ix omi'tsirikinstspuuësts itsitauaiak'iauaie. ⁶⁸ Ki an'iau, ksësto'a Christ e'ënüpanikinän, Tükka' kitauaiak'ioaka? ⁶⁹ Annok' Peter sauauts'im itau'piu, istokitsim'i pistots'im: ki ake'kuun itoto'aie, ki an'iu, ksësto'a kitopokom'au Jesus Galilee istsitappim'i. ⁷⁰ Ki paiot'anistsiuax matap'pix nimatsksinoau'ats nimatsksinipa kitan'ipi ⁷¹ Ki otsitüp'süxi kitsim'iapioyis, stsik'i ake'kuun nan'nuyenaie ki an'istsiuax anniks'isk matap'pixk itau'pixk, ani'o nin'au noküt'opoksimiuaie Jesus, Nazareth istsitappim'i. ⁷² Ki mata'toünü, ki an'iu, nimatsksin oau'ats nin'au. ⁷³ Ki otai'pistsiksissüm mosi anniks'isk itai'puyixk itoto'iauaie, ki an'istsiauaie Peter, E'münü, ksësto'akauk tuks'kümä: kitse'poawsists kitse'ënüpaniki. ⁷⁴ Itümaumütüpipako'sinepuyiu, ki itaumütüputau'ünü, nimats'ksinoau'ats nin'au. Ki nipuau'ä sokit'okumiu. ⁷⁵ Ki Peter isksinim'aie Jesus ote'poawsinniaie, annik' itanis'tsiauaie, otsauomokh'kumsi nipuau'a nioks'kai kitak'ani kimatsksinokipats. Ki itsüx'iu, ki itsok'auasainiu.

27

¹ OTAP'INÖKKUSI, kõnau'mükatoiapiekuax ki matap'pix otsin'aimoauax itüp'okökitsimaiu Jesus möks'enitösauaie; ² Ki otai'iskspistössauaie, itünistüppip'iauaie, ki itüp'aumütkskaiauaie Pontius Pilate, anni'isk ninai'isk. ³ Judas, anni'isk otse'mütkskaukisk, otsinno'ösaie, otanis'sax möks'einsi, itsisauai'tsitau, ki mat'skittotsipotuyiuax omük'atoiapiekuax ki omüks'imix nin'ax niip'pix ksixix'kimix, ⁴ Ki an'iu, nikai'sauumitsitappi nitse'mütskatop mokom'otsaapünni. Ki an'iau, Tsanistappi nitokanistappikipinan'a? Ksësto'a kitak'satsip. ⁵ Ki itsipsts'istüpapikisistsiuax ksixix'kimix omük'atoiapioyis, ki itsis'tapu, ki itsiko'köpsiu. ⁶ Ki omük'atoiapiekuax mat'tuyiauax ksixix'kimix, ki an'iau, matökhsiu'ats ök'itsüppitsösau atsım'isokaiis, tük'ka aa'pünni ipum'attomiau. ⁷ Ki itau'kökotomotseiau ki itopum'attomiau potter otsin'simman, pie'tappix mok'itstösau. ⁸ Ün'nikaie itüsks'unnistainiköttop a'apünni istsin'simman. ⁹ Itümeënüpanistomaie annik' otan'ipikaie Jeremy prophet, ki an'iu, Ki mat'tuyiauax niip'pix ksixix'kimix, umutopum'attopiaie annök' Israel itüniau ünni mökanistsixkisasi; ¹⁰ Ki itopum'attomiauaie potter otsin'simman, nanistün'ik Ap'istotokiuaä. ¹¹ Ki Jesus paio'tsipuyimiuaie, nin'aii; ki nin'auä ai'süppoöttsesattsuaie, ki an'iu kikütam'ipa Jews otsin'aimoauai? Ki Jesus an'istsuaie, kitan'i. ¹² Ki Omük'atoiapiekuax ki omux'ınax ote'ënüpanistösauaie, matsepuyiu'ats. ¹³ Pilate itüm'anistsuaie, kiküttaisauokhtou'axau akauo'yi kitse'nüpanikoists? ¹⁴ Ki tuks'kai epo'awsin matanistsiu'atsaie; ki Nin'auä eik'skaietükkiu. ¹⁵ Annok' oye'tani nin'aua itüsksaipotoyiuaie

tuksküm'i eēn'naii ot'statauaie matap'pix. ¹⁶ Annik', nannan'attsiau tuks'kümi eēn'naii, Barabbas an'istau. ¹⁷ Ūn'nikaie otokōnau'moōsax, Pilate itūnīs'tsiuax, Tūkka' kit'statauā köks'ipotomosuai? Tsōktau Barabbas, tsōktau Jesus, annōk' an'istauōk Christ? ¹⁸ Tūk'ka iksinīm'ae umutsiksissat'siuōsau, itaumūts'kau. ¹⁹ Otsitau'pissi okōk'itsimani istsiso'pōtsis, otokem'an itūpūt'okōttsiuaie ki an'istsiuaie, pinotokan'istappikit om'ā mokōm'otsitappiuā: tūk'ka akauo'iēsts ni'okuyipists pu'inasists ni'papaukanists annok' ksistsiku'ik, osto'it itots'tsiēsts. ²⁰ Ki omūk'atoiapiekuax ki omūx'inx eikakimattsiuax matap'pix mōk'aukōmōnistōsuaie Barabbas, ki Jesus mōks'eīnsaie. ²¹ Nin'auā an'istsiua, Tūkka' na'tokūmix kitstatauau'a köks'ipotomoōssuai? An'iau Barabbas. ²² Pilate an'istsiua Tsa nitakūnnistutoau'ats Jesus, an'istauōk Christ. Ikōn'auanistsiuaie, ūnnianistauai'istais. ²³ Ki nīn'auā an'iu, kumauk'an'istauaisiks? Tsanistapiu'āts otsaau'itsistutūksinni? Ki akauo'yi itsokse'puyiaie ūnnianistauai'istais. ²⁴ Otsinīs'si, otsau'otokanistappikissaie, ki otai'akitstsissi āsinata'pii ito'tūkkiu okke', ki itūs'tsimmiu otsipot'aipuyimōsax matap'pix, ki itūniu', nimat'ototoimoko'ā am'o mokōm'otsitappiaā otsa'apūnni: ksēsto'auā sat'sīk. ²⁵ Itūmokōnai'puyiaie matap'pix, otsa'apūnni ūnnianistots'tsiāie nēstūn'an ki no'kosīnax. ²⁶ Itūmipo'tomoyiua, Barabbas: ki otai'ksistsipisōsaie Jesus, emūts'kaiuaie ōksiksis'toxōsaie. ²⁷ Ninauā otseēnnakem'ix itūpīp'iauaie Jesus itokōno'paupi, ki itokōnaumoi'piiua eēn'nakex. ²⁸ Ki itsau'tomoyiauaie otsistotos'istsaie, ki mawks'isokōšimi itsūps'kaiauaie. ²⁹ Otai'amitsinissau ksissiistsūmmokōni, itsis'tūmmokiauaie ki apai'i itstom'iauaie onet'otsiaie: ki auanaukopistuksis'akōttsiuaie, ki ai'ksistapanistsiuaie, ki an'iau, Hail, Jews otsin'aimoauai! ³⁰ Ki ai'sokotuttsiuaie, ki matsīmiau apai'i ki otokōn'iaie itsitau'aiak iuaie. ³¹ Otai'ksistsiksistapanistūsuaie, asso'kōšimi itsauts'imiauaie, ki otau'ūtsisokōšimaie itsūps'kaiauaie, ki itsistapip'iauaie mōk'auaiistasuaie. ³² Ki otsūks'au, ikonoyiauaie nīn'aii Cyrene itsitappim'i, otsinikōsim Simon: isskuopa'atsiuaie otauai'staksīn, ³³ Ki otsito'tosau Golgotha an'istop, itokīsasiik, mūksikinūkotokōnik, ³⁴ Ikotsi'auaie moksīmatossaiiai'istsipoku'yi ki gall ipa'sokasuyinimīuaie: ki otūt'totsiaie, mat'skaksimattom'atsaie. ³⁵ Ki itau'aiistaiuaie, ki otsistotos'ists, ki aiaketotsipiēsts, itsi'kōtsotsiēsts: mōks'eēnūpanistosi annik' otan'ipik prophet, itai'aketotsipiēsts nitsistotos'ists ki itsi'kōtsopnaaiua. ³⁶ Ki ito'piiua ki ūs'sūmmīuaie annim'; ³⁷ Ki itstom'iauaie otokōn'i spots'i ksīs'tapanissinni sinaip', Am'ok Jesus, Jews otsin'aimoauai. ³⁸ Na'sitappix kōmos'iepitsix ipauai'istauax tuksküm'i onet'otsi ki stīk'i otse'aksissautsīs. ³⁹ Ki anniks'isk itsits'skuixk au'kapsitsīpsattsiuaie, ki auauūkia'pīxiau, ⁴⁰ Ki an'iau ksēsto'a annōk' ipūxīn'īmōk omūkato'i'apioyīs, ki niok's'kai ksistsikuists itsiksist'apistutsimōk, kōmotse'piosit. Ikūm'ūmeniki Ap'istotokuā okku'i inīsa'atoat auai'staksīn. ⁴¹ Neto'i omūk'atoiapiekuax netoi'nitaiksistapanistsiuaie, kiai'sinakix ki omūx'īmīx ipokaniau, ⁴² Kōmotse'piuax stīk'ix ki matokotsikōmotsepiosiu'ats. Ikūmūm'issi Israel otsin'aim, ūnanistsinnīsa'atos auai'staksīn, ki nitakaumai'tauūnan. ⁴³ Au'maituyiaie Apistotoki'i: annok' ūnnianistsikōmotse'piōsaie, maksinan'attūsaie: tūk'ka iūniu', nēsto'akauk Ap'istotokuā okku'i. ⁴⁴ Kōmos'iepitsix ipok'auaistapixk neto'yistsk nokūtsitūp'apiximīuaēsts

okhpe'kists. ⁴⁵ Nau'yi itai'ksistsikümiopi konüs'ksökkumä itüp'skinatsiu piksu'yi itaiksistsikumiopi. ⁴⁶ Ki otsipik'susi itai'ksistsikumiopi, Jesus aisokse'puyiu. Ki itüni'u, Eli, Eli, lama sabachthani? Annik' ito'kisasiik, Nitap'istotokim, Nitap'istotokim, kumau'ksikiks? ⁴⁷ Stsik'ix itai'puyixk, otokh'timsau', an'iau, Am'o ninau nan'nikötttsuaie Elias. ⁴⁸ Ki tuks'kumä itauks'kasiu ito'tukkiu ai'ksippuyinip, ki ito'kimiuaie istsipoku'yi, ki itstom'aie apai'i, ki ikotsiu'aie möksimattosaia'i. ⁴⁹ Stsik'ix an'iau, ki'ka, ök'satsip maks'ikümipuksipusi möksikömotse'piisaie. ⁵⁰ Jesus ota'atsoksepuyissi, itaumüts'kaiuaie Sta'aw. ⁵¹ Ki Sat'sit, omük'atoiapioyis itsi'kokso'iakioipi ai'aketsinikau, spots'im itots'ipinikau; ki ksök'kumä itsi'papuyiu, ki ok'otokskuists ai'aketopiiu; ⁵² Ki a ken 'i man ists kau'opiiu; ki atsim'six anniks'isk ai'okaxk akaiëm ostüm'ouaësts itsipuu'ax, ⁵³ Ki ota'atsipuawsi Jesus, itsux'iau aken'imanists, ki itüp'ipimiau atsimakap'ioyisi, ki otsinok'oaiau akai'tappiix. ⁵⁴ Annok' eënakin'au'ä, ki otopokom'ixk, otopoküs'satükkimaxk Jesus, otsinno'ösau ksök'kumi otsi'papuyiisi, ki otsinis'sau annists'isk istutsip'istsk, eks'kaikopumiau, ki an'iau am'o emün'üümü Ap'istotokiuä okku'i. ⁵⁵ Ki akai'tappix akex' pie'tsi itüs'sümmiauaie, anniks'isk itotopokiuo'ixk Jesus Galilee, ki apotomoyiixkaie: ⁵⁶ Ki ipokom'iauaux Mary Magdalene, ki Mary, James ki Jose oksis'toauaii, ki Zebedee okku'ix oksis'toauai. ⁵⁷ Otau'tükkussi, akotsin'auä Arimathæa itsitappim'i anistau Joseph, ito'to, tuks'küma Jesus otüsksinimats'aie: ⁵⁸ Itappo' Pilate, ki iköm'önistomaie Jesus stüm' i aie. Pilate itümün'iu mökaumütskatosaiie mostüm'i. ⁵⁹ Ki Joseph otots'issi mostüm'i, itsisso'monimaie ksixistokh'aipistsi, ⁶⁰ Ki itsipstotomaie otauüt'sinani aken'iman, maniu'aie, annik' itatün'ipik ok'otokskui: ki omük'okotoki itüp'uaupimuaie aken'imani istokitsim'i, ki itsistapu. ⁶¹ Ki Mary Magdalene, ki stsik'i Mary, itotau'piauuaie aken'imani. ⁶² Ki annik' ksistsiku'ik otökhs'apistutosau, mat'apinökkusi, omük'atoiapiekuax ki Pharisees ikönitoto'iauaie Pilate, ⁶³ Ki an'iau, Nin'a, nitüskksinipinan om'ä ai'pistsiksistutütkkiuä otan'ipi, otsakiaitap'piisi, nioks'kai ksistsiku'i nitak'aatsipuu. ⁶⁴ Anit' ökhs'istutsissi aken'imani nioks'kai ksistsiku'ists, otüs'ksinimatsax mökstai'sepiotosax, mökstai'kömosai'isax, mökstai'anistosauax matap'pix, ük'aipuu: ki sako'ipatsistutüksinni aks'istüpskits top matom'ipatsistutüksinni. ⁶⁵ Pilate an'istsiuax mattok'au eën'akex; is'tapuk, mi'istsutik. ⁶⁶ Ki itappo' iau, ki mi'istsutimiau ake'niman, isksküm'iauaie ok'otoksökh'sepistan, ki istsi'iauaie eën'akex.

28

¹ ISSIK'SİSTSIKUYII ksistsiku'i otai'ksiuosaie, otaumütüppapinök'kusaie issik'atoiksistsikui, Mary Magdalene ki stsik'i Mary itoto'iau möks'iniisau ake'nimani. ² Ki, sat'sit, ksök'kumä ai'papuyiu: tük'ka Ap'istotokiuua oto'tokatatsis spots' im itsinnisso'iinai, ki ito'to ki matskoap'imuaie ok'otoksokh'sepistan ki itop'auaie. ³ Ostoksis'si netoinitai'natsuaie popos'ists, ki kii'ksistotosiu neto'i kon'skui: ⁴ Ki üsk'skatükkix stun'noyiauaie, ki ai'papuyeian netoi'nitsiaua enix'. ⁵ Ki oto'tokatatsis an'istsiuax a kex', piniko'puk; nits'ksinip kitap'üssümmauau Jesus annök' kaiis'toksauök. ⁶ Matsinakuaiëm'ats: tük'ka, ük'aipuu otan'ipi. Puk'sipuk, sat'sik otsit'sipi Nin'ä. ⁷ Ki kipi'tappoak, ki anistok'ax otüs'ksinimatsax otse'insinni ükaipua'atomaie;

ki, sat'sit, kitse'tomomattaak Galilee; omim' kitak'itsinnoauau: sat'sik, kikau'anistopuau. ⁸ Ki itsikip'istupaatomiauaie ake'niman ai'kopumau, ki eks'kaetametükkiau; ki auks'kasiau mokitots'ipotosauaie otüs'ksinimatsaxaie otse'poawsiniaie. ⁹ Ki otsitappo'sauax mökitsinikoösauax otüs'ksinimatsaxaie, süm'mis, Jesus ito'tatsemiauax ki an'istsiuax All hail! Ki ito'toiauaie ki ein'imiauaie oköt'sistsaie, ki ita'tsimmimmiauäie. ¹⁰ Jesus itüm'itünistsiuax, Pinikopuk; mis'tapuk, anistok'au nix'okoax mök'ittapposau Galilee, ki omim' nitak'itsinokiau. ¹¹ Annok' otsa'kaiatapposau, süm'mis, stsik'ix üsks'katükii itoto'iau akap'ioyis, ki aitsin'nikoyiauax omük'atoiapiekuax nitap'ii. ¹² Kiotokönau'moösau ki omüx'inax otokönai'puyisau, ikotsi'auax eën'akex akaiëm'i itawk'pumaupix, ¹³ Ki an'istsiauax, ünnik' otüs'ksinimatsax nitsa'kaiokasinan, sepioto'iax ki itsikömos'attsiauaie. ¹⁴ Ki nin'a okhtsis'saie, nitaksemünan ki kitakitsikömotse'piopinan. ¹⁵ Mat'toyiauax itawk'pumaupix, ki otksinimatseipuaiaiax ia'tutsimiau ki annik' anissin'nik Jews sa'kiauänistomiax. ¹⁶ Nitsi'koputsiax otüs'ksinimatsax itappo'iax Galilee nitum'mo, Jesus otan'istopi. ¹⁷ Ki otsinno'ösauaie itatsim'mimmiauäie: ki stsik'ix sai'etükkiax. ¹⁸ Ki Jesus ito'toax ki ai'sitsipsattsiauax, ki an'istsiuax, könau'tümapsinni spots'im ki ksök'kum nit'okoko. ¹⁹ Ün'nikaie, is'tapuk, isksinimats'okau könau'mianistsitappii, üs'tapinokau niniköt'tokësts otsin'ikösimests kin'un, ki okku'i, ki atsim'istaaw: ²⁰ Isksinimats'okau mök'satsisauësts kitan'istopuaüests; ki sat'sit, kitüsks'opoksemopuau anistsiks's' tsikuüsts aiksiuo'si ksök'kum.